

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİMDALI

ULUSLARARASI GÖÇ BAĞLAMINDA
SUÇ SORUNSAĞI: TÜRKİYE’DE SURİYELİ
GÖÇMENLER VE SUÇA EKLEMLLENMELERİ
(KİLİS ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

HAZIRLAYAN

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz POLAT

Mehmet Şerif ÇİÇEK

ELAZIĞ- 2021

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****ULUSLARARASI GÖÇ BAĞLAMINDA SUÇ SORUNSALI:
TÜRKİYE'DE SURİYELİ GÖÇMENLER VE SUÇA EKLEMLENMELERİ
(KİLİS ÖRNEĞİ)****Mehmet Şerif ÇİÇEK****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Kamu Yönetimi Anabilim Dalı****Elazığ-2021; Sayfa X+139**

Araştırma uluslararası göç ve suç ilişkisini üç boyutlu olarak ele alarak yapılmıştır. İlk olarak göçün tarihsel arka planından yola çıkılarak kavramsal tanımlamalar yapılmıştır. Konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalar ve istatistiklerden yararlanılarak uluslararası göçün suç olgusuyla ilişkisi ele alınmıştır. İkinci boyutta ise Suriyeli sığınmacılarla ilgili olarak medya araştırması yapılmış ve Suriyeli sığınmacıların suça eklemelenmeleri üzerine algı etkisi analiz edilmiştir. Damgalama ve ayrımcılık kavramları üzerinden söylem analizi yapılarak algı çözümlemesi yapılmıştır. Üçüncü boyutta ise, Türkiye'nin oransal olarak en çok Suriyeli sığınmacı nüfusuna sahip ili olan Kilis'te alanda uzman kamu personelleriyle yapılan saha çalışmasıyla olgusal gerçekliğe ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Medya algısı ölçümü için iki yerel haber sitesi değerlendirilmeye alınmıştır. Objektif bir örneklem oluşturulması amacıyla en eski 'kilispostasi.com', ve 'kentgazetesi.biz' siteleri kullanılmıştır. Saha araştırması için ise Kilis ilinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların suça eklemelenmelerini ortaya koymak amacıyla Suriyeli sığınmacılarla en çok ilişki kurabilecek kamu kurumlarından uzman personel ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilerle Suriyeli sığınmacıların medyada sunuş biçimi ve Kilis ilinde suça eklenmeleri hakkında analizler elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Göç Politikası, Suriye Krizi, Suç, Medya Algısı, Suriyeli Sığınmacılar.

ABSTRACT

Master's Thesis

**THE CRIME ISSUE IN THE CONTEXT OF IMMIGRATION:
SYRIAN IMMIGRANTS IN TURKEY AND
THEIR ARTICULATION TO CRIME
(THE CASE OF KİLİS)**

Mehmet Şerif ÇİÇEK

**Fırat University
Institute of Social Sciences
Department of Public Administration
2021; Pages X+139**

The research has been conducted by considering the relationship between international migration and crime in three dimensions. Firstly, conceptual definitions are made based on the historical background of migration. The relationship between international migration and crime has been handled by making use of previous studies and statistics on the subject. In the second dimension, media research was conducted on the Syrian refugees and the perception effect on the Syrian refugees attachment to crime was analyzed. Discourse analysis was performed on the concepts of stigmatization and discrimination, and perception analysis was made. In the third dimension, Turkey, the province has proportionally with the population of most Syrian refugees tried to reach the factual realities of field work conducted with experts in the field of public employees in Kilis.

Qualitative research method was used in the research. Two local news websites were evaluated for media perception measurement. The oldest 'kilispostasi.com' and 'kentgazetesi.biz' sites were used to create an objective sample. For the field research, in order to reveal the articulation of Syrian refugees living in Kilis province to crime, expert staffs from public institutions who can establish the most contact with Syrian refugees were interviewed. Analyzes were obtained on the way Syrian refugees presented in the media and their inclusion in crime in Kilis province with the data obtained.

Key Words: International Migration, Immigration Policy, Syrian Crisis, Crime, Media Perception, Syrian Refugees.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ	VIII
ÖNSÖZ	IX
KISALTMALAR	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA HAKKINDA	4
1.1. Araştırmanın Konusu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	7
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.5. Araştırmanın Önemi ve Literatür Bilgisi	8
1.6. Araştırmanın Yöntemi.....	11
1.7. Araştırmanın Tekniği (Nitel Veri Toplama Araçları)	13
1.8. Kavram Tanımları	14

İKİNCİ BÖLÜM

2. ULUSLARARASI GÖÇ VE SURİYELİ GÖÇMENLER	17
2.1. Türkiye’deki Uluslararası Göç Sorununa Tarihsel Bir Bakış	17
2.3. Uluslararası Göç ve Suriyeli Göçmen Sorunsalı.....	26
2.3. Uluslararası Göçmenler ve Suç	36
2.3.1. Suç Kavramına Genel Bir Bakış.....	38
2.3.1.1. Göçmenleri Suça İten Nedenler	39
2.3.1.2. Göçmenlerin Eklemlendiği Suç Türleri	40

2.3.2. Uluslararası Göçmenler ve Kuramsal Bağlamda Suç Sorunsalı	42
2.3.2.1. Bütünleşme Kuramı	43
2.3.2.2. Alt Kültür Kuramı.....	43
2.3.2.3. Kültür Çatışması Kuramı	45
2.3.2.4. Damgalama Teorisi.....	45
2.3.2.5. Gerilim Kuramı	46
2.3.2.6. Sosyal Öğrenme Teorisi.....	46
2.4. Türkiye’de Göçmenler ve Suç	47
2.4.1. Türkiye’deki Göçmenlerin Suç ile ilişkisine Tarihsel Bir Bakış.....	47
2.4.4. Türkiye’de Suriyeli Göçmenler ve Suç	51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SURİYELİLERİN SUÇA EKLEMLENMELERİ BAĞLAMINDA MEDYA HABER ÇÖZÜMLEMESİ

3.1. Araştırmanın Tekniği	55
3.1.1. Evren ve Örneklem.....	56
3.1.2. Veri Toplama Aracı.....	56
3.1.3. Verilerin Analizi	57
3.2. Kilis’te Yayın Yapan Haber Sitelerinin Haber Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	58
3.2.1. Suriye Krizinin Başladığı İlk Dönem Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi .	59
3.2.2. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) Yürürlüğe Girdikten Sonra Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi	63
3.2.3. Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtları Sonrası Dönem Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi	71
3.2.4. 2020 Yılında Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi.....	78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SURİYELİ SİĞINMACILARIN SUÇA EKLEMLENMELERİ: KİLİS ÖRNEĞİ	82
4.1. Araştırma Tekniği	82
4.1.1. Evren ve Örneklem	82
4.1.2. Veri Toplama Aracı	83
4.1.3. Verilerin Analizi	83
4.2. Görüşme Yapılan Personel Gözüyle Suriyeli Sığınmacıların Kilis'te Suça Eklemlenmeleri: Alan Araştırması Sonuçlarının Değerlendirilmesi	83
4.2.1. Görüşme Yapılan Personele Ait Demografik Verilerin Çözümlemesi	83
4.2.1.1. Cinsiyet ve Medeni Durumları	84
4.2.1.2. Yaş	84
4.2.1.3. Öğrenim ve Gelir Durumları	85
4.2.2. Suriyeli Sığınmacıların Kilis'te Suça Eklemlenmeleri	85
4.2.2.1. Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmelerinde Etki Eden Faktörler ve Sorunlar	85
4.2.2.2. Kilis'te Suriyeli Sığınmacıların En Çok Karıştığı Suçlar	87
4.2.2.3. Kilis'te Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Türk Vatandaşlarına Kıyasla Suç Oranı	89
4.2.2.4. Kilis'te İlk Dönem Suriyeli Sığınmacılar ile Türkiye'de Yetişen Sığınmacılar Arasında Suç İşleme Farkı	91
4.2.2.5. Suriyeli Sığınmacıların İşlediği Suçları Göz Önünde Bulundurarak, Bunları Daha Çok Birbirlerine Karşı mı Yoksa Türk Vatandaşlarına mı Karşı İşledikleri Sorunsalı	93
4.2.3. Kilis'te Suriyeli Sığınmacıların Yaşadığı Sorunlar	96
4.2.3.1. Kilis Halkının Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Şikayetleri	97
4.2.3.2. Kilis Halkı ile Suriyeli Sığınmacıların Kültürel Durumu	101
4.2.4. Kilis'te Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmelerine Yönelik Algı	105

4.2.4.1. Kilis'te Ayrımcılık ve Damgalamanın Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmeleri Üzerindeki Etkisi.....	105
4.2.4.2. Kilis'te Basın ve Medyanın Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmeleri Üzerindeki Etkisi	107
4.2.5. Kilis'te Şiddete ve İstismara Uğrayan Kadın ve Çocuk Sığınmacıların Korunmasına Yönelik Çözüm Önerileri	112

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GENEL DEĞERLENDİRME	114
5.1. Bulgular ve Öneriler.....	114
5.2. Sonuç.....	121
KAYNAKÇA.....	126
EK.....	136
Ek 1. Görüşme Soruları.....	136

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler.....	27
Tablo 2:	Suriyeli Nüfus Yoğunluğunun En Yüksek Olduğu İller.....	28
Tablo 3:	Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı	29
Tablo 4:	2021 Yılı Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı	31
Tablo 5:	Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerindeki Dağılımı	34
Tablo 6:	Birebir Formülü Kapsamında Ülkemizden Çıkış Yapan Suriyeli Sayıları..	35
Tablo 7:	2014-2020 yılları arasında Üçüncü Ülkelere Yerleştirilen Suriyeli Sayısı..	35
Tablo 8:	Yıllara Göre Cezaevine Giren Yabancı Uyrukluların Suç Türleri.....	41
Tablo 9:	Yıllara Göre Cezaevinden Çıkan Yabancı Uyrukluların Suç Türleri	48
Tablo 10:	2015 Yılında Cezaevlerine Girenlerin Suç ve Uyruk Dağılımı	49
Tablo 11:	İncelenen Haber Sitelerinde Yıllara Göre Çıkan Haber Oranları	57
Tablo 12:	Basında Yer Alan Haberlere Göre Suriyeli Sığınmacıların En çok Karıştığı Suçlar	58
Tablo 13:	Görüşme Yapılan Personelin Yaş Aralığı.....	84
Tablo 14:	Görüşme Yapılan Personelin Gelir Durumu.....	85
Tablo 15:	Görüşme Yapılan Personele Göre Kilis'te Suriyelilerin En Çok İşlediği Suçlar	88

ÖNSÖZ

Son on yıllık süreçte dünyanın en büyük krizlerinden biri olan Suriye krizinden ikincil olarak en çok etkilenen ülkesi hem askeri, hem ekonomik hem de insani olarak Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. 2011 yılından sonra Türkiye'ye gelen Suriyeli sayısı Göç İdaresi'nin 2021 yılı resmi verilerine göre 3,6 milyonu geçmiş durumdadır (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). Bu çalışmada da uluslararası göç bağlamında Suriyeli sığınmacıların suça eklenme konusu araştırılmıştır. Fakat salt suç sayıları ve oranları konunun anlaşılması ve sorunun temelini ortaya çıkarılması için yeterli olmayacaktır. Yapılan saha çalışmasında Suriyeli sığınmacıları suça iten nedenler ve sorunun çözümleri bulunmaya çalışılmıştır. Ayrıca, Suriyeli sığınmacılarla ilgili algının ölçülmesi amacıyla, Suriyeli sığınmacıların basında sunuluş tarzı incelenmek üzere kilispostasi.com, ve kentgazetesi.biz adlı internet sitelerinden haberler araştırılarak sorunun algı ayağı araştırılmıştır. Saha çalışmasında Kilis İli örneğinde Suriyelilerin suça eklenmesi ve suç algısını ölçmek için Adliye, Kolluk ve Göç alanlarında çalışan devlet kurumlarından uzman personel ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler ilişkilendirilerek analiz edilmeye çalışılmıştır. Literatüre bakıldığında Suriyeliler üzerinde pek çok çalışma yapılmıştır; ancak suçla ilgili olarak çalışmaya pek rastlanılamamıştır. Bu araştırmanın, Kilis gibi nüfusa oranla en yüksek Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapan bir kentte, Suriyelilerin suça eklenmelerini araştırmak için iyi bir örneklem olacağı ve gerekli verileri sunması açısından iyi bir alan çalışması olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada konuya ilişkin derin bilgisi ve yönlendirmeleriyle şahsıma daima yol gösteren Saygıdeğer hocam ve Tez Danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Yeliz POLAT'a şükranlarımı ifade etmek isterim.

Son olarak, desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen daima bana güç veren aileme, arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ELAZIĞ / 2021

Mehmet Şerif ÇİÇEK

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
UGÖ (IOM)	: Uluslararası Göç Örgütü (International Organization for Migration)
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

Göç, insanların veya insan topluluklarının müphem veya belirlenmiş sınırlarının dışına, yeni ikamet hedefine yönelik yerleşim amaçlı süreci ve hareketi ifade eder (Marshall, 1999: 685). Göç, küçük ölçekte ve her hangi bir ÷lke içinde yer değıştirme veya ÷lkeler arası sınırları aşınca “göç (migration) adını alır, büyük ölçekte ve tam ÷lke değıştirme biçiminde olunca ise “çıkış (exode) adını alır. Göçler, devlet içi olunca “iç göç”, devletler arası olunca “dış göç” adını almaktadır (Ülken, 1969: 119). Bu araştırma kapsamında uluslararası göç sorunsallaştırılmaktadır. Bu bağlamda uluslararası göç, ‘iktisadi, sosyal veya politik nedenlerle insanların veya grupların bir ÷lkeden başka bir ÷lkeye, bir ikamet yerinden başka bir ikamet yerine gitmesi’ (TDK, 1988: 863) olarak tanımlanabilir. Uluslararası göç ÷lkeye gelen göç (immigration) ve ÷lkeden dışarıya çıkan (emigration) göç olarak iki şekilde yaşanmaktadır.

Göç, insanlığın kendisi kadar tarihsel bir kavramdır. İnsanlık kadim tarihini şekillendiren siyasi, ekonomik ve sosyal dinamiklerin en temel unsurlarındandır (Kılıçaslan, 2016: 272). Göç mefhumu, insanların yeryüzündeki hareketliliğini açıklamaktadır. İlk insan Hz. Adem’den bugüne kadar çeşitli sebeplerle göç eylemi devam etmektedir. Bu sebepler uygun iklim, verimli toprak, yer altı ve üstü kaynaklar ile insanların daha iyi yaşam koşullarını sağlayabileceği ortamlar şeklinde sıralanırken, göç etmeyi teşvik etmiştir. Uluslararası göç; büyük aileler arasında kökü eskilere dayanan sorunlara bağlı çatışmalar, iç savaşlar, işgaller, dini ve etnik ayrımcılık, ÷lkelerin rejim değışiklikleri, hürriyetlerin kısıtlanması, insan hakları ihlalleri, salgın hastalıklar, toplumsal ayaklanmalar, ÷lke kaynaklarının yetersizliği, işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği, yoksulluk, yoksunluk vd. nedenlerinden dolayı gelecek endişeleri insanların bulundukları yerlerden başka ÷lke veya coğrafyalara gitmeleridir (Tunca, 2018: 48).

Türkiye’nin konumlandığı Anadolu coğrafyası, geçmiş çağlarda İpek ve Baharat Yollarının güzergâhı olmuş, aynı zamandan Doğu ile Batı arasında köprü vazifesi görmüştür. Jeopolitik konumu da eklenince Anadolu dünden bugüne göçmen hareketliliğinin yaşandığı bir coğrafya olmuştur. Avrupa’da 1648 Westphalia Anlaşması’nın kabulüyle modern ulus-devletin başlayarak, eski imparatorlukların sömürge yarışı en sonunda dünya savaşlarına yol açmıştır. Savaşlar sonrasında imparatorluklar ve devletler yıkılmış veya yeniden yapılanmış, sömürge ÷lkeleri de

bağımsızlıklarına kavuşarak yeni göç dalgalarını başlatmıştır (Tunca ve Karadağ, 2020: 526).

Uluslararası göçün, insanlığın geçmişinde önemli etkileri olmuştur. Aynı zamanda göç, yaşam koşulları sebebiyle sonu bilinmeyene gerçekleştirilen mecburi bir yolculuk sürecidir. İnsanlar zahmetli ve tehlikeli bu seyahate mülteci, sığınmacı, gurbetçi ya da göçmen gibi farklı isimlerle çıkmaktadırlar. Hangi isimle olursa olsun tüm göçmenlerin ortak hedefi daha fazla huzur, hürriyet, refah, iyi hayat kalitesine ulaşmaktır. Dünyanın farklı yerlerindeki göç hareketliliğindeki insan ve grupların müşterek yazgısı da, ülkelerinden kilometrelerce ötede güç koşullar altında bir yaşamla yüzleşmektedirler. Göç gerçeği, sadece göç alan ülkelerin değil, tüm insanlığın ortak sorunudur. Dolayısıyla her hangi bir ülkenin tek başına göçe karşı vereceği tedbir ve politika uygulamaları yeterli olmayacaktır (Alptekin, 2005: 291-292).

“Uluslararası Göç Bağlamında Suç Sorunsalı: Türkiye’de Suriyeli Göçmenler ve Suça Eklemlenmeleri: Kilis Örneği” adlı tez konusunun seçilme nedeni, özellikle Suriye krizinin başladığı 2011 yılından itibaren büyük kitleler halinde Türkiye’ye gelip yerleşen Suriyeli göçmenlerin zaman zaman infiale yol açan olaylarla anılmasının arkasındaki doğru verilere ulaşmak ve dezavantajlı bir grup olan göçmenlerin suçtan korunmasına katkıda bulunmaktır. Bu araştırmanın istenilen amaca ulaşmasıyla, çalışma sonuçlarının kullanılmasının Türkiye’nin uluslararası göç politikasına yardımcı olacak bir bilimsel veri sunmanın yanında genel manada göç ve suç olgusunun ilişkisini ortaya koyarak aynı zamanda toplumsal barışa katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Uluslararası göç olgusu Türkiye’de ve dünyada öncelikle güvenlik ve ekonomik kaygıların belirleyiciliğinde siyasetin bir faktörü olan göçmen kabul uygulamalarını ve yerleşim politikasının sonuçlarını da kapsadığından gündemdeki yerini koruyan ve mevcut mülteci krizleri ile diplomatik pazarlıklardaki etkisi göz önüne alındığında güncelliğini koruyacağı tahmin edilen bir süreçtir. Günümüzde dünyanın hemen her yerinde çözüme en çok ihtiyaç duyulan konulardan biri uluslararası göç meselesidir. Uluslararası göçün sosyo-kültürel etkileri devletleri bu konuda politikalar üretmeye zorlamaktadır. Özellikle sanayi devriminden sonra toplumların dönüşmesiyle birlikte geçmişle kıyaslandığında ulaşım imkânlarının gelişmişliği ve bazı bölgelerin sömürülmesiyle devam eden fakirlik, çatışmacı ortam, savaş gibi zorlayıcı unsurlar ile gelişmiş il, bölge ve ülkelerdeki daha yüksek yaşam imkanları, eğitim, sağlık ve iş gibi

kendine çeken faktörler, her yıl yüz binlerce kişinin ülkelerin sınırlarını aşarak göç etmesinin nedenlerindendir. Bu kitlesel göç hareketleri hedef ülkelerde göçün idaresi ihtiyacını beraberinde getirdiği için uzun süredir devletlerin bu sahada yönetim düzenlemesine, kanuni ve devlet kurumlarının önlemler almasına da neden olmuştur (Özer ve Beyazıt, 2020: 545-562).

Öte yandan Türkiye gibi göç kabul eden ülkelerde mülteci ve göçmenlere yönelik ayrımcılık ve nefret söylemi uzun dönemde sorunlara yol açabilir. Özellikle medyanın bu konudaki rolü çok önemlidir. Medya, asayiş olaylarında Suriyeli ve göçmen vurgusunu sık sık yaparak “kaçak mülteciler” ve “sınırdan yasa dışı kaçanlar” gibi nitelemelerle göçmenleri “suçlular” olarak sunuyor gibi görünüyor (Özgöker ve Doğan, 2019: 82-83). Bu damgalama kimi teorisyenlere göre bireylerin suç işleme süreçleri üzerinde etkili olabilmektedir (Gürsoy, 2019: 183). Fakat Suriyeliler eşittir suç algısı ile resmi istatistikler tezatlık arz etmektedir. İçişleri Bakanlığının yaşanan bir takım olaylardan sonra Temmuz 2017 yılında yapmış olduğu bir basın açıklamasında bu vurgunun yapılmış olması önemlidir.

Bu tez çalışması ile Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmeleri konusu irdelenmiş olup elde edilen veriler ışığında Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmeleriyle ilgili öneriler geliştirilmiş ve sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA HAKKINDA

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın önemi, amacı, yöntemi, öne sürülen hipotezler ile araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

1.1. Araştırmanın Konusu

Uluslararası göç insanlığın başlangıcından itibaren varlığını korumaktadır. Göç, yerleşik insanların ikamet ettikleri coğrafyadan ve yaşam biçiminden ayrılmasına ve göç ettikleri coğrafyada yeni, siyasi, ekonomik ve sosyal düzenle etkileşime girmesine neden olmaktadır. Göçmenlerin girdikleri yeni etkileşimin çok yönlü olmasından dolayı, göçmenler aynı anda çok çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Böylece göçmenler, göç ettikleri yerler, birçok ihtiyaçla birlikte bir o kadar da karmaşık sorunların merkezinde yer almaktadırlar.

Türkiye doğu - batı arasında bir coğrafik konuma sahip olduğundan uluslararası göç güzergâhının daima merkezindedir. Bununla birlikte Suriye krizinden sonra üç buçuk milyondan fazla Suriyeli göçmene ev sahipliği yaparak krizden dolayı olarak en çok etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Bu araştırma ile son dönemde özellikle artarak devam eden Suriyeliler eşittir suç algısının kaynağına inmek ve uluslararası göç ile suç arasındaki ilişkiyi Türkiye'deki Suriyeli göçmenler üzerinden irdelenmiştir. Araştırmada, ayrıca Suriyeli göçmenlere yönelik karşılaştırmalı suç verileriyle, göçmenlerin suçla eklemlenme nedenlerini ortaya koyarak, bunların azaltılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Son yıllarda göçlerin artmasıyla birlikte, suç bilimi kriminolojinin ele aldığı alanlardan biri suç ve göç mefhumlarının ilişkisidir. Birçok ülkede göçmenlerin suçla meyilli oldukları, yerlilere oranla göçmenlerin daha fazla suçla karıştıkları düşüncesi hasıl olmaktadır. Dolayısıyla göçmenlerin işledikleri ya da karıştıkları suç vakaları, yerleşik nüfus tarafından tepkiyle karşılanmakta ve toplumsal gerginliklere neden olmaktadır. Göçmenlerin işlediği veya karıştığı suçlar, yerleşik toplumda ciddi kaygılara yol açmaktadır. Hatta bu kaygı zaman zaman öfkeyle sonuçlanabilmektedir. Toplumsal

araştırmalardan anlaşıldığına göre göçmenlere yönelik kaygı, öfke, nefret vb. durumların; zamanla ötekileştirmeye, ayrımcılığa, güvenlik endişesine kadar gittiği de görülmektedir. Tüm bunlara ek olarak suç işleyen göçmenlerin mevcudiyeti, göçmen karşıtı siyasetin içeriğini belirlemektedir.

Göçmenler hakkındaki suç ve göç arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan bazı araştırmalarda elde edilen veriler göçmen suçluluğundaki yükselişin, toplumsal düzeyde suç ve göç ilişkisinin meydana gelmesinde etkili olduğu görülmektedir. Göçmenlere yönelik suç kaygısının, göç siyasetinin belirleyicilerindendir. Göçmenlerin içerisinde bulunduğu suç eylemlerinden dolayı işsizlik, yoksulluk ve yoksunluk durumlarını da arttırmaktadır. Bu durumlar göçmenlerin ekonomik endişelerini beraberinde getirmektedir. Göçmenlerin işgücü piyasasında istihdamlarına yönelik karşılaştıkları sorunların çözümünün, suç işleme oranlarında azalma olacağı hakkında öngörüler bulunmaktadır. Dolayısıyla göçmenlerin suçla ilişkilendirilmelerinde ekonomik etken öne çıkmaktadır. Daha önce yapılan araştırma ve çalışmaların bazılarında suç ve göç arasında olumlu ve bazılarında da olumsuz sonuçlar elde edildiği kaydedilmektedir. Bu tezin konusu suç ve göç arasındaki ilişkinin kuramsal olarak izah edilmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’deki en büyük uluslararası göçmen kitlesi olan Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmelerini irdelemektir. Öncelikle Kilis İli özelinde 2011 yılından günümüze internet platformu üzerinden yayın yapan iki yerel haber sitesinin Suriyeli sığınmacıların suç haberlerinin sunuluş tarzı incelenmiştir. Değerlendirmeye alınan haberler MAXQDA¹ programı kullanılarak nitel analize tabi tutulmuştur. Daha sonra Kilis’te Suriyeli göçmenlerin suç ve suçla ilişkisi üzerinde çalışan kolluk kuvvetleri, adli ve göç personelinin göçmenlerin suça eklemlenmeleri

¹ MAXQDA araştırmacılara nitel yazıları belirli bir düzen dahilinde değerlendirmesi ve yorumlaması için yardımcı olan bir bilgisayar yazılımıdır. İlâveten teoriler elde etmek ve teorik verileri test etmek için güçlü bir araçtır. MAXQDA aşama sıralı kod sistemiyle veri elde etmeye imkan sağlamaktadır. Araştırmacı yazın bölümüne bir ağırlık puanı ekleyerek kodlama yapabilmektedir. Çalışma metni üzerinde kolayca farklı tipte notlar eklenerek kaydedilebilmektedir. Yazılım ayrıca görsel haritalama özelliği barındırmakta ve SPSS veya Excel gibi farklı araştırma programları ile uyumlu bir şekilde karşılıklı kullanılabilir. Fotoğraf ve video gibi multimedya parçaları çalışmalara eklenebilmektedir. Program çok yönlü özellikler barındırdığından karma yöntem çalışmalarında tercih edilmektedir (Yakut Çayır ve Sarıtaş, Cilt: 11, Sayı: 2, 2017).

hakkındaki görüşleri üzerine yapılan saha çalışması birlikte değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu nitel boyutta ele alınan araştırmanın alt amaçları şunlardır:

Araştırmanın nitel boyutunun amacı, Suriyeli göçmenler özelinde uluslararası göçün suça ilişkin etkisini Türkiye’de en yüksek Suriyeli göçmen oranına sahip şehri olan Kilis’te sahada görev yapan adli ve idari personel ile sivil toplum kuruluşu çalışanlarının görüşleri üzerinden araştırmaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel veri toplama teknikleri arasından yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmanın nitel tarafıyla ilgili alt amaçları karşılayan araştırma soruları aşağıda yer almaktadır:

1. Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmelerinde etki eden faktörler ve sorunlar nelerdir?
2. Kilis’te, Suriyeli göçmenlerin en çok işlediği suçlar nelerdir? Sıralayınız.
3. İlk gelen Suriyelilerle Türkiye’de iken çocukluktan yetişkinliğe geçen Suriyeliler arasında suç işleme konusunda farklar var mı? Varsa ne gibi farklar bulunmaktadır?
4. Suriyelilerin işlediği suçları göz önünde bulundurarak, bunları daha çok birbirlerine karşı mı yoksa Türk vatandaşlarına mı karşı işledikleri konusunda bilgi verir misiniz?
5. Yerli vatandaşlar içinde Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğuna Suriyelilerin devamlı suç işlediğine yönelik şikâyetler alıyor musunuz? Alıyorsanız bu şikâyetler nelerdir? Söz konusu şikâyet/sorunlar için çözüm öneriniz var mı? Varsa nedir?
6. Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suç işlemesi üzerindeki etkisi konusunda fikriniz nedir?
7. Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçlar konusunda basın ve medyanın etkisi var mıdır? Varsa ne kadar etkilidir açıklar mısınız?
8. Suriyeliler ile komşuluk yapmaktan rahatsız olan mahalle sakinleri var mı? Varsa nedeni nedir?
9. Kilise yerleşen Suriyelilerin Kilis halkının kültürüne, örf ve adetlerine yakın olduğunu düşünüyor musunuz? Kültür farklılığının suç üzerinde etkisi olduğunu düşünür müsünüz? Açıklayınız.
10. Kilis’te Suriyelilerin yaşadığı sorunlar var mı? Varsa nelerdir?

11. Yerel halkın Suriyelilere karşı kötü muamele ve ayrımcılık yaptığına şahit oldunuz mu? Bunun suç üzerinde etkisini tecrübelerinizden yola çıkarak açıklayınız.
12. Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret suçu kapsamında olup olmadığı konusunda bilgi verir misiniz?
13. Şiddete ve istismara uğrayan özellikle kadın ve çocuk Suriyelilerin korunmasına yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Anket sorularına verilen cevaplar derinlemesine analiz edilip değerlendirilerek elde edilen sonuçlar bu çalışmada paylaşılacaktır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

Türkiye’de, Suriyeli sığınmacıların suç oranı yüksek gibi algılanmakta ise de Türk vatandaşlarına göre çok daha düşük suç oranına sahip oldukları düşünülmektedir. Ayrıca, Suriyeli sığınmacıların işlediği suçların çoğunlukla birbirlerine karşı işlediği varsayılmaktadır.

Kilis’te yaşayan Suriyeli sığınmacıların, Kilis Merkez’de bulunan ve Suriyeli göçmenler gelmeden önce suç oranı yüksek olan alt gelir grubu mahallelere yerleşmeleri sonrası o mahallelerde suç oranı düşmüştür. Bu bağlamda, Suriyeli sığınmacıların daha önce sınır komşusu oldukları Kilis halkı ile kültür yapılarının benzer olması nedeniyle topluma daha kolay entegre olmaları nedeniyle suç oranının düşük olduğu ileri sürülmektedir. Diğer taraftan Suriyeli sığınmacıların demografik yapılarına bakıldığında takriben yüzde 70’inin kadın ve çocuk ve yaşlılardan oluşması nedeniyle suç oranı Türk vatandaşlarına oranla daha düşük olduğu savunulmaktadır. Suriyeli sığınmacıların hukuki statüsünün geçici koruma altında olması nedeniyle sınır dışı edilme korkusu suç oranını düşüren diğer bir faktör olarak kabul edilebilir.

Suriyeli sığınmacılara karşı işlenen suçlarda medyanın yarattığı algının etkisi göz ardı edilemez. İlk kuşak Suriyeli sığınmacıların insan kaçakçılığı, kadın ve çocuk istismarı gibi suçlarda mağdur konumunda oldukları düşünülmektedir. Suriyeli ilk sığınmacı kafilesinin geldiği 2011 yılında “misafir Suriyeliler” tanımı; sığınmacıların daha sonraki yıllarda uzun kalış süreleri ile kalıcı hale gelmeye başlamaları; ve 2016 yılındaki Fırat Kalkanı Harekatı ile de Suriyelilerin, kuzey Suriye’ye yerleştirilme düşüncesinin hasıl olması; devletin de toplumsal rahatsızlıkları dikkate alarak Suriyeli

sığınmacılardan kaynaklı sosyolojik gerçekliği görmesine vesile olmuştur. Bu gerçeklik toplumun hepsinin olmasa da, belirli çevrelerin Suriyeli sığınmacılara karşı bir duruş sergilemesinin nedeni olduğu kanaati mevcuttur. Devletin, sivil toplumun ve toplumsal figürlerin sorunun çözümünde proje ve önerilerinden yararlanmanın da olumlu etkisinin olacağı varsayılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamı, Kilis İli merkezi örneğiyle ve Kilis şehir merkezindeki Suriyeli sığınmacılarla sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın ilk aşamasında, Kilis İl merkezinde görev yapan Emniyet, Jandarma, İl Göç Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü ve Adli Tıp Şube Müdürlüğü gibi devlet kurumlarında çalışan personel ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan medya haber analizinde ise, öncelikle Suriyeli sığınmacı sorunsalına Kilis özelinde ele alınarak internet üzerinden yayın yapan iki yerel haber sitesi inceleme konusu yapılmıştır. Bu çerçevede, ‘www.kilispostasi.com’ ve ‘www.kentgazetesi.biz’ adlı internet siteleri ile araştırma sınırlandırılmıştır. İkinci olarak da, haber sitelerinin 2011-2021 yılları arasındaki haberleri içinden yıllık olarak her bir haber sitesi için rast gele örneklem olarak seçilen beş haber üzerinden çözümlemeler gerçekleştirilmiştir.

1.5. Araştırmanın Önemi ve Literatür Bilgisi

Uluslararası göç sonrasında Türkiye’ye yerleşen çoğunluğu Suriyeli milyonlarca sığınmacının kimi zaman basın yayın aracılığıyla, kimi zaman sosyal medya aracılığıyla suçla özdeşleştirilip toplumsal olaylara sebebiyet vermesi bütün toplumu etkileyen bir sorun haline gelmiştir. Bu durum Suriyeli sığınmacıların olduğu kadar yerli vatandaşlarında hayat kalitesini düşürmekte ve huzursuzluk ortaya çıkmaktadır. Düzensiz göçmen sayısının büyük sayılara ulaşması ve en büyük göçmen grubu olan Suriyelilerin 10 yıla yaklaşan ikametleri ekonomik ve sosyal anlamda Türkiye’yi muhtelif biçimlerde etkilemektedir. Bundan olumsuz etkilenip sorumlu arayan yerli halk artık Suriyelilere başlangıçtaki gibi hoşgörülü bakmamaktadır. Bunun yanında kimi basın yayın organlarında yapılan yayınların Suriyeli sığınmacıları damgaladığı ve ayrımcılığa yol açtığı görülmektedir. Araştırmada, uluslararası göç ve suç bağlamında Türkiye’deki

Suriyeli sığınmacıların suç analizi yapılarak suça eklemelenmeleri çözümlenmiştir. Medya araştırması ve saha çalışması ile Suriyeli sığınmacıların suça eklemelenmeleri sorunsalına cevap aranmıştır.

Bu araştırma ile uluslararası göç ve suç bağlamında Suriyeli sığınmacılar özelinde göçmenlerin suça eklemelenmeleri konusunda veriler derleyip öneriler geliştirilmiştir. Öte yandan Suriyeli sığınmacıların suç ve suçla ilgisi, toplanan veriler ve yapılan saha çalışması ile araştırılmış olup dezavantajlı bir grup olan sığınmacıların suçtan korunması ve önleyici tedbirlerin alınmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Bu alanda doğrudan çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışma alana önemli veriler sağlamaktadır. Konuyla alakalı kaynak sınırlı sayıdadır, ayrıca araştırma literatüre disiplinler arası bir katkı sağlamıştır.

Literatür incelendiğinde Türkiye’de uluslararası göç ve suç bağlamında Suriyeli göçmenler üzerinde doğrudan bir çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar ise farklı disiplinlerde olmak üzere daha çok uyum sorunları, ekonomi ve sosyo-kültürel bağlamda ele alınmıştır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; “Suriyeli Göçmenlerle Yaşanan Sorunlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Hatay İli Örneği” adlı çalışmada Suriye’deki iç savaştan dolayı Hatay’a yerleşmek zorunda kalan mültecilerin, yerli halkla ne çeşit problemler yaşadıkları ve bu problemlerin meydana getirdiği çatışma sahalarına dikkat çekilmiştir (Döner, 2016).

“Yerel Halkın Türkiye’deki Suriyelilere Bakışı: Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve Adana Örnekleri” isimli çalışmada artmakta olan Suriyeli nüfusla eş zamanlı şekilde araştırmaya konu illerde ekonomik ve toplumsal bir takım problemlerin meydana geldiği ve sığınmacı akınının ilk döneminde misafir olarak kabul edilen Suriyelilerin geçen dönem için kalıcı duruma gelmesinin yerel halkın Suriyeliler hakkındaki bakış açısını olumsuz etkileyeceği meselesine cevap bulunmaya çalışılmıştır (Yılmaz, 2017).

“Göç, Uyum, Sorunlar Başakşehir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenler Örneği” adlı çalışmada İstanbul İli Başakşehir ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların yaşam şartları, demografik yapılar, sosyal, ekonomik ve eğitim durumları incelenmiş, varsa beklentileri ve yaşadıkları uyum sorunlarının tespiti amaçlanmıştır (Hanpolat, 2019). “Sultanbeyli’de Yaşayan Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyon Süreçlerine İlişkin Niteliksel Bir Araştırma” isimli

Çalışma ise Suriyeli sığınmacı sorunsalını entegrasyon, yapısal, kültürel, etkileşimsel ve kimlik kavramları üzerinde ele almıştır (Aydın, 2018).

“Damgalama ve Çerçeveleme Boyutlarıyla Yazılı Basında Suriyeli Göçmenler” isimli çalışma medyanın göç ve göçmene olan yaklaşımı ele alınmıştır (Yurdakul, 2019). “Suriyeli Göçmenlerin Temsili: Türk Basınında Suriyeli Göçmenlere Dönük Yapılan Haberlerin Analizi” adlı çalışmada da göç ve göçmen konusu, medyada Suriyeli sığınmacı konusunun sorun olarak görülmesi ve gazetelerde bu şekilde yer alması problemini tartışmaktadır (Battal, 2018).

“Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var Mı? Bütüncül Bir Bakış” İsimli makale göç ve suç ilişkisini doğrudan ele alması açısından önemlidir. Makaleye göre göçün suça yol açtığı ileri sürülemez. Göçün suç üzerindeki etkisi komplekstir ve değişkenlere göre değişiklik arz etmektedir. Fakat bu çalışma saha verilerine dayanmamakta ve literatür üzerinden yazarın varsayımlarını ortaya koymaktadır (Kızmaz, 2018). “Göçmenlerin Ayrımcılık ve Kimlik Algılarının Nefret Suçları Kapsamında İncelenmesi” adlı doktora tezinde ise göçmenler ve suç sorunsalı Almanya’da yaşayan Türklere yönelik ayrımcılık ve nefret suçları bağlamında araştırılmıştır. Araştırmaya göre ayrımcılığa maruz kalma ile suç mağduru olma arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Yayak, 2015).

Polis akademisinde yayınlanan bir rapora göre suç korkusunun varlığı önemli ölçüde Suriyelilerle / göçmenlerle ilişkilendirilmektedir. Sığınmacılar hem kültürel anlamda, hem ekonomik anlamda hem de toplumsal anlamda bir tehdit olarak toplum tarafından görülebilmektedir. Suriyeliler, toplum tarafından, toplumsal düzeni tehdit eden önemli bir tehdit unsuru olarak görülmektedir. Değişen kentsel güvenlik ve suç korkusu / güvenlik algısı bağlamında; güvenlik algısının ekonomik sistemle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ekonomik krizlerle birlikte bu algı ortaya çıkmakta ve artmaktadır. Bununla birlikte hem medyanın hem de toplumsal yapının korku kültürü oluşturulmasıyla ilgili, isteyerek veya istemeyerek, korku kültürünü artırdığı görülmektedir (Taştan vd., 2016).

Dünya literatürüne baktığımızda ise göç ve suç konusunda pek çok eser olduğu görülmekte fakat Suriyeli sığınmacı konusu görece yeni bir konu olduğu için suç bağlamında çok fazla çalışma ile karşılaşmamaktadır. Bu çalışmalardan bazıları

şunlardır; “The Relationship Between Immigration and Crime in Canada: 1976-2011 (Kanada’da Göç ve Suç Arasındaki İlişki: 1976-2011)” isimli çalışmada göç ve suç arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır (Jung, 2017). “Immigration And Crime, 21st Century Criminology: A Reference Handbook (21st Century Reference) (Göçmenlik ve Suç, 21. Yüzyıl Kriminolojisi: Referans Bir El Kitabı (21. Yüzyıl Referansı)” isimli çalışmada ikinci nesil göçmenlerin orjin doğumlu nesle göre daha çok suça karıştığını tespit etmiştir (Bui, 2009). Dünyada göçmen konusu daha çok inanç, ırk ve etno-kültürel kavramlar üzerinden tartışılmaktadır. Örneğin Avrupa’da göçmen sorunu tartışılırken daha çok inanç bağlamında ele alınırken, Amerika ve diğer batı ülkelerinde ise ırk ve kültür temelli ele alınmaktadır. “Inheriting the City: The Children Of Immigrants Come Of Age (Şehri Miras Almak: Göçmen Çocukları (Yaşlanıyor) Çağı Geliyor)” adlı çalışmada göçmen bölgelerinde suç oranının düştüğünü tespit etmiştir (Kasinitz vd., 2008).

Toparlayacak olursak uluslararası göç olgusunun suçu arttırdığı veya azalttığı konusunda kesin bir ilişki olmamakla birlikte Türkiye’de resmi kaynaklara göre Suriyeli sığınmacılar arasında suç oranının Türk vatandaşlarına göre çok daha düşük olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Araştırmada, bütün veriler derlenerek Türkiye’nin ve Suriyelilerin özel durumları tespit edilerek göç ve suç ilişkisi irdelenmiştir. Literatürde saha araştırmasına dayanan konuya ilişkin pek fazla çalışma bulunmadığından alana kıymetli veri ve çözümlemeler sağlamaktadır. Öte yandan, araştırmayla suç bağlamında nüfusu 3.6 milyon Suriyelilerle ilgili algı ve olgu arasındaki farklılıklarda ortaya konulmuştur.

1.6. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma üç boyutlu olarak ele alınmıştır. Birinci boyut olarak; Türkiye’nin vatandaş-Suriyeli sığınmacı oranı en yüksek ili olan Kilis’in Suriyeli göçmenlerin gelmeye başladığı tarih olan 2011’den günümüze kadar olan suç oranları resmi açıklamalar ışığında ele alınmıştır. Basında yer alan haberler derlenerek Suriyeli sığınmacıların karıştığı suçlarla, yerli halkın karıştığı suçlar karşılaştırılıp analiz edilmiştir.

İkinci boyutta ise amaçlı örneklem doküman analizi yöntemi ile yerel medyada Suriyeli sığınmacılarla suç arasındaki ilişkiyi algılama biçimi sorunsallaştırılmıştır. Bu

boyutta genel tarama modeli kullanılarak ‘kilispostasi.com’ ve ‘kentgazetesi.biz’ isimli haber sitelerinden “Suriyeli” sözcüğü aratılarak suçla ilgili haberler seçilerek sunuş tarzı irdelenmiştir. 2011-2021 yılları arasındaki her bir haber sitesinden rastgele örneklem alınmıştır. Her yıl için, her bir siteden beşer örneklem alınmaya çalışılmak üzere toplam on yılda 60 haber Microsoft Excel programı kullanılarak sayısallaştırılmıştır. Ayrıca, bu haberler MAXQDA programı ile sınıflandırılmış ve çözümlenmiştir.

Çalışmanın üçüncü boyutu ise saha çalışması olarak Suriyeli sığınmacılar üzerine çalışan kolluk kuvvetleri ile kamu kuruluşlarından seçilen ve Suriyeli sığınmacıların suça eklemlenmeleri üzerine uzmanlaşmış personel ile mülakat gerçekleştirilmiş, sahadan veriler elde edilmiştir. Emniyet, Jandarma, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü (ŞÖNİM- Şiddet Önleme Merkezi), Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, Adli Tıp ve İl Göç Müdürlüğü’nden Suriyeliler üzerine çalışmış personel ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilen nitel veriler sınıflandırılarak derinlemesine analiz edilmiştir.

Nitel araştırmalarda, olayları sebep sonuç ilişkisi içerisinde açıklayan olgu bilim çalışmaları sıkça tercih edilmektedir. Bu çalışmalar felsefi temellerin yanında saha tecrübeleriyle elde edilen betimlemeler içermektedir (Creswell, 2002: 47). Nitel çalışmalar varlığı deneye kanıtlanmış bir şeyi daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018: 159). Bu amaçla nitel verilerin toplanmasında bazı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden bazıları mülakat, yarı yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşmeleri, söylevler, öğrenci günlükleri, metin analizi ve gözlem formudur. Mülakat, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir veri toplama metodudur. Bunun sebebi katılımcıların görüş ve tecrübelerini ortaya çıkarma yönünden oldukça etkili olması ve iletişimin en yaygın biçimi olan konuşmayı esas almasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 155). Bu araştırmada kullanılan anlatı araştırması, olgu bilim araştırmalarında en sık kullanılan analiz türlerinden birini oluşturmaktadır. Fenomenolojik Analiz, bireylerin çevrelerinde yaşanan olayları nasıl anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmaya çalışan bir yaklaşım türüdür. Bu yaklaşım daha çok varoluşçu psikoloji içerisinde gelişme göstermiştir (Wade ve Tavis, 1990: 83). Bu tür çalışmalar, olguları aktarabilecek düzeyde olan katılımcıların kişisel deneyimlerini araştırmacıya öznel olarak aktardığı çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2018: 160). Araştırmacı elde ettiği bilgileri neden sonuç ilişkisi içerisinde anlamlandırarak veriler elde etmektedir.

1.7. Araştırmanın Tekniği (Nitel Veri Toplama Araçları)

Araştırmanın nitel boyutunun amacı; göçmenler ve suç konusunda çalışmış uzman personelin göçmenlerin suça eklemelenmeleri hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Bunun için nitel veri toplama yöntemlerinden olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme yöntemiyle, bireylerin tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına dair bilgi elde etmek mümkün olmuştur. Büyüköztürk vd., (2018: 159)'nin ifade ettiği gibi, görüşmeler, kaynakların ulaşılabilirliğine ve araştırmada toplanmak istenen verilerin özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleştirilir. Bunlar; yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış olarak sınıflandırılabilir. Yapılandırılmış görüşmeler araştırmacının önceden belirli bir plana göre oluşturmuş soruların olduğu görüşmelerdir. Yapılandırılmamış görüşmeler, belirli bir soru bulunmayan görüşme sırasında şekillenen sorularla gerçekleştirilen görüşmelerdir. Yarı yapılandırılmış görüşme ise iki uygulamanın özelliklerinin birlikte kullanılmasını sağlayan görüşme tekniğidir (Karasar, 2013: 168). Bu araştırmada Suriyeli sığınmacıların suça eklemelenmeleriyle ilgili uzman katılımcılardan ayrıntılı bir şekilde bilgi alabilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutuna yönelik verilerin toplanması için ise yarı yapılandırılmış görüşme kılavuzları kullanılmıştır. Katılımcılardan veri alınırken, bağımsız ve objektif düşünebilmeleri amacıyla açık uçlu sorular tercih edilmiş ve gerekli durumlarda ek sorular yöneltilebilmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Büyüköztürk vd. (2018: 159)'nin de belirttiği gibi, görüşmeler olgu biliminde olguları tanımlamamıza ve anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Araştırmada katılımcılara yöneltilecek yarı yapılandırılmış bire bir görüşmeler için 21 sorulu görüşme kılavuzları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Kılavuzdaki sorular hazırlanırken önce alan yazın taranmış ve ölçütler belirlenmiştir. Görüşme kılavuzundaki soruların her birinin araştırma olgusunun farklı bir yönünü açığa çıkartması amaçlanmıştır. Maddeler, Türkiye'deki uluslararası göçmen gruplarından Suriyelilerin suça eklemelenmelerini ve nedenlerini temel alarak göçün suça ilişkisine dönük olarak oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliği için alanla ilgili öğretim üyelerinden ilgili görüşme kılavuzunu değerlendirmeleri istenmiştir. İlgili kişilerden gelen görüş ve değerlendirmelerden hareketle görüşme kılavuzundaki sorular tekrar kontrol edilmiştir,

düzeltilmeler ve eklemeler yapılmıştır. Oluşturulan bu maddeler üzerinde uzman görüşleri doğrultusunda ve alan yazın ışığında yeniden gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Araştırmada, uygulamaya başlamadan önce alanda uzmanlaşmış personel ve çalışan seçimi yapılmıştır. Görüşme için seçilecek katılımcıların gönüllü olması göz önünde bulundurulmuştur. Uygulama sırasında katılımcılarla görüşme yapılarak uygulama süreci hakkında derinlemesine ve ayrıntılı bilgi elde etmek amaçlanmıştır. Yapılan görüşmeler yazarak gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara, görüş alınma ve saha araştırması sürecinde çalışma amacının açıklanması ve katılımcıların bilgilendirilmesi çalışmanın aktarılabilirliğini, katılımcı görüşlerinin katılımcılara tekrar okutulup düzenlenmeye imkan tanınması çalışmanın güvenilirliğini artırmaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sağlamlığı ve saydamlığını arttırmaya yönelik görüşmeler sırasından hatırlatıcı notlar tutularak veri kaynağı çeşitlendirilmeye çalışılmıştır.

Katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler ışığında oluşturulacak olan kategoriler her bir olgunun alt boyutlarını yansıtacak şekilde alan yazın temelli oluşturularak kategori netliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu anlamda problemle ilgili olmadığı düşünülen görüşler çıkarılarak fenomenolojik azaltmaya gidilmiştir. Çalışmada benzer cevaplar bir araya getirilerek yorumlanmıştır.

Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler yarı yapılandırılmış soru formuna doldurtularak önce bilgisayarda yazılı hâle getirilmiş, ardından içerik ve betimsel analiz yöntemleriyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, araştırma konusu hakkında yeterince bilgi edinen araştırmacının verileri sınıflandırarak aralarında bulunan ilişkiyi göstermesi ve elde ettiği verileri yorumlamasıdır. Betimsel analiz metodu ise katılımcı görüşlerinin olduğu gibi tasvir edildiği bir analiz yöntemidir (Sönmez ve Alacapınar, 2018: 309).

1.8. Kavram Tanımları

İnsanların yaşamak amacıyla bir yerden başka bir yere süreli veya süresiz olarak gitmelerine göç denir, diyerek geniş bir tanım yapabiliriz. Türk Dil Kurumu ise göçü; *‘ekonomik, sosyal ve siyasi nedenlerle bireylerin veya toplulukların bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi’* olarak tanımlamaktadır. Ayrıca taşınma, hicret ve

muhaceret kavramlarıyla açıklamaktadır (tdk.gov.tr). Farklı bilimsel disiplinlerin inceleme alanına giren göç pek çok açıdan irdelenmesi gereken bir hareket dizisidir. Bireysel nedenlerle yaşanabileceği gibi sosyal, politik, ekonomik ve ekolojik nedenlerle de yaşanabilmektedir (İnan, 2016: 15). Tarihin ilk dönemlerinde insanlar küçük topluluklar halinde temel hayati gereksinimlerini giderebilmek veya güvenlik amacıyla yer değiştirirken; ilerleyen zamanlarda farklılaşan hayat şartlarından dolayı, daha verimli su kaynakları, besin toprak arayışları, savaşlar, salgın hastalıklar, iktidar mücadeleleri, sosyal ve siyasi gibi nedenlerle daha geniş topluluklar veya kabileler halinde göç etmişlerdir. Buna bağlı olarak, ilk çağlarda başka toplulukların bulunmadığı bölgelere daha sık göç olduğu, yakın geçmişte ise başka toplumların bulunduğu bölgelere göç edildiği söylenebilir (Bulak, 2015: 1). Fakat göçe konu olmuş kimselerin durumlarında farklılıklar mevcuttur. “Göçmen”, “sığınmacı”, “mülteci” gibi kavramları da açıklamak durumundayız. Sığınmacı, iltica başvurusunda bulunmuş olup henüz yetkili makamlar tarafından hakkında karar verilmeyip resmi olarak mülteci statüsü kazanmamış kişileri tanımlamak için kullanılır (www.turkiyehukuk.org).

Birleşmiş Milletler “*Irkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs*”lardır diyerek **Mültecilik** kavramının tanımını yapmaktadır (www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar).

Göçmen; dış etkiyle zorlanarak değil daha çok ihtiyari olarak göç eden kişiler olarak tanımlanmaktadır. Göçmenler genellikle ekonomik nedenlerle göç edenleri ifade etmektedir. Daha yüksek hayat standartlarına ulaşmak amacıyla vatandaşı oldukları ülkelerden daha gelişmiş ülkelere doğru gitmektedirler. Çoğunlukla vatandaşı oldukları ülke ile resmi bağlarını devam ettirmektedirler (Kaya ve Yılmaz-Eren, 2015: 17).

Mülteci ise, iltica hukuku alanında temel sözleşme olarak kabul edilen 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin 1. Maddesine göre yukarıda verildiği şekilde tanımlanmıştır. Türkiye ise 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne ek 1967 Protokolü uyarınca sadece Avrupa ülkelerinden gelen sığınmacılara mülteci statüsü tanımaktadır. Türkiye, Avrupa dışından

ülkeye gelen kişileri “şartlı mülteci olarak” tanımlamakta ve şartlı mültecilerin üçüncü bir ülkeye yerleşinceye kadar Türkiye’de kalmalarına geçici bir süreliğine izin vermektedir. Dolayısıyla 2011 yılında zorunlu olarak Türkiye’ye göç etmeye başlayan Suriyeli sığınmacılara doğudan geldikleri gerekçesi ile mülteci statüsü verilememiştir.

Sığınmacı ise bir ülkeye iltica başvurusu yapıp neticesini bekleyen kişidir. İltica başvurusuna ilişkin olumsuz bir karar çıkması durumunda bu şahısların ülkeyi terk etmesi gerekmektedir (www.unhcr.org/tr/siginmacilar). Fakat göç ve iltica talebi bir insan hakkıdır. Bu hak uluslararası sözleşme ve yasalarla deklare edilmiştir. Nitekim bu husus İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 14. maddesinde “*Zulüm altında olan herkesin başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır*” şeklinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla bir devlet insanlık dışı muameleye maruz kalma riski olan bir sığınmacıyı riskin bulunduğu ülkeye geri gönderdiği zaman Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi gereğince sorumlu tutulabilmekte, yasal yaptırım sonucunda tazminata mahkûm edilebilmektedir.

Bu araştırma kapsamında, Türkiye’de bulunan Suriye vatandaşları, Suriyeli sığınmacı ve Suriyeli geçici koruma altındakileri kapsayıcı olması bakımından sığınmacı kavramı Suriye’den Türkiye’ye sığınmış olan tüm Suriyelileri ifade etmek için kullanılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ULUSLARARASI GÖÇ VE SURİYELİ GÖÇMENLER

Bu bölümde uluslararası göç olgusu tarihsel süreç bağlamında irdelenmiş daha sonra suç kavramı kuramlar üzerinden açıklanmıştır.

2.1. Türkiye’deki Uluslararası Göç Sorununa Tarihsel Bir Bakış

Günümüzde dünyanın hemen her yerinde çözüme en çok ihtiyaç duyulan konulardan biri göç meselesidir. Uluslararası göçün sosyo-kültürel etkileri devletleri bu konuda politikalar üretmeye zorlamaktadır. Özellikle sanayi devriminden sonra toplumların dönüşmesiyle birlikte eskiye oranla ulaşım imkânlarının daha iyi olması ve belli bazı bölgelerin sömürülmesiyle süregelen yoksulluk, çatışma, savaş gibi zorlayıcı faktörler ile gelişmiş il, bölge ve ülkelerdeki daha iyi yaşam olanakları, eğitim, sağlık ve iş gibi kendine çeken faktörler, her yıl yüzbinlerce insanın ülkelerin içinde ve ülkeler arasında göç etmesine neden olmaktadır. Bu kitlesel göç hareketleri hedef ülkelerde göçün yönetilmesi ihtiyacını ortaya çıkardığı için uzun zamandan beri ülkelerin bu alanda politika üretmesine, yasal, kurumsal tedbirler almasına da sebep olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti tarih sahnesine çıktığı andan itibaren bulunduğu coğrafyanın ve tarih sürecinin gereği mütemediyen göç hareketleriyle karşılaşmıştır. Üstelik bu yeni Cumhuriyetin doğum sürecinin gerek Birinci Dünya Savaşı’nın ardından gelmesiyle gerekse de Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışı ya da henüz genç bir devlet iken İkinci Dünya Savaşı’nın yaşanmasıyla daha yoğun göç hareketleriyle karşı karşıya kalmak durumunda kalmıştır. Göç, nedeniyle ortaya çıkan problemlerin bertaraf edilmesi için Türkiye’de politikalar üretmekte, yasal ve kurumsal düzenlemeler yapmaktadır.

Türkiye, coğrafi sınırlama şartıyla Cenevre Mülteci Sözleşmesine taraftır. Avrupa dışında cereyan eden hadiselerden dolayı Türkiye’ye gelen mülteciler için üçüncü ülkelere yerleştirme çözümünü koruyarak; 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü’ne taraftır. Suriye krizine kadar bu şekilde gelen Türkiye, 2013 yılından itibaren uluslararası standartlara uygun etkin bir ulusal sığınma sistemi inşa edebilmek için yasal ve kurumsal reformlar gerçekleştirmektedir. 2013 Nisan ayında, Türkiye’nin ilk sığınma kanunu olan

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulunmuş ve 11 Nisan 2014'te yürürlüğe girmiştir. Kanun, Türkiye'nin ulusal sığınma sisteminin temel dayanaklarını ortaya koymuştur. Bunula birlikte politika oluşturma ve Türkiye'deki tüm yabancılara ilişkin işlemlerden sorumlu olan başlıca kurum olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nü kurmuştur. Türkiye aynı zamanda, Türkiye'de geçici koruma sağlanan kişilerin hakları, yükümlülükleri ve bu kişilere ilişkin prosedürleri ortaya koyan Geçici Koruma Yönetmeliği'ni 22 Ekim 2014 tarihinde kabul etmiştir (www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar).

Uluslararası göç hareketleri İkinci Dünya Savaşı'ndan beri en yoğun dönemini yaşamakta, başta Türkiye olmak üzere bölge ülkeleri 2011 yılında Suriye'de başlayan insani kriz nedeniyle bu hareketlilikten oldukça etkilenmektedir. Bugüne kadar dünyanın her bir köşesindeki mağdur ve mazlumlara kapısını açan Türkiye, Suriye'de başlayan iç savaş nedeniyle açık kapı politikası izlemiş ve Suriye'den gelenlere 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamındaki geçici koruma statüsü vermeye başlamıştır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013: Madde 62).

Türkiye'de Ekim 2020 itibariyle 190'ını aşkın farklı millet (yabancı), farklı hukuki statü ve amaçlarla yaşamaktadır. 2019 Yılı verilerine göre, 56 bin 417 kişi Türkiye'ye uluslararası koruma başvurusunda bulunmuştur. Bunlardan 30 bin 042'si Afganistan, 15 bin 532'si Irak, 3 bin 558'i İran ve 2 bin 285'i diğer ülkelerden gelenler oluşturmaktadır. Türkiye'de 2019 yılı istatistiklerinden öğrenim, yatırım, çalışma, turizm ve emeklilik dönemini geçirme gibi nedenlerle ikamet izni ile yaşamakta olan yabancı nüfusu 1 milyon 101 bin 30 kişi olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan 141 bin 818'i Irak, 133 bin 169'u Türkmenistan, 117 bin 579'u Suriye, 67 bin 845'i Azerbaycan ve 67 bin 164'ü İran uyrukludur (Aydoğan, 2020: 18-19).

Suriye'de 2011'de patlak veren olaylar, sınır komşusu olan Türkiye'yi düzensiz göç konusunda olumsuz etkilemiştir. On yılı aşkın süreçte sığınmacı akını yaşanması nedeniyle Türkiye daha fazla etkilenmemek üzere tedbirler almak zorunda kalmıştır. Kolluk kuvvetleri ve ilgili kurumların yoğun çalışmalarıyla 2019'un sonu itibariyle 454 bin 662 düzensiz göçmen yakalanmış ve gerekli resmi işlemler başlatılmıştır (www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyede-5-).

Türkiye’de yüksek eğitim için çok sayıda üniversite ve eğitim programının bulunması, uluslararası öğrencilerin Türkiye’de eğitim almasını teşvik etmektedir. Türkiye’yi tercih ederek öğrenci ikamet izniyle eğitim gören yabancı sayısı 2019-2020 eğitim yılında 185 bin olarak kaydedilmiştir (www.hurriyet.com.tr/egitim).

Türkiye’de 2019 yılı sonunda çalışma izni kapsamında yaşayan yabancı sayısı 67 bin 023 olarak kayıtlara geçmiştir. 15 Ocak 2016 Tarihli Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik ve 26 Nisan 2016 tarihli Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik çıkarılarak yabancıların yasal olarak çalışmasına olanak sağlanmıştır. Türkiye’nin kalifiye işgücü çeken ülkeler arasına girebilmesi, uluslararası koruma ve geçici koruma altındakilerin işgücü piyasasına erişimlerinin sağlanması ve işgücü piyasasındaki göçmenlerin haklarının korunmasının düzenlenmesi amacıyla 13 Ağustos 2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu kabul edilmiştir (Kırlangıç, 2020: 19).

Türkiye özellikle son 10 yıllık dönemdeki göç hareketlerinden dolayı “göç alan, göç veren, transit, geçici koruma sağlayan” ülke durumundadır. Başta Suriyeliler olmak üzere, göçmen kitleleri Türkiye’yi hedef almaktadır. Aynı zamanda Türkiye kendi vatandaşlarını da refah seviyesi yüksek gelişmiş ülkelere göç vermektedir. Türkiye’nin coğrafi anlamda görev vazifesi görmesi de, güney ve doğudan gelen göçmenler için geçiş güzergâhı olarak kullanılmaktadır. Bu anlamda Türkiye üzerinde Avrupa’ya geçmek isteyen göçmenlerden, Avrupa’ya gitmekten vazgeçip, ancak kendi ülkesinde de iç savaş ve istikrarsızlığın devam etmesinden dolayı da bu göçmenler Türkiye’de kalabilmektedirler.

Başta da ifade edildiği gibi Türkiye, Suriye’de 2011’de başlayan iç savaştan dolayı göç eden Suriyelilere “açık kapı” politikası uygulamıştı. İç savaşın ilk yıllarında Türkiye’ye göç eden Suriyeliler için savaşın sona erdikten sonra ülkelerine geri gidecekleri düşüncesi mevcuttu. Başka bir deyişle Suriyeliler için geçici nazarıyla bakılmaktaydı. Ancak iç savaşın dış müdahalelere açık hale gelerek daha da şiddetleneceği ve savaşın uzayacağını tahmin edilemediği anlaşılmaktadır. Böylece Türkiye 2011 ve 2014 yılları arasında Suriyeli “misafirlere” açık kapı politikası uygulamıştır. Suriyeli sığınmacılara geçici nazarıyla bakıldığı için bunlar hakkında ileriye yönelik uzun vadeli plan ve programların geciktiği ve gecikmeli olarak yapıldığı görülmektedir. Suriye’de istikrarsızlık derinleşip savaş uzadıkça, sığınmacıların geçici

değil de kalıcı olmaya başladıkları netleşmeye başlamıştır. Böylece 2011-2014 yıllarının “misafirlere açık kapı” politikasından, 2014-2016 arasında “göçmen Suriyelilere açık kapı” siyasetine yönelindiği görülmektedir. Bu dönemde uluslararası kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve devlet, göçmenlere yardım ve sorunlarına çözüm bulmada ön plana çıkmaktadır. Türkiye’nin 2016 yılında gerçekleştirdiği Fırat Kalkanı Harekâtı, sığınmacılar hakkında bir dönüm noktası olmuştur. Harekâtın ardından kuzey Suriye’nin, orada ikamet eden Suriyelilere ait olduğu Kabul edilerek 2016 yılı ve sonrası sığınmacılara “eve dönüş açık kapı” siyaseti uygulaması başlamıştır. Sonuçta devlet de Suriyeli sığınmacıların artık geçici değil, kalıcı olduğu kabul etmek durumunda kalmıştır (Polat, 2017: 3-4).

Uluslararası göç dünya kurulduktan bu yana varlığını korumaktadır. Savaş, iş savaşı, çatışma vb. durumlarda uluslararası göç trafiğinde artış görülmektedir. Uluslararası göç hakkında yapılan çalışmalarda zaman zaman kavram karışıklığı yaşanmaktadır. Göç kavramını her disiplin farklı bakış açılarıyla ele almaktadır. Bakış açısındaki farklılık göçle ilgili mefhumların karıştırılmasında iki temel nedene dayandırılmaktadır. Birincisi göçle ilgili kavramların birbiri ile farklarına dikkat çekilmeden kavramların itinasız bir şekilde kullanılmasıdır. İkincisi ise, bir göçmen statüsünü kolay bir şekilde diğer bir kavram başlığına dönüştürebilmesidir. Uluslararası örgütlerin ya da devletlerin belirlediği yasalar kapsamında gerçekleşmeyen düzensiz göç hareketliliğindeki bir göçmen, yayınlanan yasalar sayesinde yasayla göçmen statüsüne girebilmektedir. Bununla birlikte düzensiz göçmen konumundaki bir kişi iltica müracaatı yaptığında, müracaatı neticelenene kadar sığınmacıdır. Müracaatı Kabul edildiğinde mülteci statüsüne girer. Ancak müracaatı ret edildiğinde ise, yeniden düzensiz göçmen durumuna dönebilmektedir.

Uluslararası göç konusu birçok kavramı içinde barındırmaktadır. Bunlardan başlıcaları uluslararası göç, göçmen, iltica, sığınmacı, mülteci, misafir ve düzensiz göç kavramlarıdır. Belirtilen kavramların ortak içeriklileri de bulunmaktadır. Buna ek olarak aynı kavramlar arasında farklılıklarda mevcuttur. Göçler de kendi arasında gönüllü, zorunlu, kitlesel göç vb. çeşitlere ayrılmaktadır (İnce, 2018: 38). Uluslararası sistemde devletlerin ortak bir göç ve göçmen tanımlaması mevcut değildir. Uluslararası Göç Örgütü, uluslararası göç kavramını kişilerin geçici veya devamlı surette başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerinden ayrılmaları şeklinde tanımlamaktadır. Yani göçün

uluslararası olabilmesi için bir sınırın geçilmesi gerekmektedir (UGÖ, 2009: 88). Göç terimi de daha genel bir tanımlamayla, bir kişinin veya bir grup insanın ülke içi veya ülke dışı yaşam alanlarını değiştirmesi şeklinde ifade edilebilmektedir. Göç; süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Bu, niteliği ve amacı farklı olan kişilerin göçünü de kapsamaktadır (UGÖ, 2009: 35-36).

Uluslararası göçmenlik teriminin farklı formları da bulunmaktadır. Bunlar süreli göçmen işçiler, yüksek nitelikli ve illegal ya da belgesiz göçmenliklerdir. Süreli göçmenlere konuk işçi de denilmektedir. Süreli / konuk işçi göçmenler belirli süreli yurt dışında herhangi bir işte çalışma gereği yapılmaktadır. Yüksek nitelikli göçmenler de uzmanlık gerektiren yüksek özellikteki işlerde istihdam edilenlerdir (İnce, 2018: 38). İlegal veya belgesiz göçmenler ise bir ülkeye girerken veya kalırken gerekli şartları yerine getirmeyen kişilere denir. Ülkeye yasadışı şekilde girenler, veya yasal şekilde girmiş olmasına rağmen ev sahibi ülkenin ülkede kalış-ayrılış ve ikamet şartlarına uyulmadığı için yasal statüsünü kaybeden kişilerdir. Bu terim, ülkeye giriş ve kalış yönünden herhangi bir illegalite bulunmadığı halde izinsiz çalışan kişileri de kapsamaktadır. Bu nitelikteki göçmenlere yasal yaptırımla karşılaşabilme durumundan dolayı yasadışı göçmen denilmekle birlikte göçmenlere hümanist yaklaşımdan dolayı ‘düzensiz göçmen’ ifadesi tercih edilmektedir (UGÖ, 2009: 27).

BM Mülteciler Örgütü’nün uluslararası sığınmacı, mülteci ve göçü düzenleyen yasal bilgilendirici belgeleri bulunmaktadır. Bu yasal düzenlemeler “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1950”, “Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin 1954 Sözleşmesi”, “Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin 1962 Sözleşmesi”, “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme ve 1967 Protokolü”, “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme 1984”, “BM İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme’nin Seçmeli Protokolü”, “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”, “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol”, “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme”, “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” olarak sıralanmaktadır (www.unhcr.org). BM, adı zikredilen belgelerden hareketler uluslararası alanda sığınmacı, mülteci ve göçmenlere her türlü yardımı gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Uluslararası göç hareketlerinin günümüzde daha çok gelişmiş ülkelere yönelik yapıldığı zannedilmesine rağmen Türkiye’yi de oldukça etkileyen bir sorundur. Türkiye hem coğrafi konumundan dolayı hemde Osmanlı devletinin devamı olduğundan dolayı çeşitli göç hareketleri ile karşı karşıya kalan ve bu kapsamda milyonlarca insana ev sahipliği yapan bir ülke olmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun din ve ırk ayrımı yapılmaksızın ülkesine gelenlere hoşgörüyle yaklaşıldığı bilim adamları tarafından ifade edilmektedir. Osmanlı devleti döneminde öne çıkan kitlesel ve bireysel sığınma hareketlerinin başlıca örnekleri şu şekildedir: “1492 yılında on binlerce Yahudi’nin İspanya’dan gemilerle kurtarılarak Osmanlı İmparatorluğu topraklarına getirilmesi, 1672 Thököly Ayaklanması’nın ardından matbaacılığın öncüsü İbrahim Müteferrika ile itfaiyeciliğin öncüsü Kont Ödön Seçenyi (Seçenyi Paşa)’nin ve 1699 yılında Macar Kralı Thököly Imre ve eşinin Osmanlı İmparatorluğuna iltica etmeleri, 1709 yılında İsveç Kralı Şarl’ın beraberindeki yaklaşık 2 bin kişilik grupla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, 1718 Pasarofça Antlaşması’nın ardından Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc’in Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, 1830 Polonya İhtilali’nin liderlerinden bugünkü Polonezköy’ün kurucusu Prens Adam Czartorski’nin 1841 senesinde Osmanlı İmparatorluğu’na iltica etmesi, 1848 Macar Özgürlük savaşını kaybeden Prens Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macarın 1849’da Osmanlı İmparatorluğu’na gelmeleri, Farklı istatistiki veriler bulunmakla birlikte, 1856-1864 senesinde ise Rus Ordusundan kaçan yaklaşık 1 milyon 500 bin Kafkas nüfusu Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kabul edilerek, Balkanlar’a ve Anadolu’nun çeşitli yerlerine yerleştirilmiştir. 1917 Bolşevik İhtilali’nin ardından Vrangel’in yaklaşık 135 bin kişiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğundan koruma talep etmesi” (www.goc.gov.tr/goc-tarihi). Görüldüğü üzere Osmanlı devleti etnik kimliği, yaşadığı coğrafi bölge ve inanç bakımından ayırım yapmadan kapılarını farklı insan gruplarına açmıştır.

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra da Türkiye daha çok uluslararası korumaya muhtaç gruplar olmak üzere pek çok göç hareketiyle karşılaşmıştır. Bu duruma, Osmanlı gibi büyük ve küresel bir devletin devamı olması nedeniyle göç edenlerle çeşitli bağlarının olmasının etkisi vardır. Türkiye’nin coğrafi olarak kıtalararası bir konumda yer alması, göç edenlerle inançsal ve kültürel bağlara sahip olması gibi bazı özelliklere sahip olmasında göçe kaynaklık eden ülkelere yaşanan çeşitli sorunların da bunda büyük etkisinin olduğu söylenebilir (Demirhan ve Aslan, 2015: 34).

Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketleri Cumhuriyet'in kuruluş süreci ve sonrasında da devam etmiştir. Bu hareketlerin en somut örnekleri ise şu şekilde özetlenebilir: *“1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384 bin kişinin, 1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan 800 bin kişinin, 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişinin, 1988 yılında Irak'tan 51 bin 542 kişinin, 1989 yılında Bulgaristan'dan 345 bin kişinin, 1991 yılında Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467 bin 489 kişinin, 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20 bin kişinin, 1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylar sonrasında 17 bin 746 kişinin, 2001 yılında Makedonya'dan 10 bin 500 kişinin, Nisan 2011- Mart 2019 arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 3 milyon 600 bin kişinin Türkiye'ye gelişidir.”* Kısaca Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar göç yoluyla gelen 6 milyon 500 binden fazla kişiye ev sahipliği yapmıştır. Bu sayıya son 15 yılda çalışma ve eğitim gibi amaçlarla gelen 3 milyon 300 bin kişi dahil değildir (www.goc.gov.tr/goc-tarihi).

Göç politikaları, istisnai durumlarda uluslararası anlaşmaların konusu olmakla birlikte, asıl olarak bir iç hukuk meselesidir. Ulus devletlerin uyrukluğunda olduğu gibi, göç konusunda da saklı yetkileri söz konusudur. Her devlet, kimleri göçmen olarak kabul edip etmeyeceğini kendi iç yasal düzenlemeleriyle belirlemektedir. Göç eden kişinin çifte vatandaş olabilmesi, geldiği ülkenin vatandaşlığını kaybetmesi ve göç ettiği ülkenin vatandaşlığını kazanması, ilgili devletlerin iç hukuk kurallarına bağlıdır. Dolayısıyla göçmen kabul düzenlemeleri devletlerin siyasal, ekonomik ve sosyal politikaları ile yakından ilgili olup genellikle iç hukukla ilgili bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2007: 245).

Birinci dünya savaşından sonra Osmanlı'nın yıkılışı ve Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Müslüman Arnavutlar, Bosnalılar, Pomaklar ve benzeri Türk soyundan gelen diğer gruplar Türkiye'ye gelmiştir. İkinci dünya savaşı döneminde Avrupa'da Alman işgalinden kaçan yaklaşık yüz bin Yahudi'nin göç ettiği ülke Türkiye olmuştur. Yine İsrail Filistin savaşında göç etmek zorunda kalan Filistinliler, ikinci dünya savaşında Nazilerin Balkanları işgali üzerine Bulgaristan'daki Müslümanlar ve Türkler Türkiye'ye sığınmak durumunda kalmışlardır. Ege'de On iki Adalardan göç eden İtalyan'lar da Türkiye'ye göç etmişlerdir (Kirişçi'den aktaran: Demirhan ve Aslan, 2015: 34-35).

İkinci Cihan Harbinin akabinde Türkiye Batıyla siyasi ittifak arayışına girmiş NATO ve BM gibi uluslararası organizasyonlara üye olmuştur. Bu ittifak sürecinde,

Türkiye’de uluslararası mülteci hukukunun dönüm noktası olarak kabul edilen 1951 Cenevre Sözleşmesi’ni imzalamıştır. Ancak Türkiye sözleşmeyi coğrafi çekince şartıyla kabul etmiştir. Buna göre Türkiye sadece Avrupa’dan gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul edecektir (Ekşi, 2016: 134).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1950 tarih ve 429 (V) sayılı Kararıyla toplanan Konferansta mültecilik statüsüyle ilgil şartlar ve özellikler kabul edilmiş, 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanmış ve 43. maddeye uygun olarak 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Mültecilerin hukuki durumuna dair bu sözleşmede mülteci: *“ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen”* kişi olarak tarif edilmektedir (İnce, 2018: 40).

Böylece Cenevre Sözleşmesi’ne göre, bir kişinin mülteci kabul edilebilmesi için beş önemli kritere esas alınmaktadır:

- 1- Irk, din, tabiiyet ve siyasi düşünceleriyle belli bir toplumsal gruba mensup olma,
- 2- Zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkma,
- 3- Vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunma,
- 4- Ülkesinin korumasından yararlanamama veya korku nedeniyle yararlanmak istememe,
- 5- Vatansız olma ve yaşadığı ikamet ülkesine dönememe veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istememedir.

Fakat bu kriterlere haiz olmanın dışında, coğrafi bakımdan da uyumlu olması gerekmektedir. Cenevre Sözleşmesi ile Türkiye, sözleşmeye sair şerh hakkını “coğrafi sınırlama hakkını” kullanarak sadece Avrupa’dan gelenleri mülteci olarak kabul ettiğini beyan etmiştir (Kaypak ve Bimay, 2016: 90).

Mültecilerin hukuki statüsüne ilişkin 1951 Sözleşmesi’ni, bir takım ulusal düzenlemeler takip etmiştir. Bu düzenlemelerin başlıcaları; 15.7.1950 tarihli 5683 sayılı

Yabancıların Seyahat ve İkametlerine İlişkin Kanun, 15.7.1950 tarihli 5682 sayılı Pasaport Kanunu, 11.02.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlık Kanunu ve 1994 tarihli İltica Yönetmeliği'dir. İltica, 1951 tarihli ve diğer uluslararası sözleşmelerden doğan kanuni anlamda “uluslararası korumadır”. Yasal iltica statüsünden yararlanmayı talep edenler durumlarına göre mülteci veya sığınmacı şeklinde iki farklı grupta değerlendiriliyor. Mülteciliğin kriterlerinden yukarıda bahsedilmiş olup, sığınmacı ise Uluslararası Göç Örgütü tarafından şöyle tarif edilmiştir; *“zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi. Olumsuz bir karar çıkması sonucunda bu kişiler ülkeyi terk etmek zorundadırlar ve eğer kendilerine insani ya da diğer gerekçeler temelinde ülkede kalma izni verilmemişse, bu kişiler ülkede düzensiz veya kanuna aykırı bir durumda bulunan herhangi bir yabancı gibi sınır dışı edilebilirler”* (UGÖ, 2009: 27). Dolayısıyla sığınmacılar, müracaatını yapmış, mültecilik sonucu bekleyen kişilerdir.

Türkiye, iltica ve sığınma işlemlerini düzenleyen “Türkiye’ye İltica eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye’den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”; 1994’de İltica Yönetmeliği adıyla yayınlanmıştır. İltica Yönetmeliği 30 Kasım 1994 tarih ve 6169 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yasal bir zemine oturtulmuştur. İltica Yönetmeliği’ne göre sığınmacı *“ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için, vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıyı”* ifade etmektedir. Diğer taraftan uluslararası göç kavramı içerisinde sığınma başvurusu yapan kişi “misafir” olarak tanımlanmaktadır (İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı, 2019: 5).

Suriye’deki iç savaşın uzaması ile Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların da misafirlikten kalıcı konuma geçtikleri anlaşılmaktadır. Sığınmacıların kalış süreleri uzadıkça, Türkiye’de yeni kanuni düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir. Bunlardan en önemlilerinden biri de “Geçici Koruma, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”

çıkartılmasıdır. 2013 yılında çıkartılan bu Kanun’la göçmenler “geçici koruma” altına alınmıştır. Kanunun 91. Maddesi: “(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. (2) Bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir” (www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma).

Netice itibarıyla Türkiye topraklarına yapılan göç hareketliliğinde, göçmenler, düzensiz göçmen, sığınmacı ya da geçici koruma statüsündedir. Her üç göçmen statüleri arasında geçişler olağan karşılanmaktadır. Türkiye’de özellikle Suriyeli sığınmacıların sayısındaki artış ve Suriye’deki savaşın uzaması nedeniyle, muhtelif yasal düzenlemelere gitmiştir. Türkiye’de hukuki anlamda mülteci olamayan göçmenler siyasi, ekonomik ve sosyolojik bir gerçekliktir. Bu sosyolojik realiteden kaynaklı “göç ve suç” ilişkisi tezin inceleme konusudur.

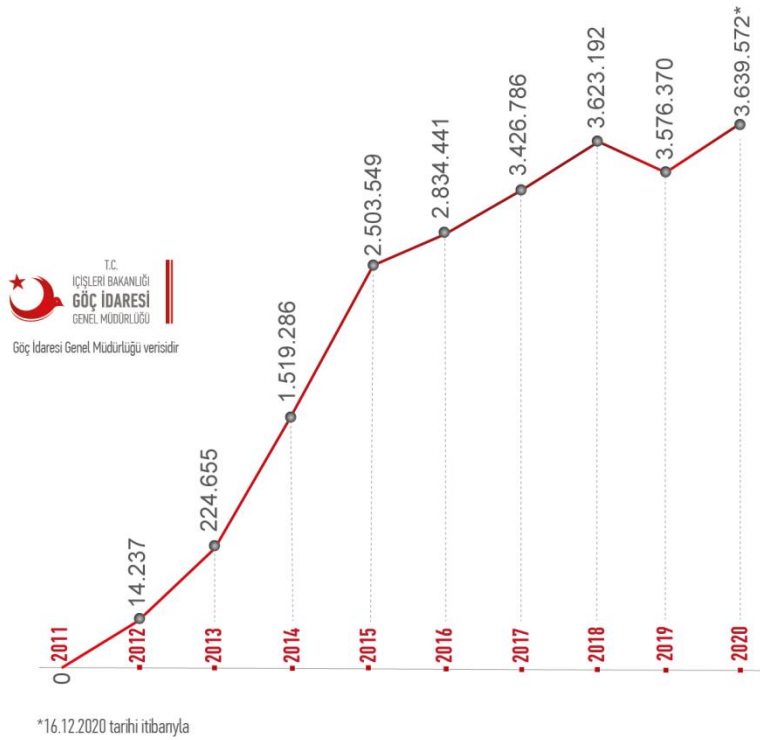
2.3. Uluslararası Göç ve Suriyeli Göçmen Sorunsalı

Arap baharının akabinde Suriye’de 2011 yılında patlak veren iç savaş, ikinci dünya savaşından sonraki en büyük göç hareketini başlattı. Türkiye, krizin ilk günlerinden itibaren mültecilere açık kapı politikası uygulayınca hızla sayıları milyonlarla ifade edilen göçmene ev sahipliği yapmak durumunda kaldı. Avrupa hedefiyle yola çıkan göçmenlerin, Avrupa’nın kapıları yüzlerine kapatması neticesinde Türkiye’de kalarak, Türkiye’nin statüsünü geçiş güzergâhından ev sahipliğine taşıdılar (Böhürler, 2017: 13).

Suriyeli sığınmacılar, Türkiye’de gerek sosyal gerekse siyasi hayatta sıkça tartışma konusu olmaktadır. Suriyeli sığınmacıların, Türkiye’ye gelmeye başladıkları ilk andan itibaren, Türkiye’ye kabulleri tartışma konusu olmuştur. Kimileri Suriyelilerin Türkiye’ye iltica etmesine şiddetle karşı çıkarken, kimileri de çatışma ve savaş bölgesinden kaçan bu grubun Türkiye’ye yerleştirilmesini desteklemiştir. Suriyelilerin Türkiye’ye ilk geldiği 2011 yılından itibaren Türkiye açık kapı politikası uygulamış ve

Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacı sayısı ilk dönemde yüksek bir hızla artmıştır. Türkiye'nin açık kapı politikasını terk etmesinden sonra Suriyeliler Türkiye'ye kaçak yolla ya da vizeyle girmeye devam etmiştir. Sonuçta 2011den günümüze kadar Türkiye'de oldukça yüksek bir Suriyeli nüfusu oluşmuştur (Aslan ve Güngör, 2019: 1604). Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 16 Aralık 2020 tarihli verilerine göre, ülkemizde göçmen veya geçici koruma altındaki sayısı Suriyeli 3 milyon 639 bin 572'dir.

Tablo 1: Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

Kaynak: (www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler).

Türkiye'deki Suriyeli göçmen sayısı 2011'de itibaren günümüze kadar geçen sürede artış göstermektedir. Dünyada kayıtlı 5.648.002 Suriyeli sığınmacı bulunurken, Türkiye 3.6 milyondan fazla sayı ile dünyada en fazla Suriyeli sığınmacı barındıran ülke konumundadır. Türkiye'yi sırayla Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır takip etmektedir (www.unhcr.org/tr/wp). Bu sayı Türkiye için önemli bir sayıdır. Çünkü özellikle Suriye sınırına yakın şehirlerde Suriyelilerin yoğunlukları zaman zaman yerel halkın sayısını aşmış, Suriyelilerin varlığı önemli bir toplumsal mesele haline gelmiştir. Suriyelilerle

ilgili ekonomik ve sosyal meseleler günlük hayatta ve sosyal medyada sıklıkla tartışılmaktadır.

Tablo 2: Suriyeli Nüfus Yoğunluğunun En Yüksek Olduğu İller

İller	Suriyeli Sayısı	İl Nüfusu İle Karşılaştırma(%)	İller	Suriyeli Sayısı	İl Nüfusu İle Karşılaştırma(%)
Kilis	109,980	75,78	Mersin	221,870	12,06
Hatay	433,012	26,58	Bursa	178,154	5,83
Gaziantep	450,611	21,78	Konya	117,776	5,28
Şanlıurfa	421,367	20,32	İzmir	147,457	3,38
Adana	251,634	11,24	İstanbul	517,345	3,33

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Türkiye'ye Nisan 2011'de yalnızca 252 kişilik Suriyeli grup giriş yapmıştır. Ancak bu sayı bugün 3 milyon 600 bini geçmiştir. Göçmen nüfusundaki artışın sebebi devam göçle birlikte, Türkiye'deki göçmenlerin doğum oranlarındaki hızlı artıştır. Dolayısıyla göçmenler arasında çocuk ve genç nüfus yüksektir.

Tablo 3: Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

Yaş	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam	1.963.441	1.676.131	3.639.572
0-4	261.900	256.830	518.730
5-9	275.364	256.529	531.893
10-14	214.144	187.380	401.524
15-18	152.402	123.991	276.393
19-24	293.110	218.416	511.526
25-29	206.911	146.679	353.590
30-34	160.214	117.103	277.317
35-39	119.410	97.301	216.711
40-44	84.751	75.743	160.494
45-49	59.457	56.978	116.435
50-54	47.181	45.367	92.548
55-59	32.837	33.239	66.076
60-64	22.920	23.739	46.659
65-69	14.991	15.756	30.747
70-74	8.436	9.143	17.579
75-79	4.685	5.898	10.583
80-84	2.584	3.244	5.828
85-89	1.397	1.862	3.259
90+	747	933	1.680

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaş ve cinsiyet düzeyleri incelendiğinde %53,8'ini erkekler ve %46,2'sini kadınlar tarafından oluşturulmaktadır. Suriyeli sığınmacıların %77,7'si 35 yaş atındadır. Yaş aralığı 15-24 arası genç nüfusun oranı da %20,9'dur. Kadın ve erkek nüfus arasındaki fark en çok 19-24 yaş grubu aralığında açılmaktadır. 55 Yaş üstü yaş düzeylerinde kadınların sayısı erkeklerin sayısından fazladır. Düşük yaş gruplarında ise, erkek nüfusun kadın nüfusundan daha

yüksek olduğu görülmektedir (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). Buna ek olarak 15-39 yaş grubunda erkek sayısının kadın sayısından fazla olması, yalnız genç erkek sorunu riskini ortaya koymaktadır. Yalnızlık riski de suça karışma potansiyelini arttırmaktadır (Tunca ve Karadağ, 2018: 52). Çalışma çağındaki 15-64 yaş grubundaki nüfus 2 milyondan fazladır. Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de genellikle tekstil, inşaat, ayakkabı üretimi, tarım, mobilya, mevsimlik tarım işçiliği vb. alanlarda işgücüne katılmaktadırlar. İstihdam piyasasındaki Suriyeliler, kayıt dışı ve düşük ücretli olarak çalışmaktadırlar (www.21yyte.org/tr).

Tablo 4: 2021 Yılı Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

Sıra	İller	Kayıtlı Suriyeli	İl Nüfusu	Oran	Sıra	İller	Kayıtlı Suriyeli	İl Nüfusu	Oran
1	Adana	251.634	2.237.940	11,24	42	Kahramanmaraş	92.743	1.154.102	8,04
2	Adıyaman	22.186	626.465	3,54	43	Karabük	1.143	248.458	0,46
3	Afyon	10.963	729.483	1,50	44	Karaman	821	253.279	0,32
4	Ağrı	1.196	536.199	0,22	45	Kars	185	285.410	0,06
5	Aksaray	3.677	416.367	0,88	46	Kastamonu	3.050	379.405	0,80
6	Amasya	1.007	337.800	0,30	47	Kayseri	78.646	1.407.409	5,59
7	Ankara	99.502	5.639.076	1,76	48	Kırıkkale	1.855	283.017	0,66
8	Antalya	2.681	2.511.700	0,11	49	Kırklareli	973	361.836	0,27
9	Ardahan	118	97.319	0,12	50	Kırşehir	1.627	242.938	0,67
10	Artvin	40	170.875	0,02	51	Kilis	107.980	142.490	75,78
11	Aydın	7.969	1.110.972	0,72	52	Kocaeli	55.133	1.953.035	2,82
12	Balıkesir	4.817	1.228.620	0,39	53	Konya	117.776	2.232.374	5,28
13	Bartın	300	198.249	0,15	54	Kütahya	2.020	579.257	0,35
14	Batman	15.550	608.659	2,55	55	Malatya	30.162	800.165	3,77
15	Bayburt	24	84.843	0,03	56	Manisa	13.635	1.440.611	0,95
16	Bilecik	619	219.427	0,28	57	Mardin	88.918	838.778	10,60
17	Bingöl	1.054	279.812	0,38	58	Mersin	221.870	1.840.425	12,06
18	Bitlis	1.241	348.115	0,36	59	Muğla	11.260	983.142	1,15
19	Bolu	3.810	316.126	1,21	60	Muş	1.598	408.809	0,39
20	Burdur	8.150	270.796	3,01	61	Nevşehir	11.308	303.010	3,73
22	Çanakkale	5.355	542.157	0,99	62	Niğde	5.859	362.861	1,61
23	Çankırı	800	195.789	0,41	63	Ordu	917	754.198	0,12
24	Çorum	2.973	530.864	0,56	64	Osmaniye	47.599	538.759	8,83

25	Denizli	12.787	1.037.208	1.23	65	Rize	1.098	343.212	0.32
26	Diyarbakır	23.383	1.756.353	1.33	66	Sakarya	15.413	1.029.650	1.50
27	Düzce	1.758	392.166	0.45	67	Samsun	7.397	1.348.542	0.55
28	Edirne	1.063	413.903	0.26	68	Siirt	4.415	330.280	1.34
29	Elazığ	12.225	591.098	2.07	69	Sinop	201	218.243	0.09
30	Erzincan	122	234.747	0.05	70	Sivas	3.556	638.956	0.56
31	Erzurum	1.142	762.062	0.15	71	Şanlıurfa	421.367	2.073.614	20.32
32	Eskişehir	5.455	887.475	0.61	72	Şırnak	14.998	529.615	2.83
33	Gaziantep	450.611	2.069.364	21.78	73	Tekirdağ	12.475	1.055.412	1.18
34	Giresun	220	448.400	0.05	74	Tokat	1.079	612.747	0.18
35	Gümüşhane	87	164.521	0.05	75	Trabzon	3.455	808.974	0.43
36	Hakkari	5.152	280.991	1.83	76	Tunceli	38	84.660	0.04
37	Hatay	433.012	1.628.894	26.58	77	Uşak	2.649	370.509	0.71
38	Iğdır	93	199.442	0.05	78	Van	2.239	1.136.757	0.20
39	Isparta	6.801	444.914	1.53	79	Yalova	3.895	270.976	1.44
40	İstanbul	517.345	15.519.267	3.33	80	Yozgat	5.006	421.200	1.19
41	İzmir	147.457	4.367.251	3.38	81	Zonguldak	680	596.053	0.11
Toplam		3.639.572	83.154.997	4.38					

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların doğum oranı, bebek sayısı günden güne artmaktadır. Türkiye’ye göçün başladığı 2011’den itibaren 2015 yılı aralığında doğan Suriyeli bebek sayısının 100 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte Sağlık Bakanlığı resmi verileri incelendiğinde Türkiye’de 2016’da 82.850, 2017’de 111.325, 2018’de 140 bin Suriyeli bebek doğumu gerçekleşmiştir. Bu verilerden hareketle 2019 yılında doğum sayısının 170 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Verilerden anlaşıldığına göre Türkiye’de, günde ortalama 465 Suriyeli göçmen bebek doğumu olmaktadır. Türkiye’de 2019 yılı itibariyle doğan Suriyeli bebek sayısının 450 bini geçtiği söylenebilir. Türkiye’de doğan bebeklere hem Türkiye’nin hem de Suriye’nin vatandaşlık vermemesinden dolayı “de facto vatansızlık veya Haymatlos”² durumu söz konusudur (Erdoğan, 2019: 8).

Sığınmacılar, Türkiye’nin her kentinde dağınık olarak bulunmaktadır. Özellikle Suriyelilerin hayat şartlarının zorluğu, kültür farklılığı eğitimin önünde engel oluşturmaktadır. Diğer taraftan 2018 yılına kadar kamplarda daha sonra kampların kapatılmasından sonra geçici barınma merkezlerinde hayatını sürdüren sığınmacılar da mevcuttur. Kamp dışında yaşayan sığınmacılar zor yaşam koşullarından dolayı çocuklarını okula göndermekte yerine çalışmaya yönlendirmektedirler. Böylece çocuk işçiliği de yaygınlaşmakta olup, uzun vadede suç oranlarında artışa zemin hazırladığı görülmektedir. Türkiye her ne kadar 2018 yılından sonra kampları kademeli olarak kapatmakta ise de 2020 yılı itibariyle halen sığınmacıların % 2’si GİGM yönetimindeki geçici barınma merkezlerinde yaşamını sürdürmektedir (www.unhcr.org/tr/kamp-destegi).

Türkiye’de çalışma izni verilen Suriyeli sığınmacıların sayısı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 31 Mart 2019 tarihli bilgiye göre 31 bin 185 kişidir. Sığınmacıların nüfusu hatırlandığında, çalışma izni alabilenlerin oldukça düşük seviye kaldığı anlaşılmaktadır. Türkiye’de de 2018-2020 yılları arasındaki dönemde, Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1 Kasım 2020 tarihli açıklamasına göre devlet üniversitelerinde eğitim gören Suriyeli sığınmacı öğrenci sayısı 73 bin 570’dir. Birde Milli Eğitim Bakanlığı 30 Haziran 2020 tarihi itibariyle okul çağındaki Suriyeli sığınmacılardan Anaokulunda 35 bin 553, İlkokulda 338 bin 807, Ortaokulda 222 bin 703

² De facto: İrade belirtilmemesi, gayri resmîlik durumu. Haymatlos: Hiçbir devletle uyrukluk bağı olmayan vatansız kişilere denir. Devletlerle uyrukluk bağı olmayan bu kişilere vatansız veya uluslararası literatürde kullanıldığı şekliyle Heimatlos denmektedir ([hukukmerkezi.blogspot.com/ 2009/10/turk-hukukunda-vatanszlar-haymatlos.html](http://hukukmerkezi.blogspot.com/2009/10/turk-hukukunda-vatanszlar-haymatlos.html)).

ve Lisede 89 bin 518 öğrenci bulunmaktadır (multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/).

Tablo 5: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Geçici Barınma Merkezlerindeki Dağılımı

İl	GBM Adı	GBM Mevcudu	Toplam Mevcut
Adana (1)	Sarıçam	20.981	20.981
Kilis (1)	Elbeyli	8.473	8.473
Kahramanmaraş (1)	Merkez	10.520	10.520
Hatay (3)	Altınözü	2.631	9.439
	Yayladağı	3.569	
	Apaydın	3.239	
Osmaniye (1)	Cevdetiye	9.492	9.492
Toplam	58.905		
Geçici Barınma Merkezleri Dışında Bulunan Suriyeli Sayısı	3.580.667		

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Suriyelilerin Türkiye'ye göçleri devam ederken, ülkesine dönen Suriyeliler de bulunmaktadır. İçişleri Bakanlığı'nın 6 Aralık 2020'deki açıklamasından ülkesine geri dönen Suriyeli sığınmacı sayısının 419 bin 40 olduğu anlaşılmaktadır. Bu sayı 15 Ekim 2020'de 414 bin 61'dir. Edirne üzerinden Türkiye'den ayrılan göçmen sayısı da 3 Mart 2020'de 130 bin 469'dur. Türk vatandaşlığı verilen Suriyeli sayısı 30 Aralık 2019 itibarıyla 110 bin kişidir. Bunlardan 53 bini yetişkin, 57 bini ise çocuklardan meydana geliyor. Ticaret Bakanlığı'nın 26 Şubat 2019 tarihli verisine göre de en az bir ortağı Suriye uyruklu olan şirket sayısı 15 bin 159'dur (multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/).

Tablo 6: Birebir Formülü Kapsamında Ülkemizden Çıkış Yapan Suriyeli Sayıları

Ülke	Toplam	Ülke	Toplam
Almanya	9.765	Avusturya	213
Fransa	4.769	Lüksemburg	206
Hollanda	4.464	Litvanya	102
Finlandiya	2.183	Bulgaristan	85
İsveç	2.167	Romanya	63
Belçika	1.344	Estonya	59
İspanya	754	Letonya	46
İtalya	396	Slovenya	34
Portekiz	332	Danimarka	31
Hırvatistan	250	İsviçre	24
Malta	17	Genel Toplam	27.304

Kaynak:(www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Türkiye, avrupa dışında yaşanan olaylardan dolayı Türkiye'ye gelmiş mülteciler için çözüm aracı olarak üçüncü ülkeye yerleştirme yoluna giderek 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne taraftır.

Tablo 7: 2014-2020 yılları arasında Üçüncü Ülkelere Yerleştirilen Suriyeli Sayısı

Sıra No	Ülke	Çıkış Yapanlar	Sıra No	Ülke	Çıkış Yapanlar
1	Kanada (BMMYK)	5.158	9	Belçika	46
2	ABD	3.944	10	Lüksemburg	46
3	Kanada (Doğrudan)	2.645	11	Romanya	43
4	İngiltere	2.449	12	Lihtenştayn	18
5	Norveç	1.926	13	Yeni Zelanda	15
6	İsveç	168	14	İzlanda	13
7	Avustralya	115	15	Hollanda	3
8	Avusturya	58	16	Fransa	1
Toplam					16.648

Kaynak: (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638).

Türkiye yakın tarihe kadar göç ve sığınmayla ilgili olarak uluslararası antlaşma ve sözleşmelerle süreci idare etmiştir. Suriye krizinden sonra uluslararası standartlara uygun etkin bir ulusal sığınma sistemi inşa etmek amacıyla yasal ve kurumsal

düzenlemeler yapmaya başlamıştır. 2013 yılının Nisan ayında, Türkiye'nin ilk sığınma kanunu olan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek 11 Nisan 2014'te yürürlüğe girmiştir. Kanun, Türkiye'nin ulusal sığınma sisteminin temel dayanaklarını ortaya koymuştur. Göç ve sığınma üzerine politika oluşturma ve Türkiye'deki yabancılara ilişkin bütün işlemlerden sorumlu olan başlıca kurum olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nü kurmuştur. Türkiye 22 Ekim 2014 tarihinde, aynı zamanda kanunun işleyişini ortaya koyan ve Türkiye'de geçici koruma sağlanan kişilerin hakları, yükümlülükleri ve bu kişilere ilişkin prosedürleri ortaya koyan Geçici Koruma Yönetmeliği'ni kabul etmiştir. Yapılan düzenlemeler ile geçici koruma kapsamına alınan mültecilerin acil ihtiyaçlarının karşılanmasına ve sağlık hizmetlerinden faydalanmalarına da olanak sağlanmıştır. Yasal düzenleme ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasının dışında Türkiye uzun süreli bir birlikte yaşayabilmenin yollarını aramaktadır (Taş ve Özcan, 2018: 41-42).

2.3. Uluslararası Göçmenler ve Suç

Suç ve suçlu davranışın nedenlerine yönelik ifadelerin, bilimin ilgilendiği bir alan haline gelmesi, sosyolojinin ve kriminolojinin suçu kişisel bir nitelik yerine toplumsal bir vakıa biçiminde incelenmesiyle gerçekleşti. Özellikle suç bilimi kriminolojinin, kendisi dışındaki bilim dallarıyla eklenerek suç olgusuna yönelik farklı açıklamalar geliştirmiştir. Kriminoloji bilimi içerisinde suçu ve suçlu davranışını açıklamak amacıyla kullanılan sosyolojik yaklaşımlar ise kültür, kimlik, sınıf ve benzeri olguların suç ile ilişkisini açıklamaya yönelmiştir.

Suç, sosyal yapı ve işleyişin muhtelif düzey ve ilişkilerinde yaşanan tabakalı ve kompleks bir olgudur. Suç kavramı sosyallığe dahildir. Suç ve suçlu üzerine yapılan tartışmaların çok geniş bir yelpaze halinde sunulmasının sebeplerinden biri suç olgusunun ve suçlu davranışının cemiyet yaşamının her alanını kapsamıyla alakalıdır. Bundan dolayı suç olgusunu tek başına, yekpare bir kontekst olarak değil, onu diğer sosyal alanlar ve ilişkiler ile bütünlük içerisinde ele almak gerekmektedir. Sosyal yaşamın her alanında tekrar eden bu olgunun açıklanabilmesi için suçun ortaya çıkmasına neden olan sosyal ilişkilerin ve süreçlerin açıklanması gerekmektedir (Kızmaz, 2018: 419).

Tarihsel ve güncel bir örnek olarak suç olgusunu, göç kavramı üzerinden açıklayan kuramsal yaklaşımlar incelendiğinde, suç ve göç ilişkisine yönelik sosyolojik

analizlerin, modellerin ve konuyla ilgili eleştirilerin açıklayıcı olduğu öne sürülebilir. Özellikle sanayi devrimiyle birlikte şehirlere yönelik âni ve hızlı kitlesel göçler, göç ile suç arasında sebep - sonuç ilişkisi kurulmasına ve göçün, suçun nedeni olarak açıklanmasına sebep olmuştur. Kitlesel göçler ile birlikte farklı toplumsal sınıflar karşılaşmaya başlamıştır. Bu hareketlilikle toplumsal yapılar çözülmeye başlamıştır. Yerleşik düzenin bozulmasına, sosyal norm krizlerine, kültürel çatışmalara, geleneksel dayanışma bağlarının zayıflamasına; Özetle, sosyal düzenin bozulmasına sebep olarak göç olgusu gösterilmiştir. Göç ile birlikte ortaya çıkan yeni kamusalığın, sosyal ilişkilerin ve üretken emeğin çeşitli faydalarına da dikkat çekilmiştir. Ancak genel eğilim, göç ile birlikte ortaya çıkan yoksulluğun derinleşmesi, anominin belirginleşmesi, işsizliğin yükselmesi, kayıt dışı çalışmanın artışı, açlık sınırının altında yaşam, dışlanmışlık, ötekileştirilme vb. kentlerde suçun işlenebileceği gerekli şartların yerine gelmesini sağlamaktadır (Alpman ve Yarcı, 2018: 156).

Günümüzde modern-kapitalist toplumların kompleks yapısı, üretim ilişkilerinin değişen niteliği, işgücü üzerindeki baskının, denetimin-kontrolün ve yabancılaşmanın yoğunlaşması, kentlerin düzenlenme biçimleri, kentleşmenin yeni birikim stratejisine dönüşmesi, toplumsal, ekonomik, siyasi, savaş, iç savaş, bir ülkenin iç karışıklıklarından dolayı muhtelif dış müdahaleleri açık hale gelmesi vb. sebeplerle küresel, bölgesel, ülke içi göç hareketlerinin artması suç ve göç ilişkisinin bir kez daha ele alınmasını gerektirmiştir (Alpman ve Yarcı, 2018: 147).

Suç ve göç ilişkisinin günümüz örneklerinden biri, iç savaş nedeniyle 2011 yılı sonrasında Türkiye'ye sığınmaya başlayan Suriyelilerdir. Türkiye'de 1950'lerden itibaren kademeli olarak doğudan batıya yönelik iç göç hareketi yaşanmaktadır. Bunun bazı nedenleri kentleşme, işgücü piyasasının esnekleşmesi, bölgesel arası eşitsizlikler ve terördür. Arap Baharı / Uyanışı süresince Suriye'de başlayan rejim karşıtı toplumsal ayaklanmalar sonucunda, 2011'den sonra Türkiye'ye büyük kitleler halinde başlayan ve devam eden Suriyelilerin göçü nitelik ve nicelik olarak değişmiş durumdadır. Ayrıca bu sürece eklemlenen Irak, Pakistan, Afganistan, Nijerya, Gana, Etiyopya, İran gibi ülkelerden gelen diğer bir göçmen nüfusun varlığı, göç ve göçmenlere ilişkin sosyolojik ilginin artmasına yol açmıştır. Göçmen / sığınmacı / mülteci çeşitliliğine rağmen Suriyelilere yönelik kamuoyunda artan nefret, ırkçılık, güvenlik kaygısı içeren ifadeler, onların kültür ve kimlikleri nedeniyle kriminalize edilmesi, göç sürecinden kaynaklanan

sorunların kaynağı şeklinde görülmeleri, göç olgusunun ilişkisel bir düzlemde değerlendirilmesini zorunlu hale getirmektedir. Bu çalışma içerisinde suç ve göç ilişkisine yönelik bir araştırma yapılmıştır.

Uluslararası göç meselesi salt bölgesel değil küresel bir sorun olup her yıl binlerce insanın sırf göç yolunda hayatını kaybettiği insani bir kriz haline gelmiştir. Dezavantajlı toplumların bireyleri daha iyi bir hayat güdüsüyle gelişmiş ülkelere doğru göç etmek durumundadır. Bu çalışmada uluslararası göç ve suç kavramlarının tanımlaması yapılmış olup, Türkiye'nin 2011 yılından itibaren Suriyeli sığınmacılar üzerinden yaşadığı deneyimler analiz edilmiştir.

2.3.1. Suç Kavramına Genel Bir Bakış

En basit tanımıyla hukuka aykırı olup, işlenmesi halinde yaptırımla karşılaşacak olan fiillere suç diyebiliriz. Genel tanımıyla suç, cezaya neden olan eylem olarak kabul edilir. Ceza Hukuku hükümlerine göre “*Hukuk düzeni kurallarını ihlal eden her eylem suçtur*” (<https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/298/Suc-Nedir?>). Tabi suçun hukuki manada suç olabilmesi için kanunda açıkça belirtilmesi gerekir. Suç, yer ve zamana göre toplumdan topluma değişebilen dinamik bir kavramdır. Örneğin kanunda suç olan bir eylemin yine kanunla suç olmaktan çıkarılması olasıdır.

Hukuki olarak yaptırımla karşılaşılacak her eylem aynı şiddette değildir. Bunun için idari yaptırımla cezalandırılan suça göre daha hafif eylemler kanunda kabahat adı altında ayrıca düzenlenmiştir. Kabahat kavramı 5326 sayılı kanunun ikinci maddesinde şöyle tanımlanmıştır: ‘*Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.*’ Suçun yaptırımla karşılaşabilmesi için kanunda o eylemin açıkça belirtilmesi gerekirken kabahatler için ise buna gerek yoktur, kanunun çizdiği çerçevede idarenin düzenleyici işlemleri yeterli olabilmektedir. Kabahatlerin yaptırımlarına bakıldığında suça göre daha hafif oldukları görülmektedir. İdari para cezası, kamunun mülkiyete el koyması gibi.

Suç kavramı daha önce pek çok akademik araştırmaya konu olsa da suç kavramını göç olgusuyla birlikte incelemek yakın tarihlere sarmıştır. Suç konusu tartışılırken suçun sosyal süreç içinde gelişme özelliğinden dolayı, sosyal hayatın içinde yer almaya başlayan “dışardan gelen”, “yabancı” grubun ön yargıyla etiketlenmesi, suç bağlamında yaygın bir tartışma konusu haline gelmiştir.

2.3.1.1. Göçmenleri Suça İten Nedenler

Göç eden nüfusun, yerleştiği bölgedeki gündelik hayatında çevresel değişimle beraber kişi ve grupların uyum sürecinin de olumsuz etkilendiği bir gerçektir. Göç süreci sonunda uyum problemlerinin sıklıkla yaşandığı görülmekte ve ayrıca ruh sağlığı açısından da benlik saygısı, yaşam doyumu ve kültürlenme gibi kavramlar insan ilişkilerinde özellikle davranışsal değişimlere neden olmaktadır.

Göç ve suç arasındaki ilişki çok faktörlü ve derin etkileşimlidir. Göçmenlerin ev sahibi ülke toplumuna kıyaslandığında daha fazla suç işledikleri ve göç eyleminin suç oranını arttırdığını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Diğer taraftan bunun tam tersini ve farklı sonuçları çıkaran araştırmalar da bulunmaktadır. Göç eyleminin suç mefhumu üzerindeki etkisi her zaman her coğrafya ve her şartta aynı olmamaktadır. Burada göç ve suç kavramları arasındaki heterojenlik dikkat çekicidir. Dolayısıyla her iki kavram ilişkisinin niteliği karışık bir durum arz etmektedir. Böylece göç ve suç hakkında vaka çalışmasında patolojik incelemelerle biyopsi örnekleri üzerinden hareket etmekte fayda vardır. Başka bir deyişle mikro düzeyde araştırma ve çalışmalar isabetli olacağı düşünülmektedir (Kızmaz, 2018: 577).

Göç ve suç hakkında ilk çalışmalar Chicago Okulu'na³ dayandırılmaktadır. Suç ile ilgili geliştirilen sosyolojik özellikli kuramların başında sosyal düzensizlik kuramı gelmektedir. Sosyal düzensizlik kavramı, suçun kentlerdeki işlenişini açıklamaya çalışan bir kuram haline gelmiştir. Suç ve suçlu çeşidinin fazla olması, suç kavramını da genişletmektedir. Göçmenleri suça yönelten nedenler olarak şunlar sıralanabilir:

- Yoksulluk
- İşsizlik
- Eşitsizlik
- Suçlu arkadaş çevresi
- Aile içi sorunlar

³ Chicago Okulu: 1920'lerden 1940'lara kadar Chicago Üniversitesi ile bağlantılı olan Robert E. Park, Ernest Burgess ve Louis Wirth, uzun yıllar boyunca kent sosyolojisindeki araştırmaların ve teorilerin ana temellerini teşkil eden fikirleri geliştirdikleri akımdır (Serter, 2013: 69).

- Alkol ve uyuşturucu kullanımı
- Yerleşim yerinin muhtelif özellikleri
- Kültür çatışması
- Resmi ve gayri resmi denetimin zayıflığı vb. olarak sayılabilir. Bahsedilen suçlulukla ilgili farklı ve çeşitli unsurlar, suç türünün de fazlalığını etkilemektedir.

2.3.1.2. Göçmenlerin Eklemlendiği Suç Türleri

Göçmenlerin Eklemlendiği Suç Türleri ise hırsızlık, tecavüz, rüşvet, zimmete para geçirme, cinayet, dolandırıcılık, gasp vd. şeklinde belirtilmektedir. Suç eylemini gerçekleştirenlerin de kişisel özellikleri olan yaş, medeni hâl, mesleki durum, cinsiyet, sosyalleşme şekilleri gibi unsurların farklılığı suç kavramının çok yönlülüğünü ortaya koymaktadır (Kızmaz, 2018: 405).

Suç olgusunun çok yönlü olması göç gibi komplike bir olguyla değerlendirilince Suriyeli sığınmacıların suç durumunu iki boyutlu olarak ele almak gerekmektedir. Sığınmacılar tarafından işlenen suçlar ve sığınmacılara karşı işlenen suçları ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Sığınmacıların savaş travması ile Türkiye'ye gelmiş olmaları, eğitim seviyelerinin düşük olması, kültür farkları ve ekonomik durumları suç işleme konusunda etkili faktörlerdir. Sığınmacılara karşı işlenen suçlar boyutu değerlendirildiğinde Türk vatandaşlarının tutumlarındaki değişim önem arz etmektedir. Sığınmacılar ilk Türkiye'ye geldikleri dönemde merhametle karşılanmışlardır. Fakat ilerleyen dönemde ve sığınmacıların kalıcı olma durumu ortaya çıktığında artık istenmemeye başlamışlardır (21yyte.org/tr/suriye/suriyeli-siginmacilar-ve-suc).

Tablo 8: Yıllara Göre Cezaevine Giren Yabancı Uyrukluların Suç Türleri

	TARİH	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SUÇ TÜRÜ									
Toplam		286,00	274,00	428,00	558,00	679,00	980,00	957,00	1.391,00
Öldürme		5,00	14,00	26,00	16,00	33,00	28,00	35,00	55,00
Yaralama		2,00	6,00	3,00	3,00	7,00	4,00	14,00	31,00
Cinsel suçlar		,00	4,00	2,00	3,00	2,00	22,00	35,00	33,00
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma		3,00	1,00		2,00		2,00	12,00	39,00
Hakaret		1,00							
Hırsızlık		24,00	30,00	37,00	51,00	90,00	188,00	189,00	242,00
Yağma(Gasp)		8,00	16,00	25,00	27,00	41,00	97,00	112,00	170,00
Dolandırıcılık		6,00	3,00	1,00	2,00	12,00	10,00	6,00	16,00
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti		173,00	146,00	292,00	388,00	354,00	452,00	334,00	291,00
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satın alma		6,00	2,00	4,00	2,00	4,00	1,00	2,00	5,00
Sahtecilik		2,00	5,00	11,00	7,00	8,00	10,00	19,00	23,00
Kötü muamele									
Zimmet									
Rüşvet					1,00				1,00
Kaçakçılık		6,00	9,00	3,00	6,00	24,00	46,00	74,00	277,00
Trafik suçları							2,00		5,00
Orman suçları			1,00						
Ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar		5,00	3,00	2,00	4,00	21,00	17,00	12,00	9,00
İcra İflas Kanunu'na muhalefet		5,00	6,00	5,00		3,00	8,00	5,00	8,00
Askeri Ceza Kanunu'na muhalefet									
Tehdit					1,00	2,00	1,00	3,00	9,00
Mala zarar verme					2,00	3,00	1,00	5,00	2,00
Görevi yaptırmamak için direnme					2,00	1,00	1,00		
Ailenin korunması tedbirine aykırılık					1,00	11,00	10,00	13,00	16,00
Diğer suçlar		39,00	19,00	16,00	40,00	63,00	80,00	87,00	159,00
Çek kanunlarına muhalefet			9,00	1,00					
Bilinmeyen		1,00							

Kaynak: (datatr.net/home_tr).

Tabloya bakıldığında 2010-2017 yılları arasında cezaevine giren yabancı uyrukluların suç türleri görülmektedir. Tablo incelendiğinde üç tane suçun ağırlığı göze çarpmaktadır. Gösterilen bütün yıllarda en yüksek suç sayıları sırasıyla uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, hırsızlık ve yağma (gasp) olduğu görülmektedir. Tablo her

ne kadar uyruk belirtmese dahi genel bir kanaat oluşturma açısından yeterlidir. Sığınmacılar ekonomik nedenlerle gayri meşru yollara tevessül etmektedirler. Suç oranı yüksek olmamakla birlikte sığınmacılar arasında asayiş olaylarının yaşandığı görülmektedir. Tablodan çıkan bir diğer dikkat çekici nokta kaçakçılık sayısının 2014 yılından sonra katlanarak artmış olmasıdır. Bunun düzensiz göç ve sınır geçirgenliğinin bir sonucu olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

Tabloya göre kötü muamele, zimmet ve orman suçları gibi konulardan cezaevine girenler arasında yabancı uyruklu şahıs bulunmamaktadır.

Tablodaki bilgiler cezaevine giren tahkikat aşamasındakiler dahil vakaları göstermektedir. Dolayısıyla hüküm almadan salıverilebilecek olanları da kapsamaktadır.

2.3.2. Uluslararası Göçmenler ve Kuramsal Bağlamda Suç Sorunsalı

Bu bölümde, suç ile göç arasındaki ilişki sosyo-kriminolojik kuramlar üzerinden irdelenmiştir. Suç olgusunu açıklamaya çalışan kimi araştırmacılar bunu sosyal yapı, sosyal süreç ve çatışma kavramları üzerinden değerlendirmişlerdir. Sosyal yapı kuramları yaşanan çevre, yoksulluk, eğitimsizlik, kültür vb. olmak üzere toplumdaki sosyal yapıları dikkate almaktadır. Sosyal süreçler sosyal kurumlar, gruplar ve bireyler arasındaki ilişki ve etkileşimin sosyal hayatı etkilemesi gibi çalışmalara odaklanmaktadır. Sosyal çatışmada ise toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizliğin meydana getirdiği çatışmayı konu edinmektedir. Suç kavramını izah etmede sosyal yapı teorileri, suç ve göçle ilgili alanı incelemeye yakın yaklaşımlardandır. Suç kavramına makro düzeyde açıklayan bu teorinin en temel savı ise aile, mahalle, sosyal örgütlenmeler, eğitim sistemi gibi toplumu meydana getiren hususlardır. Bu argümanlar ekonomi, siyasi ve sosyal krizlerle özelliklerini yitirmesi, yozlaşması ve işlevselliğini kaybetmektedir. Sonuçta belirtilen sav ve hususların toplumsal düzeyde norm ve değerlerin korunamaması, toplumsal düzenin sağlanamaması, kişilerin toplum içerisinde sosyo-ekonomik statülerinin değişmesi, son düzeyde sapma davranışı ve suç eylemleri ortaya çıkmaktadır. Suç ve suçlu davranışının ortaya çıkmasında sebepler araştırılırken, sosyal yapı faktörlerinin de suçu izah etmede önem arz etmektedir. Suç davranışlarının artmasında göç, savaş, iç savaş, terör eylemleri, doğal afetler, ekonomik ve siyasi krizler vb. nedenler rol oynamaktadır.

2.3.2.1. Bütünleşme Kuramı

Suç ve göç arasındaki ilişki üzerine çalışan kimi araştırmacılar konuyu sosyo-kriminolojik ve bütünleşme kuramları düzleminde ele almaktadır. Bazı araştırmacılar suçun “Bütünleşme Kuramı”nda ise suç ve göç kavramları arasındaki ilişki entegrasyon ve adaptasyon kavramları irdelenerek ele alınmaktadır. Daha iyi bir yaşam hedefiyle göç eden grupların ellerine geçen fırsatı değerlendirmek ve kaybetmemek düşüncesiyle gidilen ülkelerdeki kurallara uymada hassas davrandıkları tahmin edilebilir bir olgudur. Buna karşılık bazı çevreler, toplum içindeki genel düşüncenin bir ülkede yaşan göçmenlerin, ev sahibi ülke vatandaşlarına oranla daha fazla suç işlediğini ileri sürülmektedir. Bu düşünce bütün göçmenleri kapsamamakla birlikte, göçmenler içerisinde suça eğilimli olanların da mevcudiyeti bir gerçektir. Bu bağlamda göç ve suç arasındaki ilişkinin çeşitli kriterlere dayandırıldığı bilinmektedir. Kriterler “göç eden nüfusun genç erkek nüfusunun fazla olması, göç eden nüfusun eğitim düzeyinin düşük olması, göç eden nüfus ile göç alan nüfus arasında muhtelif kültür farklılığının olması, göç eden nüfusun yerleştiği bölgenin çöküntü bölge⁴ özelliğinde olması, yerleşilen bölgenin sosyal ve ekonomik anlamda olumsuzluğu ve işsizlik sorunlarının olması, kültürlenmenin⁵ ve asimilasyonun negatif etkileri” şeklinde sıralanmaktadır. Bununla birlikte göç eden nüfus fiziksel, psikolojik vb. işkencelere uğradıysa, travma belirtileri ve psikolojik problemlerin etkisiyle saldırganlık sergilenmesi de söz konusudur (www.21yyte.org/tr).

2.3.2.2. Alt Kültür Kuramı

Alt kültür teorisi de, çocuk ya da gençlerden müteşekkil çeteler, gelir ve sosyal seviyesi oldukça düşük alt sınıfa mensup kişilerin sapma ve suçluluk olgularına odaklanmış teori olarak adlandırılmaktadır. Alt kültür kuramının, suç olgusunu alt sınıfa

⁴ Çöküntü bölge: Bir kentin aynı anda zenginlik ve yoksulluğun, yani zirve ve çöküntü bölgelerinin yan yana, ancak birbiri ile ilişkisiz şekilde yaşandığı, kapitalist sistemin üretim ve tüketim ortamıdır. Birde bir kentin merkezinin sosyo-ekonomik etkenlerle gelişmesi engellenen, taşınmazların sürekli değer yitirdiği, yoksulluk ve işsizliğin en ağır şartlarının yaşandığı mekanlarıdır (Işıkkaya ve Önel, 2008: 188).

⁵ Kültürlenme: İki farklı kültürün karşılaşmasıyla başlayan ve uyum ile sonuçlanan kültürel ve psikolojik değişim sürecidir (Aycan ve Berry, 1996: 241). Belirtilen değişim uzun yıllar veya kuşaklar alan bir zaman sürecidir. Bireylerin (göçmenlerin) değişim sürecini yönetmesi de uyum terimiyle tanımlanmaktadır (Berry, 1997: 5).

has bir özellik şeklinde görmesi, suç durumunu alt sınıfa özgü bir nitelik olarak kabul etmektedir (Kızmaz, 2005: 107).

Chicago Okulu'nun 1920'lerden başlamak üzere göç ve suç hakkındaki ilk çalışmaları yaptığı bilinmektedir. Bu çalışmalarda göçün toplumsal denetim mekanizmalarını zayıflattığı ileri sürülürken, ekonomik bakımdan daha fazla dezavantajlı durumdaki göçmenlerin toplumsal çevrede ayıplanma çekincelerinin olmaması da göçmenleri suça daha fazla yönelten bir unsur olduğu aktarılmaktadır. Göçmenlerin yoğun olarak ikamet ettikleri yerlerdeki işsizlik ve suç oranlarının yüksekliği, göç ve suç kavramları arasındaki ilişkinin açığa çıkmasına neden olmuştur. Bununla birlikte göçmenlerin eğitim seviyesi, dil yeterlilikleri ve mesleki becerilerinin istenilen düzeyde olmaması da işgücü piyasasında iş bulma oranlarının düşük kalmasına vesile olmaktadır. Göçmenlere karşı istihdamdaki ayrımcılık, yoksulluk, yoksunluk gibi faktörlerin de onları suç işlemeye yönelten etkenlerdendir. Göçmenlerin göç etmelerinden dolayı sosyal farklılık ve kültürel yayılma bağlamında, göç ettikleri ülkede hem uyum hem de uyumsuzluk unsurları da suça yöneltebilmektedir. Göçmenler arasında yaşlı nüfusun aksine gençlerde suç oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Göçmenlerin göç ettikleri ülkede suç oranları arttıkça, göçmenlere yapılan sosyal ve ekonomik desteklerde azalma kaydedilmektedir. İşsizlik ve güvensizlik, genç göçmenlerde çeteleşme veya mafyalaşma eğilimlerini arttırmaktadır. Hatta genç göçmenlerin kendilerini misafir eden topluma karşı saldırganlık ya da düşmanlık duygu ve eylemleri içerisine girdikleri de izlenmektedir (www.21y yte.org/tr).

Türkiye'de kentsel güvenlik her geçen gün katlanarak önem kazanan bir olgudur. Güvenlikli sitelerin artması ve bu sitelere gösterilen ilgi bunun bir yansımasıdır. Kentlerin heterojen yapısı suç kaygısı ve korkusunu ortaya çıkarmaktadır. Önceki yıllarda yapılan çalışmalarda kentlerin öncelikli sorunları alt yapı ve işsizlik olarak görülmekte iken, yakın zamanda yapılan çalışmalar kentsel güvenlik konusunun ön sıralara yükseldiğini göstermektedir. Örneğin Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde yapılan bir çalışmada (Suriyelilerle ilişkili olarak) güvenlik konusunun kentlerin öncelikli sorunları arasında görüldüğü ortaya konmuştur. Suç korkusunun varlığı önemli ölçüde Suriyelilerle / göçmenlerle ilişkilendirilmektedir. Göçmenler hem kültürel anlamda, hem ekonomik anlamda hem de toplumsal anlamda bir tehdit olarak toplum tarafından görülebilmektedir. Suriyeliler, toplum tarafından, toplumsal düzeni tehdit eden önemli

bir tehdit unsuru olarak görülmektedir. Değişen kentsel güvenlik ve suç korkusu / güvenlik algısı bağlamında; güvenlik algısının ekonomik sistemle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ekonomik krizlerle birlikte bu algı ortaya çıkmakta ve artmaktadır. Bununla birlikte hem medyanın hem de toplumsal yapının korku kültürü oluşturulmasıyla ilgili, isteyerek veya istemeyerek, korku kültürünü artırdığı görülmektedir (Taştan vd., 2016: 22-23). Türkiye'nin en büyük kenti İstanbul'da, Suriyeli nüfusun yoğun olarak yaşadığı Fatih, Sultanbeyli ve Sultangazi ilçelerinde yapılan saha araştırmaları sonucunda, Suriyeli göçmenlerin gettolaşma şeklinde yapılandıkları kanaatine varılmıştır (Tepav, 2019: 5-6).

2.3.2.3. Kültür Çatışması Kuramı

Suç olgusunu açıklamaya çalışan bir diğer kuram olan kültür çatışması ilk defa ABD'de Thorsten Sellin tarafından ortaya atılmıştır. Kültür çatışma teorisi her insanın belirli bir kültür içerisinde doğup, doğduğu kültürün davranış kurallarını benimsediğinden hareketle, göçmenler ile yerli nüfusun ideal ve değer normlarının farklılığına atıf yapmaktadır. Başka bir deyişle göçmenler, yabancı işçiler, mülteciler, sığınmacılar ve hatta etnik azınlıklar genel anlamıyla topluma yabancı bir kenar grup biçiminde ortaya çıkmaktadırlar. Zikredilen bu kişi veya gruplar, yaşadıkları toplumdan kültürel olarak din ve dil, etnik olarak da ırk farklılığıyla ayrılmaktadırlar. Farklılığıyla ayrılan bu kişi ve gruplar bulundukları kültüre tam olarak katılamadıklarından, toplumla bütünleşememekte ve dolayısıyla yaşadıkları çevreye yabancılaşmaktadırlar. Bütünleşmeyi sağlayamayan ve yabancılaşan göçmenlere karşı siyasi, ekonomik ve sosyal dışlanmaya maruz kalmaktadırlar. Sosyal dışlanmaya uğrayan göçmenlere beraberinde ön yargılar da oluşmaktadır (www.kriminoloji.com).

2.3.2.4. Damgalama Teorisi

1960'lı yıllarda ortaya çıkan damgalama teorisine göre bireylerin etiketlenmesinin suç işleme üzerinde etkili olduğu varsayımına dayanmaktadır. Bir etkiye tepki kuramı olan damgalama teorisine göre, insanların suçlu olarak etiketlenmesi onları dışlanmış hissetmeye ve bunun sonucu olarak suça ve suçlulara yakın hissederek onlarla ilişki kurmaya götürmektedir (Kızmaz, 2005: 167).

Damgalama teorisinin başat tartışmalarından biri; kimin kimi, neye göre, kime göre etiketlediği sorunsalıdır. Bu kurama göre toplumun suça verdiği tepkiyi anlamak gerekir. Söz gelimi alkol kullanmak kimi toplumda suç iken bir başka toplumda normal bir eylem olarak görülmektedir. Alkolün suç olarak görüldüğü toplumlarda, alkol kullanan bireylerin başka suçlara eklemlenmesi dışlanmanın, damgalanmanın bir sonucudur. Yine ‘sabıkalı’ bireylerin toplumsal yaşama katılmakta zorlanması damgalamanın bir sonucu olduğu söylenebilmektedir (Kaya ve İnan, 2020: 50-51).

2.3.2.5. Gerilim Kuramı

Gerilim kuramı ABD’li sosyolog Robert K. Merton tarafından ortaya atılmıştır. Gerilim teorisine göre aykırı davranışlar içinde yaşanan toplumun bir sonucudur. Suç davranışlarının açıklanması bireylerin sosyal statü ve adaptasyonu ile ilgilidir (Demirel, 2017: 27)

Merton’a göre alt sınıftaki bireylerin fırsat eşitliğine sahip olmaması suçluluk oranlarının yüksek olmasına neden olmaktadır. Toplum tarafından meşru amaçlara ulaşma yolu bloke edilen alt sınıftaki bireyler, amaçlarına ulaşabilmek için gayri meşru yöntemler kullanabilmektedir. Merton’a göre suç eylemi ani sosyal değişimler sonucu yaşanan bir olgu değildir, suç davranışı daha çok sosyal yapının bir sonucudur (Merton, 1968’den akt. Kızmaz, 2005: 154).

2.3.2.6. Sosyal Öğrenme Teorisi

Suç araştırmalarında en önemli kuramlardan birisi de bireylerin suç davranışının, öğrenme faaliyetinin bir sonucu olduğunu açıklayan sosyal öğrenme kuramıdır. Kuramın temelleri Fransız yazar Gabriel Tarde’in ‘toplum taklittir’ görüşüne dayanmaktadır (Demirel, 2017: 43). Sosyal öğrenme teorisinde önemli husus sadece suç davranışının öğrenilmesi değildir, bunun ötesinde suç çevresinde bu tür eylemlerin meşruiyet fikrinin de öğrenilmesidir.

Kuramın suçun sosyal çevreden öğrenilme teorisi basit ve anlaşılır olmakla birlikte aynı sosyal çevrede yetişip suça katılmayan bireylerin varlığı teoriye yönelik eleştirilerin başında gelmektedir. Söz gelimi hırsızlığı meslek edinmiş bir topluluğun içinde yaşayan her birey hırsızlık yapmayabilmektedir (Kızmaz, 2005: 163).

2.4. Türkiye’de Göçmenler ve Suç

Bu alt bölümde Türkiye’deki göçmenler ve suç ilişkisi hakkında genel bir bilgi verildikten sonra Suriyeli göçmenlerin suç ile ilişkileri ele alınmıştır.

2.4.1. Türkiye’deki Göçmenlerin Suç ile ilişkisine Tarihsel Bir Bakış

Türkiye’de suç olgusunu göçmen kavramıyla ilişkilendirme meselesi, Suriye krizinden önce yaygın bir tartışma konusu değildi. Önceki bölümlerde zikredildiği üzere Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu ilk günlerden itibaren mütemediyen göç hareketleriyle karşı karşıya kalmıştır. Fakat 2011’den sonra Suriye kriziyle birlikte ilk defa milyonlarla ifade edilen bir göç dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır. Kamuoyunda suç olgusunu göçmenlik kavramıyla yaygın bir şekilde tartışma konusu yapma süreci de bundan sonra başlamıştır. Uluslararası göçmenlerden önce, özellikle terör mağduru vatandaşların doğudan batıya kitlesel, düzensiz göç etmeleri batıdaki kümelenme bölgeleriyle sınırlı bir göçmen ve suç tartışmalarının yapıldığını biliyoruz. 2011’den sonra ki süreçte ise uluslararası göçün ülke içi tezahürü olarak göçmen ve suç tartışmaları başlamıştır. Küçük şehirlerden ve kırsal bölgelerden büyük şehirlere yapılan göçler akabinde göç eden vatandaşların yeni şehrin sosyo-kültürel yapısına uyum sağlayamaması ve kültür çatışmasının oluşması neticesinde bazı mahallelerde gettolaşma olması, belli bir gruba ait olma ve o grup içerisinde statü kazanma isteği, kanun dışı oluşumlara sevk etmekle beraber ekonomik olarak geçimlerini sağlayacak maddi imkânların yetersiz kalması neticesinde suç oranını arttırdığı söylenebilir. *“Kırsal alanların itici ve kentsel alanların çekici şartlarına bağlı olarak gelişen iç göç hareketleri, geline yerlerin boşalmasının yanında, gidilen yerlerde başta işsizlik olmak üzere, konut sıkıntısı, gecekondulaşma, çevrenin ve tarihi yapının tahribatı, sosyal çatışmalar, kapkaç ve hırsızlık gibi birçok sosyo-ekonomik sorunu da beraberinde getirmiştir”* (Öztürk ve Altuntepe, 2008: 1621).

Türkiye’de özellikle 1950’li yıllardan sonra kırsaldan kente doğru artan bir göç hareketi mevcuttur. Bunun sebeplerinden biri 1980’li yıllara kadar daha çok ekonomik nedenler iken, diğer sebebi 1980’li yıllardan sonra doğu ve güneydoğu illerimizdeki terör olaylarından dolayı kimi zaman zorunluluklardan, zaman da devlet eliyle bu bölgelerde yaşayanlar zorla göç ettirilmişlerdir (Taş ve Özcan, 2013: 296). İç göçün suçla bağlantısını tespit etmek dış göçe nazaran daha zordur. Zira ülke içi yapılan göçün öznesi konumunda olan göçmenler zaten ait olduğu toplumun içerisinde yer değiştirmektedir,

dolayısıyla homojen bir yapıda gerçekleşmektedir. Fakat ülke dışından göç edenlerin durumu farklıdır toplumda kolayca fark edilebilirler. Türkiye için de bu durum 2011 Suriyeli mülteci akınından sonra daha net bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Tablo 9: Yıllara Göre Cezaevinden Çıkan Yabancı Uyrukluların Suç Türleri

	TARİH	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SUÇ TÜRÜ									
Toplam		208,0	236,0	488,0	501,0	439,0	523,0	937,0	1.010,0
Öldürme		10,00	2,00	12,00	17,00	12,00	20,00	25,00	25,00
Yaralama		5,00	3,00	6,00	3,00	4,00	7,00	14,00	25,00
Cinsel Suçlar		2,00		2,00	2,00	2,00	6,00	11,00	19,00
Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma		1,00	1,00	,00		2,00	1,00	2,00	14,00
Hakaret		1,00							
Hırsızlık		19,00	33,00	40,00	47,00	59,00	121,00	195,00	201,00
Yağma(Gasp)		5,00	6,00	12,00	19,00	32,00	26,00	129,00	101,00
Dolandırıcılık		10,00	2,00	6,00		8,00	13,00	7,00	9,00
Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti		103,00	136,00	354,00	354,00	217,00	198,00	317,00	250,00
Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanma, Satın Alma		6,00	2,00	6,00	4,00	3,00	1,00		6,00
Sahtecilik		10,00	8,00	6,00	11,00	5,00	10,00	21,00	23,00
Rüşvet									1,00
Kaçakçılık		5,00	10,00	3,00	6,00	17,00	33,00	84,00	223,00
Trafik Suçları			1,00				2,00		5,00
Orman Suçları			1,00						
Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle İlgili Suçlar		5,00	1,00	3,00	3,00	15,00	18,00	13,00	8,00
İcra İflas Kanunu'na Muhalefet		5,00	7,00	6,00		3,00	8,00	4,00	8,00
Tehdit					1,00	2,00	1,00	3,00	8,00
Mala Zarar Verme					3,00	3,00	1,00	5,00	1,00
Görevi Yaptırmamak İçin Direnme					3,00		1,00	1,00	
Ailenin Korunması Tedbirine Aykırılık					1,00	11,00	10,00	13,00	16,00
Diğer Suçlar		21,00	16,00	29,00	27,00	44,00	46,00	93,00	67,00
Çek Kanunlarına Muhalefet			7,00	3,00					

Kaynak: (datatr.net/home_tr).

Tabloyu incelediğimizde 2014 ve 2015 yılları arasında bir dalgalanma görülmekle birlikte toplam sayılarda devamlı artış görülmektedir. Tabloya göre cezaevinden çıkan yabancı uyruklu şahısların en çok işlediği suç uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanma, satın alma suçudur. İkinci en yüksek sayı ise hırsızlık olduğu görülmektedir. Yağma-Gasp

sayısı da 2016 yılına kadar düşük seyrederken 2016 ve 2017 yılında ani bir sıçrama yapmıştır.

Tabloya göre hakaret, rüşvet, trafik suçları, orman suçları gibi konulardan mahkûmiyet alanlar arasında yabancı uyruklu şahıs sayısı oldukça azdır.

Öldürme ve yaralama suçlarından cezaevinden çıkanların sayısına bakıldığında öldürme sayılarının yaralamadan daha yüksek olduğu görülmektedir, fakat genel sayılar içinde bu suçların oranlarının yüksek olmadığı izlenmektedir.

Yukarıdaki veriler cezaevinden çıkan şahısların suç türlerinden derlenmiştir. Dolayısıyla tahkikat aşamasına girmiş ve tutuklama veyahut mahkumiyet kararı ile sonuçlanmış davaları göstermektedir.

Tablo 10: 2015 Yılında Cezaevlerine Girenlerin Suç ve Uyrak Dağılımı

Suç türü	Toplam			T.C. Uyraklu		Yabancı Uyraklu			
	Toplam	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Yabancı Toplam	Yabancılar verilen mahkûmiyet sayısının toplam mahkûmiyet sayıları içerisindeki oranı %
Toplam	168.726	162.439	6.287	161571	6.175	868	112	980	0,59
Öldürme	8.303	8.107	196	8.080	195	27	1	28	0,34
Yaralama	23.730	23.195	535	23.191	535	4	-	4	0,01
Cinsel Suçlar	5.340	5.286	54	5.264	54	22	-	22	0,40
Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma	2.702	2.624	78	2.622	78	2	-	2	0,07
Hakaret	3.143	2.965	178	2.965	178	-	-		0,00
Hırsızlık	30.093	28.116	1.977	27.948	1.957	168	20	188	0,60
Yağma (Gasp)	10.045	9.799	246	9.705	243	94	3	97	0,97
Dolandırıcılık	3.780	3.572	208	3.566	204	6	4	10	0,26
Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti	12.143	11.599	544	11.206	485	393	59	452	3,7
Uyuşturucu veya Uyarıcı	3.532	3.468	64	3.468	63	-	1	1	0,03

Madde Kullanma, Satın Alma									
Sahtecilik	6.336	6.122	214	6.116	210	6	4	10	0,16
Kötü Muamele	54	45	9	45	9	-	-		0,00
Zimmet	217	208	9	208	9	-	-		0,00
Rüşvet	84	77	7	77	7	-	-		0,00
Kaçakçılık	3.168	3.128	40	3.082	40	46	-		0,00
Trafik Suçları	2.584	2.558	26	2.556	26	2	-		0,00
Orman Suçları	317	311	6	311	6	-	-		0,00
Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile İlgili Suçlar	4.226	4.188	38	4.172	37	16	1	17	0,40
İcra İflas Kanunu'na Muhalefet	13.024	12.393	631	12.387	629	6	2	8	0,06
Askeri Ceza Kanunu'na Muhalefet	408	408	-	408	-	-	-		0,00
Tehdit	7.808	7.640	168	7.639	168	1	-	1	0,01
Mala Zarar Verme	2.308	2.224	84	2.224	83	-	1	1	0,04
Görevi Yaptırmamak İçin Direnme	1.470	1.435	35	1.434	35	1	-	1	0,07
Ailenin Korunması Tedbirine Aykırılık	5.246	5.167	79	5.158	78	9	1	10	0,19
Diğer suçlar	18.665	17.804	861	17.739	846	65	15	80	0,43

Kaynak: (Taştan, Haklı, Osmanoğlu, 2017: 23; TÜİK verilerinden derlenmiştir).

Tablodan görüldüğü üzere Türkiye’de 2015 yılında TCK ve bazı özel kanunlar kapsamında verilen tüm mahkûmiyet kararlarının yalnızca % 0.59’u (yaklaşık binde 6’sı) yabancı uyruklulara verilmiştir. Mahkûmiyet kararlarının suç türüne dağılımları açısından bakıldığında aynı tabloda yer alan bazı oranların şu şekilde olduğu görülmektedir:

2015 yılında ülke genelinde tüm “öldürme” suçu mahkûmlarının % 0,34’ü yabancı uyruklulardan oluşmaktadır. Başka bir deyişle, her bin öldürme suçu mahkûmundan yalnızca 3,4’ü yabancı uyrukludur.

2015 yılında yaralama suçundan ceza infaz kurumlarına konanların % 0,01'i yabancı uyrukludur. Yani yaralama suçundan mahkûmiyet alan her on bin kişiden biri yabancı uyrukludur.

2015 yılında hırsızlık suçu sabit görülerek cezaevine konanların % 0,6'sı yabancı uyrukludur. Yani hüküm giyen her bin hırsızlık suçlusunun yalnızca 6'sı yabancı uyrukludur.

2015 yılında hakaret, kötü muamele, zimmet, rüşvet, kaçakçılık, trafik suçları, orman suçları gibi konulardan mahkûmiyet alanlar arasında yabancı uyruklu şahıs bulunmamaktadır.

Yukarıdaki veriler, “mahkûmiyet kararlarından derlenmiştir. Başka bir deyişle, mahkemeler tarafından sabit görülen suçlar ile ilgili verilerdir. Polis kayıtları (yani henüz yargılama aşamasına geçmemiş kayıtlar) açısından bakıldığında da yabancı uyrukluların asayiş olaylarına dâhil olma oranlarının önyargılardaki kadar yüksek olmadığı görülmektedir. İçişleri Bakanlığı verilerine göre Suriyelilerin karıştıkları olayların Türkiye'deki toplam asayiş olaylarına oranı 2014-2017 arasında yıllık ortalama %1,32'dir. Bu olayların önemli bir kısmının kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan kaynaklanan olaylar olduğu ve ayrıca 2017'de Suriyelilerin karıştıkları suç olaylarında, nüfuslarındaki artışa rağmen 2016 yılının ilk 6 ayına oranla %5'lik bir azalma olduğu hatırdta tutulmalıdır. Suç ve olay istatistiklerinin yanı sıra, Suriyeliler ile ilgili kaygıların bir kısmının önyargılardan kaynaklandığı unutulmamalıdır (Taştan, Haklı ve Osmanoğlu, 2017: 24).

2.4.4. Türkiye'de Suriyeli Göçmenler ve Suç

Türkiye'de halen geçici koruma statüsünde 3 milyon 635 bin 410 Suriyeli, ikamet izniyle kalan 877 bin ve uluslararası koruma statüsündeki 320 bin kişiyle toplam 4 milyon 833 bin göçmen ve yabancı bulunmaktadır (www.icisleri.gov.tr/bakanimiz-sn-soylu-terorle-mucadelede-ilk-kez-tunelin-ucuna-bu-kadar-yaklastik). Böylece Türkiye, dünyada en yüksek sayıda göçmene ev sahipliği yapan ülkelerden biri konumundadır. Türkiye'deki göçmen çeşitliliği Suriyeliler, Iraklılar, Afganlılar, Somaliler, İranlılar, Pakistanlılar vd. olarak sıralanmaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü İstatistikleri, 2020).

Türkiye’de göçmenler içerisinde en büyük nüfus Suriyelilerdir. Adli istatistikler incelendiğinde 2011 yılından Haziran 2014’e kadar adli suçlara karışan Suriyelilerin ülkedeki suçlara oranı onbinde 33 iken, bu olayların % 61’ini belgede sahtecilik, % 21’i yaralama, % 12’sini hırsızlık, % 3’ü izinsiz çalışma, % 2,4’ünü cinsel olaylar ve % 0,6’nı ölümle sonuçlanan olaylar oluşturmaktadır. 2014 ve 2017 Yılları arasında Suriyeli göçmenlerin karıştıkları olayların toplam asayiş olaylarındaki payı % 1,32’dir (www.21yyte.org/tr/). 2018 Yılıının ilk 9 aylık döneminde ülke genelinde 1 milyon 992 bin 606 olayın % 1,46’sının Suriyeli göçmenler tarafından gerçekleştirildiği, bir önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında söz konusu oranın % 1,53 olduğu kaydedilmiştir (www.aa.com.tr).

Resmi istatistikler Suriyeli sığınmacıların suç eylemlerini düşük oranda göstermektedir. Türkiye’deki en büyük göçmen kitlesi olmaları nedeniyle Suriyelilerin suç ile ilişkileri dikkat çekmektedir. Suriyeli göçmenlerin, Türkiye’de “geçici koruma altındaki sığınmacılar” statüsü ile bulunmaları ve gelişmiş ülkelerin az sayıda Suriyeli göçmeni mülteci olarak kabul etmeleri, “iltica edemeyen göçmen” olgusunu ortaya çıkarmıştır ve bu konum beraberinde farklı sorunları da getirmektedir.

Türkiye’de göçmenlerin büyük bölümü kentlerde yaşamaktadırlar. Bu da kent yaşamına ekonomi başta olmak üzere pek çok sorunu gündeme getirmektedir. İlk göç dalgasının yaşandığı dönemde temel ihtiyaçları karşılanan ve ev sahipliği yapılan göçmenlerin, kalıcı olacakları düşünülmeden ve sosyal uyumları planlanmadığından sorunların kaynağı olarak gösterilmektedirler (www.21yyte.org/tr/).

Türkiye’de, Suriyeli sığınmacılardan kaynaklı dışlanmışlık duygusu yaşayan toplumsal yapılarla göçmenler arasında, göçmenlerin sigortasız ve düşük ücretlerle çalışmayı kabul etmesinden dolayı şiddet veya adli olaylarda artış söz konusudur. Bununla birlikte Suriyeli sığınmacılara kamu hizmetlerine ve yardımlara ulaşmada öncelik verilmesi de göçmenlerin yoğun olarak ikamet ettiği yerleşim yerlerinde tepkiyle karşılandığı belirtiliyor. Bir de Suriyeli sığınmacılara işyeri açma hususunda gösterilen kolaylıkların, yerli esnaf ve girişimcilere sağlanmaması da ayrı bir toplumsal huzursuzluk ve haksız rekabete yol açmaktadır. Başta Suriyeliler olmak üzere göçmenlerin güvencesiz, sigortasız ve yerli çalışanlara göre daha düşük ücretle çalışmayı kabul etmeleri veya bu şartlarda çalışmaya mecbur olmaları, işgücü piyasasında kayıt dışı istihdamı arttırmakta ve devletin vergi kaybına neden olmaktadır. Göçmenlerin çalışma

hayatında bu belirtilen koşulları kabul etmeleri ile yerlilerin iş bulma olasılığı oldukça düşmektedir. Dolayısıyla yerlilerin işsizliğinin getirdiği sosyo-ekonomik sorunlar, göçmenlere karşı ön yargı, nefret, farklılık, ayrımcılık, ötekileştirme vb. risk durumlarının ortaya çıkmasına ve Türkiye'deki suçların niteliğini etkileyen nedenler olmaktadır.

Suriye'de devam eden savaş hem göçmenlerin hem de devletin güvenliğine risk oluşturmaktadır. Güvenlik riskleri de göçmenlerle birlikte yaşama kültürünün geliştirilmesinde toplumsal kabulü zorlaştırmaktadır. Suriye'deki savaş, iç karışıklık ve devlet otoritesinin zayıflamasından dolayı, Suriye merkezli terör faaliyetlerinden etkilenen Türkiye'de, göçmenlere karşı toplumun baskısı artmaktadır. Bunu basın, yayın ve sosyal medyanın etkilemesiyle toplumsal ayrışma derinleşmekte ve göçmenlere yönelik dışlanmanın riskleri görünür hale gelmektedir (International Crisis Group Report, 2016: 3, 8, 14).

Türkiye'de 2020 yılı verilerine göre günde ortalama 450-500 kadar Suriyeli bebek doğmaktadır. Okul çağındaki çocukların oranı yaklaşık %32'dir. Ancak okula gidemeyen çocuk sayısı da 400 bin civarındadır (www.21yyte.org/tr). Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de okula gidemeyen ve gereken eğitimi alamayan çocukların kayıp bir nesil olmasından çekinilmektedir. Göç ve suç ilişkisi açısından bakıldığında eğitimsiz kayıp nesil geleceğe yönelik, sayıları günden güne artan göçmen nüfus da göz önüne alındığında derinleşen bir güvenlik riski oluşturduğu değerlendirilmektedir. Göçmenlerin düşük gelir ve eğitim düzeylerinin etkisiyle, özellikle çocuk yaştakilerin suça karışma ihtimallerine uygun zemin hazırlamaktadır. Okula gidemeyen göçmen çocuklar, yaşadıkları toplumla bütünleşememe ve zamanla kimlik problemi yaşamaları kaçınılmazdı. Böylece çocuk ve gençlerin suç çetelerinin ve terör örgütlerinin ağına daha kolay düşmesi, uyuşturucu maddeye bağımlılıkları ve suça karışma riskleri yüksektir.

Suriye'deki iç savaşın etkisiyle sınır ihlalleri artmakta, göçmenlere yönelik güvenlik risklerinden biri de insan ticaretidir. Sınırdaki insan ticareti, kaçakçılık, kayıt dışılığın artması Türkiye'yi yeni güvenlik önlemleri almasını zorunlu kılmıştır. Hatta Türkiye, Suriye sınırının büyük bölümüne güvenlik duvarı inşa etmek durumunda kalmıştır. Duvarın inşası, göçmenlerden kaynaklı suç ve suça karışma eylemlerinin resmi anlamda kabulüdür.

Göç ve suç arasındaki ilişki muhtelif alanlarda kendisini göstermektedir. Göç eden nüfusun genç erkek oranının fazlalığı, göçmen kitlesinin eğitim düzeyinin düşüklüğü, yaşam becerilerinin zayıflığı, göç alan toplum ve göç edenler arasındaki kültür çatışmaları, göçmenlerin ikamet ettikleri bölgelerde suç karışmanın elverişliliği, işsizlik, göç alan ülkenin göçmen siyasetinin yetersizlikleri vd. suç oranlarındaki yükselişin sebeplerindendir. Göç alan ülkenin bölgesel ve uluslararası işbirliğiyle, göçmenlerin toplumsal bütünleşmesini veya geri dönüşünü sağlayacak tedbirleri alması kaçınılmazdır (www.21yyte.org/tr).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SURIYELİLERİN SUÇA EKLEMLENMELERİ BAĞLAMINDA MEDYA HABER ÇÖZÜMLEMESİ

Araştırmanın bu bölümünde Suriyeli sığınmacıların iç savaşın başlangıcından sonra Türk basınında ele alınış biçimi incelenmiştir. Suriyeli sığınmacılarla ilgili medyada yer alan haberlerin çözümlemesi yer almaktadır. Suriyeli sığınmacıların medyada sunulmuş tarzı araştırılarak suça eklemlenmelerine yönelik algı etkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu bölümde ilk olarak araştırmanın tekniği ile yöntem, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra Kilis'teki Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmelerine yönelik yapılan medya araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Tekniği

Araştırmanın bu bölümünde nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırmada basında çıkan haberlerin söylem biçimini ve yapısını analiz ederek eleştirel söylem kavramının sosyo bilişsel kuramın kurucusu Van Dijk'in tekniği kullanılmıştır. Söylem analizi disiplinler arası bir alan olarak 1960 ve 1970ler de ortaya çıkmıştır. Van Dijk'e göre sistematik haber çözümlemesi makro ve mikro olmak üzere iki yapıdan oluşmaktadır. Makro yapı kendi içinde Tematik (görsel yapı) ve Şematik (dil kullanımı) olmak üzere iki yapıdadır. Mikro yapı da kendi içinde üç şekilde değerlendirilir. Birincisi Sentaktik çözümleme denilen cümle yapısıyla alakalı yapıdır. Cümle yapılarının aktif, pasif, basit, karışık ve nedensellik ilişkisi üzerinden ele alındığı yapıdır. Mikro yapının ikinci değerlendirme alanı sözcük seçimidir. Üçüncüsü de haber retorik diye adlandırılan görsel yapıdır. Fotoğraflar ve destekleyici bilgiler haberin retorikini oluşturur. (Özer, 2015: 247-248).

3.1.1. Evren ve Örneklem

Çalışmada araştırmanın yapıldığı Kilis ilinde yayın yapan haber siteleri evren olarak seçilmiştir. Zaman dilimi olarak ise Suriye iç savaşının başlangıcından sonra ki süreçten 2020 yılına kadar olan süreç ele alınmıştır. Araştırmada, Kilis’e internet üzerinden yayın yapan iki internet haber sitesi incelenmiştir, kilispostasi.com, ve kentgazetesi.biz. Bu sitelerin örneklem olarak seçilmesinin nedeni, yapılan araştırmada internet üzerinden yayın yapan en eski iki haber sitesi olmasıdır. Araştırmada algı kırılmaları olarak değerlendirilen dört başlık temel alınmıştır.

- 1- Suriyeli sığınmacıların kitlesel olarak Türkiye’ye ilk geliş tarihleri olan Nisan-Mayıs 2011 tarihinden 2011 yılının sonuna kadar ki dönem.
- 2- 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)’nun yürürlüğe girdiği Nisan 2013 tarihinden sonra ki dönem.
- 3- Fırat Kalkanı ve Zeytin dalı harekâtları sonrası dönem olarak Mart 2018 tarihinden sonraki dönem.
- 4- Covid19 salgını etkisinde ve son dönem olarak 2020 yılı değerlendirilecektir.

3.1.2. Veri Toplama Aracı

Örneklem seçiminde seçili haber sitelerinin içinde ‘Suriyeli’ sözcüğü aratılarak haber başlığında ‘Suriyeli’ sözcüğü bulunan ilk beş haber sırayla alınarak değerlendirmeye alınmıştır. Suriye’de iç savaşın başladığı ilk yıl olan 2011 yılında suçla ilgili haber bulunamamıştır. kentgazetesi.biz isimli haber sitesi yayın hayatına 2014 yılında başladığı için bu yıla kadar veri bulunmamıştır. 2012 yılında ise yalnızca iki haber bulunup değerlendirmeye alınmıştır. 2013 yılından beş haber alınmıştır. 2014 ve 2015 yılında her iki haber sitesinden beşer haber alınmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında kilispostasi.com isimli sitede üçer haber, kentgazetesi.biz isimli siteden beşer haber alınmıştır. 2018 ve 2019 yıllarında kilispostasi.com’dan birer haber, kentgazetesi.biz’den beşer haber alınmıştır. 2020 yılında kilispostasi.com’da haber bulunamamış kentgazetesi.biz’den beş haber alınmıştır. Dolayısıyla kilispostasi.com sitesinden 25, kentgazetesi.biz sitesinden 35 olmak üzere toplam 60 haber değerlendirilmeye alınmıştır.

Tablo 11: İncelenen Haber Sitelerinde Yıllara Göre Çıkan Haber Oranları

	Frekans	Yüzde
2012’de Çıkan Haberler	2	3.33
2013’te Çıkan Haberler	5	8.33
2014’te Çıkan Haberler	10	16.67
2015’te Çıkan Haberler	10	16.67
2016’da Çıkan Haberler	8	13.33
2017’de Çıkan Haberler	8	13.33
2018’de Çıkan Haberler	6	10.00
2019’da Çıkan Haberler	6	10.00
2020’de Çıkan Haberler	5	8.33
TOPLAM	60	100.00

Yukarıdaki bilgiler dahilinde krizin ilk başladığı yıllar ile 2017 sonrası yıllarda haber yoğunluğunun az olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Yerleşme dönemi olarak nitelendirebileceğimiz 2015 ve 2017 yılları arasında adli olay ve haber sayısının fazla olduğu ifade edilebilmektedir.

3.1.3. Verilerin Analizi

Araştırmanın bu bölümünde örneklem haberlerden elde edilen nitel verilerin MAXQDA programı aracılığıyla analizleri yapılarak yorumlamalara yer verilmiştir. Haber sitelerinden elde edilen nitel verilere sonuç değerlendirme bölümünde yorumlanarak yer verilmiştir.

Suriyeli sığınmacılara yönelik medya algısı araştırması kapsamında Teun Van Dijk’in eleştirel söylem çözümlemesi modeli kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Dijk’in yönteminin seçilmesinin nedeni haberlere ilişkin söylemi ve söylemin arka planını ortaya koyan bir model olmasıdır. Basında kullanılan dilin ve söylemin Suriyelileri suça itip itmediği araştırılmıştır. İçerik analizinin amacı kullanılan dil ve söylemin belli bir kitleyi nasıl temsil ettiğini açıklamaktır (www.thebrandage.com/teun-a-van-dijk-elestirel-soeyle-coezumlemesi). Bunu yaparken Suriyeli sığınmacılara yönelik suçlayıcı bir dil kullanılıp kullanılmadığı değerlendirilerek suça eklemlenmelerine yönelik basın etkisi bulunmaya çalışılmıştır.

3.2. Kilis'te Yayın Yapan Haber Sitelerinin Haber Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu alt bölümünde araştırılan haber sitelerine ait bilgiler yer almaktadır. Araştırmada örneklem haber siteleri Kilis ili yerelinde yayın yapan internet siteleridir. Yapılan internet araştırmasında Kilis'te yayın yapan dört haber sitesi bulunmuştur. Bunlardan iki tanesi, kilishududeli.com ve kilishaber.net isimli siteler yayına 2020 yılında başlamışlardır. Dolayısıyla araştırma için yeterli veri sunamayacak olmalarından dolayı araştırmaya dahil edilmemişlerdir. Diğer bir site olan kentgazetesi.biz adlı site yayına 2014 yılında başlamış olup 2014 yılından sonraki süreç ele alınarak değerlendirmeye alınmıştır. En eski ve 2011 öncesine kadar yayın yapan kilispostasi.com adlı site ise Suriye krizi süreninin tamamını kapsamaktadır. Dolayısıyla en eski iki site değerlendirilmeye alınmıştır.

Araştırılan sitelere bakıldığında Kilis'te ikamet eden Suriyeli sığınmacıların suç profiline dair bilgiler verdiği görülmektedir. Aşağıdaki tabloda basında yer alan haberlere konu olan suç türleri görülmektedir:

Tablo 12: Basında Yer Alan Haberlere Göre Suriyeli Sığınmacıların En çok Karıştığı Suçlar

	Frekans	Yüzde
Kaçakçılık	23	38.33
Toplumsal Olay	8	13.33
Hırsızlık	7	11.67
Kabahatler Kanununa Muhalefet	7	11.67
Cinayet	3	5.00
Yaralama	3	5.00
Uyuşturucu	3	5.00
Dolandırıcılık	2	3.33
Adam Kaçırma (Fidye)	1	1.67
Trafik	1	1.67
Ucuz İş Gücü Sağlama	1	1.67
Gasp	1	1.67
TOPLAM	60	100.00

Tablo incelendiğinde en yüksek oranın %38.33 ile kaçakçılık suçu olduğu görülmektedir. Bu durum yoksulluğun suç üzerindeki etkisine bağlanabilir. Yine %11.67 ile aynı oranı paylaşan hırsızlık ve aşağıda haberleri incelerken görülecek olan kabahatler kanununa muhalefet kapsamına giren eylemlerinde yine maddi gerekçelerle işlendiği söylenebilir. Tabloya bakıldığında suçların tamamının adli olduğu görülmektedir. Terör suçlarının olmaması dikkat çekicidir.

3.2.1. Suriye Krizinin Başladığı İlk Dönem Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde Suriye krizinin başladığı 2011 yılından 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)'nun yürürlüğe girdiği tarihe kadarki dönem incelenmiştir. Kanun 11.04.2013 tarihinde 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Kentgazetesi.biz isimli haber sitesi yayına 2014 yılında başladığından dolayı bu süreçte veri elde edilememiştir. Dolayısıyla ilk dönem sadece kilispostasi.com isimli siteden veri elde edilebilmiştir. Kilispostasi.com adlı internet sitesi araştırıldığında 2011 yılında Suriyeli sığınmacılarla ilgili herhangi bir haber kaydı olmadığı görülmüştür. Bunun nedeni ilk olarak Nisan 2011'den sonra Türkiye'ye gelmeye başlayan Suriyeli sığınmacı sayısının henüz fazla olmamasıdır. Göç İdaresi verilerine göre 2012 yılına kadar 2011 yılı sonuna kadar Türkiye'ye sığınan Suriyeli sayısı 14237'dir (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). Öte yandan sığınmacıların ilk şoku atlatamadıkları ve kamplarda barındırılmaları nedeniyle henüz suça eklemlenmedikleri sonucu çıkarılabilir.

2012 yılına gelindiğinde sayıları artmakta olan Suriyeli sığınmacılarla ilgili iki haber bulunmuştur. İncelenen haberlerde 'Suriyeli' kimliğine vurgu yapıldığı görülmüştür. Haberlerin içeriğine bakıldığında ilkinin toplumsal olay kapsamına girdiği, ikincisinin ise kaçakçılık suçu kapsamına girdiği görülmektedir. Söz konusu haber başlıkları aşağıdaki gibidir:

- 1- Konteynır Kentte Kalan Suriyeliler, Polise Taşla Saldırdı (kilispostasi.com, 16 Mayıs 2012).
- 2- Suriyelilerin Bulunduğu Araçta Askeri Malzeme Yakalandı (kilispostasi.com, 04 Eylül 2012).

Başlıklara bakıldığında olayla ilgili ana bilgiyi doğrudan verdiği görülmektedir. İçerikler incelendiğinde ise haber sunumlarında yorumlara yer verilmediği ve olayı doğrudan aktarmış olduğu görülmüştür.

“Konteynır Kentte Kalan Suriyeliler, Polise Taşla Saldırdı,” 16 Mayıs 2012.

‘Kilis Öncüpınar Sınır bölgesinde kurulan konteynır kentte kalan bazı Suriyeliler, izinsiz olarak kaldıkları konteynırları boşaltma uyarısında bulunan polise taşla saldırarak yaralanmalarına sebep oldu. Konteynır Kentte Kalan Suriyeliler, Polise Taşla Saldırdı. Kilis Öncüpınar Sınır bölgesinde kurulan konteynır kentte kalan bazı Suriyeliler, izinsiz olarak kaldıkları konteynırları boşaltma uyarısında bulunan polise taşla saldırarak yaralanmalarına sebep oldu. Konteynır kentte bulunan boş konteynırlara izinsiz olarak yerleşen bazı Suriyeliler, kendilerini uyaran emniyet güçlerine taşla saldırırken, 3 polis memurunun yaralanmasına neden oldular. Olaylarda polis araçları ve bazı idari binaların da zarar gördüğü öğrenildi. İzinsiz olarak kaldıkları konteynırları boşaltmayan ve olay çıkaran Suriyelilere karşı takviye güvenlik güçleri olay yerine sevk edilirken, Vali Yardımcısı Erkan Çapar ve İl Emniyet Müdürü Mehmet Akpınar da konteynır kente gelerek yetkililerden bilgi aldı. Arapça anonslarla yapılan uyarılar ve takviye güvenlik ekiplerinin gelmesi ile birlikte yatışan Suriyeliler ile görüşen Vali Yardımcısı Erkan Çapar ve İl Emniyet Müdürü Mehmet Akpınar, Suriyeliler ile konuşarak ikna etti’ (www.kilispostasi.com/konteynir-kentte-kalan-suriyeliler-polise-tasla-saldirdi/10669/). Haberin sunumuna bakıldığında, olayın nedeninin konteyner kente izinsiz yerleşen sığınmacıların boşaltma uyarısı yapan güvenlik güçlerine saldırması şeklinde verilmiş fakat olayın nasıl cereyan ettiğine dair bilgi verilmemiştir. Haberin eleştirel basit bir dille verildiği söylenebilir.

“Suriyelilerin Bulunduğu Araçta Askeri Malzeme Yakalandı,” 04 Eylül 2012

‘Kilis'te, Suriyelilerin kullandığı bir minibüste çeşitli askeri malzeme ele geçirildi. Suriyelilerin Bulunduğu Araçta Askeri Malzeme Yakalandı Kilis'te, Suriyelilerin kullandığı bir minibüste çeşitli askeri malzeme ele geçirildi. Alınan bilgilere göre, İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, Kilis- İslahiye Karayolu Kocabeyli Köyü yakınlarında Suriye uyruklu M.D. yönetimindeki 31 RZ 297 plakalı minibüste yapılan aramada 210 adet kaleşnikof şarjörü, 1 adet el dürbünü, 1 adet dijital fotoğraf makinesi, 3 adet el feneri, 1 adet internet bağlantılı uydu alıcısı, 1 adet hücum yeleği, 1 adet tabanca kılıfı,

2 adet taşınabilir harddisk, 25 bin TL, 11 bin 900 Amerikan Doları, 185 bin Suriye Lirası ele geçirildi. Olayla ilgili, Cumhuriyet Savcısının talimatı ile ele geçirilen araç ile malzemeler muhafaza altına alınırken, araç sürücüsü ve araçta yolcu olarak bulunan Suriye uyruklu A.A.F., M.K. ve AK. isimli şahıslar ifadelerinin alınmasını müteakip Kilis İl Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi'ne teslim edildi' (www.kilispostasi.com/ suriyelilerin-bulundugu-aracta-askerimalzemeyakalandi/1200006/).

Haberin başlığındaki kimlik vurgusu haricinde olay basit ve yorumsuz bir şekilde aktarılmıştır. Haberin dili eleştiri içermemekte fakat faillerin kimliğine vurgu yapılmaktadır.

2013 yılına bakıldığında Türkiye'nin açık kapı politikası nedeniyle Suriyeli sığınmacı sayısının hızla arttığı ve sığınmacıların kitlesel akınıyla karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte kamp ve barınma merkezi sayılarının yetersiz olması ve sığınmacıların yerleşim yerlerine yerleşmeleri nedeniyle Suriyeli sığınmacıların yavaş yavaş suça eklemelendiği görülmüştür. 2013 yılında yayınlanan haber başlıkları aşağıdaki gibidir:

- 1- Trafikte Kural Tanımayan Suriyelilere Ceza Yağdı (kilispostasi.com, 05 Nisan 2013).
- 2- Çocuk Kaçıran Suriyeliler Yakalandı (kilispostasi.com, 27 Mayıs 2013).
- 3- Suriyelilerin Aracında Silah Yakalandı (kilispostasi.com, 06 Haziran 2013).
- 4- Kilis'te Suriyelilere Ait Sigara Yakalandı (kilispostasi.com, 28 Haziran 2013).
- 5- Kilis'te Suriyeliler Birbirine Saldırdı (kilispostasi.com, 24 Temmuz 2013).

2013 yılında çıkan haberlere bakıldığında sığınmacıların topluma karışmaları neticesinde suç çeşitlemesinin ortaya çıktığı söylenebilir. Van Dijk (1988: 54) olayların arka plan bilgisinin, sürecin tarihsel yönünü ortaya koymak açısından ve neden sonuç ilişkisi kurularak haberlerdeki saklanan ideolojinin çıkarılması açısından önemli olduğunu söyler. Yukarıda değinildiği gibi Türkiye'nin açık kapı politikası nedeniyle yoğun ve kitlesel bir sığınmacı akını yaşanmıştır. Özellikle şehirlerde düzensiz ve kontrolsüz sığınmacı akını nedeniyle toplumda rahatsızlık ortaya çıktığı söylenebilir. 2013 yılında incelenen haberlere de bu gözle bakılması gerekmektedir.

Haberler incelendiğinde birinci haberde sığınmacıların düzeni bozduğu mesajı verdiği görülmektedir. "Trafikte Kural Tanımayan Suriyelilere Ceza Yağdı", (05 Nisan

2013) ‘İç kargaşadan kaçarak Kilis’e gelen Suriyelilere, araçlarını yasak alanlara park etmek ve trafik kurallarına uymamak suçundan trafik ekipleri tarafından ceza kesiliyor. İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil Denetleme Şube Müdürlüğü Ekipleri bazı Suriyeli sürücülere, trafiğin alt üst olmasına yol açtıkları gerekçesiyle ceza kesti. Suriye plakalı araçların sigortası olup olmadığını, ayrıca sürücünün ehliyetine kontrol eden trafik ekipleri, kurallara aykırı hareket eden sürücülere ceza keserken bazılarının da araçlarını trafikten men ediyor’ (www.kilispostasi.com/trafikte-kural-tanimayan-suriyelilere-ceza-yagdi/1200917/). Haberin ana olay sunumuna bakıldığında ise ‘iç kargaşadan kaçarak gelen’ ifadesiyle sığınmacıların mağdur olarak gelmelerine rağmen Türkiye’de düzeni bozdukları mesajı verilmektedir. Olayın arkaplan bilgisinin sığınmacıların ülkesindeki iç kargaşa olduğu vurgulanmaktadır.

İki numaralı haberin içeriğine bakıldığında sadece suçluğunun kimliğine vurgu yapıldığı görülmektedir. **“Kilis’te, 16 yaşındaki Suriyeli çocuğu kaçıran ailesinden 250 bin dolar fidye isteyen 2 Suriyeli yakalandı.”** ‘Edinilen bilgiye göre, Suriye’de iç kargaşadan kaçarak Kilis’e yerleşen Suriye uyruklu ailesin 16 yaşındaki çocukları R.H. kayboldu. Bir süre sonra baba M.H’yi telefonla arayan Suriye uyruklu bir kişi, 250 bin ABD fidye istemesi üzerine M.H. durumu polise bildirdi. Polisin yaptığı çalışma sonucu M.N. ile H.D. polis tarafından yakalandı. R.H. ise Suriye sınırına sıfır noktada bulunan Akçabağlar köyünde bulundu. İfadesi alınan 2 Suriyeli sevk edildiği adli merciler tarafından sorgulandı. Suriye uyruklu H.D. tutuklanırken M.N. ise tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.’ Haberin içeriğine bakıldığında ise mağdurun da Suriyeli olduğu görülmektedir. Haberin başlığında mağdurla ilgili bir bilgi verilmediği, sadece suçlunun kimliğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla toplumda oluşan rahatsızlığın haber diline yansıdığı savunulabilmektedir. Suç çeşitlerine bakıldığında ise beş haberden ikisinin kaçakçılık olduğu kalan haberlerin ise adam kaçırma (fidye), kavga ve trafik suçları olduğu görülmektedir.

“Kilis’te Suriyeliler Birbirine Saldırdı,” 24 Temmuz 2013

‘Hatay’ın Reyhanlı ilçesinden gelen Suriyeliler, çadır kurarak kaldıkları parkta iftar vakti taşlarla birbirine saldırdı. Edinilen bilgiye göre, Hatay’ın Reyhanlı ilçesindeki patlamadan sonra kaçarak gelen Suriyelilerin kendi istekleri ile Hannan Özüberk Parkı’na çadır kurarak kalmaya başladı. Saat 20.00 sıralarında bilinmeyen bir nedenle çadırlarda kalan Suriyeliler arasında başlayan tartışmanın alevlenmesi üzerine yüzlerce

Suriyeli taşlarla birbirine girdi. Olay yerine Kilis'te görev yapan polis ekipleri ile Çevik Kuvvet polisi sevk edildi. İl Emniyet Müdürü Mehmet Akpınar ile Müdür yardımcıları Suriyeliler ile bir araya gelerek olayları sakinleştirdi. Taşla yaralanan 2 kişi Kilis Devlet Hastanesi'ne kaldırılırken, 10 aşkın hafif yaralı olduğu öğrenildi. Polis, Hannan Özüberk Parkı'nda geniş güvenlik önlemi aldı. Mahalle sakinleri, Suriyelilerin bir an önce kamplara gönderilmesini istediklerini belirterek, "Suriyeliler ile her gün rahatsızlık yaşıyoruz. Bazen bizi bile taşıyorlar. İftar vakti birbirlerini taşladılar. Taşlar bizim evlerimize kadar geldi" dedi.' (www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyeliler-birbirine-saldirdi/1202321/). Sığınmacıların kendi aralarında yaşanan bir kavga haberi olan beş numaralı haberde olay aktarıldıktan sonra mahalle sakinlerinin görüşlerine yer verildiği görülmektedir. Sığınmacılardan duyulan rahatsızlığı yansıtmak amacıyla tanık görüşleri haber metnine eklenerek haber retoriği güçlendirilmiştir.

3.2.2. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) Yürürlüğe Girdikten Sonra Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi

2013 yılına gelindiğinde sayıları yüzbinleri aşan Suriyeli sığınmacılarla ilgili henüz yasal bir düzenleme yapılmamıştı. Suriye krizinin giderek içinden çıkılmaz bir hal alması neticesinde Türkiye'de sayıları artık milyonlarla ifade edilen devasa bir sığınmacı kitlesine ev sahipliği yapmaktaydı, fakat yasal dayanaktan yoksun bir durumdu bu. Zira YUKK'tan önce Türkiye'nin 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesine coğrafi çekinceyle taraf olması Avrupa konseyi üyesi ülkeler dışından gelen sığınmacıları mülteci statüsüne alamamasına neden olmaktaydı. Bundan dolayı Türkiye gerekli yasal düzenlemeyi yapmış ve 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu çıkartarak yasal boşluğu doldurmuştur. Yasayla birlikte sığınmacılar geçici koruma statüsüne girmişlerdir. YUKK ile aynı zamanda GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) kurulmuş ve göç idaresine ilişkin koordinasyon buradan sağlanmaya başlanmıştır. Yine yasayla birlikte geçici koruma statüsündeki sığınmacılara çalışabilme imkânı getirilmiştir. Çalışma izni başvurusu uluslararası koruma başvurusu tarihinden altı ay sonra yapılabilir hükmü getirilmiştir. Çalışma izinleri yıllık olarak yenilenmesi gerekmektedir (Resmi Gazete, 2013, Sayı: 28615).

6458 sayılı YUKK'tan önce geçici misafir olarak değerlendirilen Suriyeli sığınmacılar yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yasal olarak 'geçici koruma' altına

alınmışlardır. Suriye’deki iç savaşın şiddetinin giderek artması neticesinde sığınmacı sayısı milyonlarla ifade edilen bir seviyeye ulaştığından dolayı sığınmacılarla ilgili haberlerde basında daha çok yer almaya başlamıştır. Örneklem haber sitelerine bakıldığında harekâtlar dönemi olan 2017 yılına kadar 28 haber değerlendirmeye alınmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında kilispostasi.com adlı sitede her yıl için suç içerikli üçer haber bulunabilmiştir. Haber başlıkları şu şekildedir:

2014 Yılında Çıkan Haberler:

- 1- ‘Suriyeliyim’ diye dilencilik yapanların sayısı artıyor (kilispostasi.com, 04 Nisan 2014).
- 2- Sigara Satan Suriyeli Çocuk (kilispostasi.com, 16 Nisan 2014).
- 3- Suriyeliler Ucuz İş Gücü Sağlıyor (kilispostasi.com, 24 Mayıs 2014).
- 4- Kilisliler ve Suriyeliler Birbirine Girdi (kilispostasi.com, 11 Haziran 2014).
- 5- Kilisliler ve Suriyeliler Birbirine Girdi (kilispostasi.com, 15 Ağustos 2014).
- 6- Suriyelinin üzerinden silah çıktı (kentgazetesi.biz, 07 Eylül 2014).
- 7- Askeri yaralayan Suriyeliler tutuklandı (kentgazetesi.biz, 07 Eylül 2014).
- 8- Esrar yakalatan Suriyeliler tutuklandı (kentgazetesi.biz, 16 Eylül 2014).
- 9- 3 Suriyeli uyarı ateşiyle yaralandı (kentgazetesi.biz ,01 Ekim 2014).
- 10- Suriyeli şahıs Kaleşnikof tüfekle yakalandı (kentgazetesi.biz 31 Eki 2014).

2014 yılında çıkan haberlere bakıldığında artan sığınmacı sayısı ile doğru orantılı olarak Suriyelilerin adli olaylarda ve basında daha fazla yer aldığı görülmektedir. Öte yandan bir önceki bölümde aktarıldığı gibi olayın arka plan bilgisi bize bunun ipuçlarını vermektedir. 2014 sonuna gelindiğinde Türkiye’deki Suriyeli sığınmacı sayısı küçük bir ülke nüfusuna denk gelecek şekilde 1.519.286’ya ulaşmıştır (www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638). YUKK yürürlüğe girdikten sonra da Suriyeli sığınmacılar Türkiye’de yasal korumaya kavuşmuşlardır. Özellikle Suriye sınırına yakın kentler, nüfusa oranla en yüksek sığınmacı oranına sahip olduklarından adli olay sayısının arttığını söylenebilir. Çıkan haberler incelendiğinde haber sunumlarında arka plan bilgisine yer verilmediği görülmüştür. Başlıklarda olaylar kısa bir şekilde özetlenmiştir.

2014 haberlerinden en dikkat çekici olanları ise 4 ve 5 numaralı haberlerdir. Her iki haberde kullanılan ‘*Kilisliler ve Suriyeliler Birbirine Girdi*’ başlığı tüm Kilislileri ve Suriyelileri kapsayacak şekilde genelleme yapılmıştır. Başlıkta yer ve zaman gibi

bilgilerin olmadığı da görülmektedir. **“Kilis’te Ekrem Çetin Mahallesi’nde Suriyeli bir grup ile gençler arasında kavga çıktı, iki Kilisli genç yaralandı.”** ‘Edinilen bilgilere göre, Ekrem Çetin Mahallesi’nde akşam saatlerinde Kilisli gençler ile Suriye uyruklu bazı kişiler arasında, Suriyelilerin rahatsız edici davranışları yüzünden kavga çıktı. Kavga sırasında Kilisli gençlerden ikisinin darp edilerek yaralanması ile olay daha da büyüdü. Suriye plakalı bazı araçların taşlarla tahrip edilip, camlarının kırıldığı olaya, TOMA’lar müdahale eden emniyet güçleri mahalle ve çevresinde geniş güvenlik önlemleri aldı’ (www.kilispostasi.com/kilisliler-ve-suriyeliler-birbirine-girdi/1206796). Haberin içeriğine bakıldığında sunumun objektiflikten uzak ve suçlayıcı bir dille yapıldığı görülmektedir. Olayın oluş biçimini gerekçelendirirken ‘Suriyelilerin rahatsız edici davranışları yüzünden’ ifadesi kullanılarak Suriyeli sığınmacıların bu tür olaylara sebebiyet verebileceği mesajı verilmiştir. Diğer habere bakıldığında ise olayın tarafsız bir şekilde sunulduğu görülmüştür. **“Kilis’te Suriyeli ve Türk çocuklar yüzünden meydana gelen tartışma kavgaya dönüştü, Suriyeliler mahalleden tahliye edildi.”** ‘Edinilen bilgilere göre; olaylar dün gece yarısı Fatih Sultan Mehmet Mahallesi Kesmelik caddesinde vatandaşlar ile Suriyeliler arasında çocuk yüzünden çıkan tartışmanın kısa süreli kavgaya dönüşmesi ile başladı. Kavgada bir Suriyeli yaralanırken, tedavi için Kilis Devlet Hastanesi’ne sevk edildi. Suriyelilerin kaldıkları evlerin taşlanması üzerine, olay yerine çok sayıda polis ekibi ve zırhlı araç gönderildi. Olayla ilgili 2 kişi gözaltına alınırken, mahallede kalan 75 Suriyeli minibüslerle mahalleden çıkarıldı’ (www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyeliler-kavgaya-karisti/1207135). Haberin içeriğinde kavganın sebebinin objektif olarak ‘Suriyeli ve Türk çocuklar yüzünden meydana gelen tartışma kavgaya dönüştü’ ifadesiyle verildiği görülmektedir.

“Suriyeliler Ucuz İş Gücü Sağlıyor ,” 24 Mayıs 2014

‘Kilis’te bulunan Suriyeliler her alanda aktif bir hayat sürerken, iş sahalarında da önemli bir rol oynuyorlar.

Suriye’de halen devam etmekte olan iç savaşın uzun bir zamana yayılması nedeniyle Kilis’e yerleşen Suriyeliler, kendilerine has yeni iş sahaları oluştururken, mevcut işlerde de daha ucuz iş gücü sağlıyorlar. Hamallık, seyyar satıcılık, inşaat gibi beden gücü gerektiren iş dallarında daha çok faaliyet gösteren Suriyeliler ucuz iş gücü sağlarken, aynı zamanda kentin yerlisi birçok kişinin de işsiz kalmasına neden oldukları gözleniyor. Özellikle gıda sektöründe Halepli ustaların çalıştıkları işyerleri, kentte kalan

Suriyelilerin alış-verişte ilk tercihleri olurken, farklı lezzet ve değişik görüntüleri farklılık oluşturan Halep usulü yiyecekler Kilislilerin de dikkatini çekiyor' (www.kilispostasi.com/suriyeliler-ucuz-is-gucu-sagliyor/1206710/). Haber girişinde olayla ilgili bilgi verilmemiş genel bir durum bilgisi verilmiştir. Haberin içeriğine bakıldığında yaşanan durumun arka plan bilgisine yer verildiği görülmüştür. Haberde verilmek istenen mesaj ise *'Suriyeliler ucuz iş gücü sağlarken, aynı zamanda kentin yerlisi birçok kişinin de işsiz kalmasına neden oldukları gözleniyor'* cümlesiyle verilmektedir.

Başlıkların tamamı incelendiğinde olayın faillerinin kimliklerine vurgu yapıldığı görülmektedir.

2015 Yılında Çıkan Haberler:

- 1- Suriyeliler Av Tüfeği İle Yakalandı (kilispostasi.com, 27 Ocak 2015).
- 2- Suriyeli, Sınırdaki Silahla Yakalandı (kilispostasi.com, 04 Şubat 2015).
- 3- Suriyeli Silahla Yakalandı (kilispostasi.com, 18 Şubat 2015).
- 4- Suriyelilerin Protestosu Tepki Çekti (kilispostasi.com, 18 Mart 2015).
- 5- Suriyeliler Binlerce Hapla Yakalandı (kilispostasi.com, 17 Kasım 2015).
- 6- Suriyelilerden ağaç katliamı (kentgazetesi.biz, 08 Ocak 2015).
- 7- Kaçakçılık yapan 4 Suriyeli yakalandı (kentgazetesi.biz, 13 Ocak 2015).
- 8- Suriyeli silah kaçakçıları yakalandı (kentgazetesi.biz, 29 Ocak 2015).
- 9- Suriyeli çocuklar dileniyor (kentgazetesi.biz, 09 Şubat 2015).
- 10- Askerin sınırda vurduğu Suriyeli öldü (kentgazetesi.biz, 05 Mart 2015).

2015 yılına bakıldığında yine sığınmacıların yoğun bir şekilde adli olaylarda ve basında yer aldığı söylenebilir. Haberler incelendiğinde 'Suriyeli' kimliğinin sıkça vurgulandığı görülmektedir. Haberlerden çıkan genel mesaj kısaca: 'Suriyeliler şu suçu işledi. Suriyeliler şöyle kötü davranmaktadır' şeklindedir. Diğer bir dikkat çekici nokta suçların niteliğindedir. Çıkan on haberden altısının kaçakçılık suçu olduğu görülmüştür.

Haberler incelendiğinde içerik olarak sade ve öz bir şekilde olayların aktarıldığı görülmektedir.

"Suriyeliler Av Tüfeği İle Yakalandı," 27 Ocak 2015

‘Kilis’in sınır hattında iki Suriyeli şahıs 2 adet av tüfeği ve kuru sıkı tabanca mermisi ile yakalandı.

Edinilen bilgilere göre; Kilis’in İnanlı köyü Suriye sınır hattında, jandarma ekipleri devriye faaliyeti esnasında, Suriye uyruklu EH. ile M.E. isimli şahıslarca Türkiye’ye yasa dışı yollarla getirildiği tespit edilen, 2 adet av tüfeği ve 10 adet kuru sıkı tabanca mermisi ele geçirildi. Olayla ilgili olarak soruşturma başlatıldı.’ (www.kilispostasi.com/suriyeliler-av-tufegi-ile-yakalandi/1208006/). Haberde olgunun yorumsuz ve kısa cümlelerle verildiği, retorik açısından desteklenmediği görülmektedir.

“Suriyelilerden ağaç katliamı,” 08 Ocak 2015

‘Suriyeli gençler Kilis’teki ormanlara girerek ağaçları kesiyorlar.

Suriye’deki iç savaştan kaçarak Kilis’e gelip yerleşen Suriyeliler, kış mevsiminin gelmesiyle birlikte Kilis’te ormanlık alana giderek burada ağaçları keserek satıyorlar. Suriyeliler kimseye yakalanmamak için gece giderek henüz yeni yetişmiş ağaçları kesiyorlar. Sabah çocuğuyla gezintiye çıkan vatandaş ormanda ağaçların kesildiğini görünce cep telefonuna kaydetti. Biraz daha ileriye gittiğinde daha dalları yemyeşil olan ağaçları keserek dallarını parçalayan iki kişi görünce nereli olduklarını sordu. Suriyeli olduklarını, evde yakmak için ağaçları kestiklerini söyleyen Suriyeli gençler, “Bir daha kesmeyeceğiz” dediler. Yemyeşil onlarca ağacı kesen Suriyelilerin, getirdikleri ağaçları odun haline getirerek Kilis’e getirerek yine gizlice Suriyelilere yakacak olarak sattıkları öğrenildi.

Bu arada cep telefonu ile çekilen görüntüler Facebook’a atılınca Kilis’te tıklanma ve paylaşım rekoru kırdı’ (kentgazetesi.biz/suriyelilerden-agac-katliami/). Haberin başlığında ağaç kesme olayını ‘katliam’ sözcüğüyle ve faillerin kimliğine vurgu yapılarak okuyucuya sığınmacılara yönelik olumsuz mesaj verilmiştir. Haberin içeriğine bakıldığında iç savaştan kaçarak gelenler suç işliyorlar imajı verilmektedir. Haberde olayla ilgili cep telefonu görüntüleri verilerek retorik açısından desteklenmiştir.

“Askerin sınırda vurduğu Suriyeli öldü,” 05 Mar 2015

‘Kilis’te sınırda kaçmak isteyen Suriyeli, açılan uyarı ateşi sonucu hayatını kaybetti.

Merkez ilçeye bağlı Akıncı köyü Suriye sınır hattında edilen devriye faaliyeti esnasında yasadışı yollarla Türkiye'ye girmeye çalışan şahıslara yapılan uyarı ateşi sırasında Suriye uyruklu M.Ş.M. isimli şahıs yaralandı. Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Suriye uyruklu M.Ş.M. hayatını kaybetti. Olayla ilgili Gaziantep Askeri Savcısının talimatıyla tahkikata başlandı.

3. kattan atlayan kız ağır yaralı

Kilis'te üçüncü katından atlayarak intihar teşebbüsünde bulunan Suriyeli 15 yaşındaki kız ağır yaralandı.

Fatih Sultan Mehmet Mahallesi'nde 3 katlı bir binanın üzerinden atlayarak intihara teşebbüs eden Suriye vatandaşı 15 yaşındaki kız çocuğu A.B. 'nin komşuları ve yakınları ambulansa haber verdi. İhbar üzerine gelip, ilk müdahaleyi olay yerinde yapan sağlık ekipleri A.B. 'yi hastaneye kaldırarak yoğun bakımda tedavi altına aldı. Olayla ilgili soruşturma sürüyor.

Araç takla attı: 3 yaralı

Kilis'te meydana gelen trafik kazasında bir otomobilin takla atması sonucu araç içerisinde bulunan 5 kişi yaralandı.

Seyir halinde olan M.E. yönetimindeki araç İnanlı Köyü yolunda direksiyon hâkimiyetini kaybederek takla attı. Araç içerisinde bulunan Ö.A., İ.B., A.E. ve M.Ö. ve şoför M.E. yaralandı. Araç kullanılmaz hale gelirken, Kilis Devlet Hastanesine kaldırılan yaralıların hayati tehlikesi bulunmuyor. Olayla ilgili soruşturma sürüyor.

Görevli polis memuruna hakaret

Kilis'te görevli polise tehdit ve hakaretler yağdıran bir Suriye vatandaşı gözaltına alındı. Yaşar Aktürk Mahallesi polis memuru M.A.A. 'yı, şüpheli Suriye vatandaşı M.S.M.Z. 'nin görevli polis memuruna hakaret, görevi yaptırmamak için direnerek mukavemette bulunduğu anlaşıldı. Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edilen M.S.M.Z. serbest bırakıldı.

Motosiklette kaçak sigara yakalandı

Kilis'te bir motosiklette 2 bin 240 paket kaçak sigara yakalandı. Merkez ilçeye bağlı Kocabeyli köyünde icra edilen devriye faaliyeti esnasında M.A.K. isimli şahıs

yönetimindeki motosiklette yapılan aramada 8 bin paket kaçak sigara ele geçirildi. Olayla ilgili Cumhuriyet Savcısının talimatı ile tahkikata başlandı.

Sahipsiz kaçak tıbbi ilaç yakalandı

Kilis'te sahipsiz piyasa değeri 53 bin TL olan kaçak tıbbi ilaç ele geçirildi. Elbeyli ilçesine bağlı Aşağıbeylerbeyi köyü Suriye sınır hattında icra edilen devriye faaliyeti esnasında, kimliği belirsiz şahıslar tarafından Türkiye'ye yasadışı yollarla getirildiği tespit edilen piyasa değeri 53 bin TL olan 2 bin 647 kutu kaçak tıbbi ilaç ele geçirildi. Olayla ilgili Cumhuriyet Savcısının talimatı ile tahkikata başlandı.' (kentgazetesi.biz/askerin-sinirda-vurdugu-suriyeli-oldu-asayis-turu/). Haber incelendiğinde **'Askerin sinirda vurduğu Suriyeli öldü'** başlığıyla verilmesine rağmen haberin aslında birden fazla haber içeren bir asayiş raporu olduğu görülmektedir. Haberde verilen altı olaydan üçünün Suriyeli sığınmacılarla ilgisi olduğu, üç olayın ise Suriyeli sığınmacılarla ilgili olmadığı görülmektedir. Haber başlığı 'Suriyeli' vurgusuyla verilmiş olup olumsuz algı oluşturulmuştur.

2016'da Çıkan Haberler:

- 1- Suriyeliler Kuyumcuyu Soydu (kilispostası.com, 14 Ocak 2016).
- 2- Suriyelinin Üstünden İlaç Çıktı (kilispostası.com, 07 Eylül 2016).
- 3- Suriyelinin Aracından Akıllı Telefon Çıktı (kilispostası.com, 14 Kasım 2016).
- 4- Tarihi konak Suriyelilerce harabeye çevrildi (kentgazetesi.biz, 05 Ocak 2016).
- 5- Suriyeli dilencilere operasyon (kentgazetesi.biz, 06 Ocak 2016).
- 6- Cinsel içerikli hap satan Suriyeli serbest bırakıldı (kentgazetesi.biz, 25 Ocak 2016).
- 7- Evlilik vaadiyle dolandıran Suriyeliler tutuklandı (kentgazetesi.biz, 02 Mart 2016).
- 8- Suriyeliler birbirlerini darp etti (kentgazetesi.biz, 31 Mart 2016).

"Tarihi konak Suriyelilerce harabeye çevrildi," 05 Oca 2016

'Kilis'te Dereboyu Caddesi Mehmet Uluğ Can Okulu yanındaki tarihi konağın son hali vatandaşları üzüyor.

İçerisinde savaştan kaçan Suriyelilerin kaldığı konak adeta bir harabeye çevrilmiş durumda. Konağın duvarını yıkarak ortadan ikiye ayıran Suriyelilerin bu davranışı büyük tepki topluyor. Kilis'te tarihi eserlerin onarılarak yeniden hayata döndürüldüğü şu günlerde bu durum büyük bir tezat oluşturuyor' (kentgazetesi.biz/tarihi-konak-suriyelilerce-harabeye-cevrildi/).

"Suriyeli dilencilere operasyon," 06 Oca 2016

'Kilis'te dilencilik yaparak geçinmeye çalışan Suriyelileri, polis sokaklardan topladı.

Aştı Mahallesi'nde dilencilik yaparken görevli polis ekiplerince yakalanan Suriye vatandaşı B.E. ve İ.E.'nin annesi şüpheli Suriye vatandaşı D.E. ve Suriye vatandaşı M.F.'nin annesi şüpheli Suriye vatandaşı M.F. hakkında dilencilik yaptırmak suçundan işlem yapıldı.' (kentgazetesi.biz/suriyeli-dilencilere-operasyon-asayis-turu/). Haberler incelendiğinde özellikle kentgazetesi.biz adlı sitede yayınlanan haberlerin çok kısa olarak birkaç cümle ile verildiği görülmektedir. Haberler yorumsuz, sadece olgu aktarımı şeklinde verilmektedir.

"Suriyeliler Kuyumcuyu Soydu ," 14 Ocak 2016

'Kilis'te Suriye uyruklu 6 şahsın karıştığı kuyumcu soygunu, başarılı bir operasyon ile aydınlatıldı.

Edinilen bilgilere göre; F.A. isimli şahsa ait kuyumcuya gelen bazı şahısların, işyeri sahibini oyalayarak bir miktar altın çaldıkları tespit edildi. Yapılan araştırmalar neticesinde olayın şüphelilerinin Suriye vatandaşı N.A., F.Ş., H.A., N. A., H. A. ve İ.A. isimli şahıslar olduğu tespit edildi. Emniyet ekipleri yaptıkları operasyon ile kuyumcu dükkanından çalınan 18 çift küpe, 2 tek altın küpe ele geçirildi. Kilis Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edilen şüphelilerden İ.A. tutuklanma istemiyle Kilis Sulh Ceza Hakimliğine sevk edilirken, suça konu zararın şüpheli tarafından tamamen karşılanmış olduğu gerekçesiyle mahkemece serbest bırakıldılar. Soruşturma devam ediyor' (www.kilispostasi.com/suriyeliler-kuyumcuyu-soydu/1209305/). kilispostasi.com isimli sitede çıkan haberler daha fazla ayrıntı içermektedir fakat yine olay yorumsuz şekilde aktarılmıştır.

2016 yılında çıkan haberlere bakıldığında haber dili ve sunumunda bir değişiklik olmadığı görülmüştür fakat 'kilispostasi.com' isimli sitede yalnızca üç adet haber bulunabilmektedir. Dolayısıyla 2014 ve 2015 yıllarına nazaran Suriyeli sığınmacılara basında daha az yer verilmeye başlandığı söylenebilir.

3.2.3. Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtları Sonrası Dönem Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi

Suriye krizinin beşinci yılında çözüm yerine daha da derinleşmesi ve Türkiye sınırında yer ediniş Türkiye'ye saldırılar yapan terör örgütlerinin varlığı nedeniyle Türkiye bölgeye askeri harekâtlar yapma kararı almıştır. Türkiye harekâtın gerekçesi olarak sınırlarını terörden temizlemek ve savaş mağdurları için bir tampon bölge oluşturmak olmak üzere iki amaç deklare etmiştir (www.tccb.gov.tr). 24 Ağustos 2016'da başlayan harekât 29 Mart 2017'de başarıyla sonlanmıştır. Operasyon ile Türkiye'nin Halep'in kuzeyindeki sınırı terörden arındırılmıştır. Operasyon sonucu her ne kadar Türkiye hudut güvenliği sağlanmış olsa da Türkiye'den Suriye'ye sığınmacı dönüşü sınırlı sayıda olmuştur. Araştırılan haber sitelerinde 2017 yılında çıkan haberlere baktığımızda bir önceki yıllar aynı olup 2014-2015 yıllarına nazaran düşüş olduğu görülmektedir.

2017'de Çıkan Haberler:

- 1- Suriyelilerin Evinden Kaçak İlaçlar Çıktı (kilispostasi.com, 12 Ocak 2017).
- 2- Gasp Şüphelisi 4 Suriyeli Yakalandı (kilispostasi.com, 31 Mart 2017).
- 3- Kilis'te Suriyelilerin Buluşması Kanlı Bitti (kilispostasi.com, 17 Kasım 2017).
- 4- Suriyeli şahıs kaçak telefonla yakalandı (kentgazetesi.biz, 05 Ocak 2017).
- 5- Suriyeli cep telefonu kaçakçısı yakalandı (kentgazetesi.biz, 10 Ocak 2017).
- 6- Evlilik vaadiyle dolandırıcılık yapan Suriyeli yakalandı (kentgazetesi.biz, 10 Şubat 2017).
- 7- Suriyeli meyve ve sebze hırsızları yakalandı (kentgazetesi.biz, 09 Mart 2017).
- 8- Suriyeli bıçaklı 4 hırsız tutuklandı (kentgazetesi.biz, 31 Mart 2017).

2017 yılında çıkan haberler nitelik ve nicelik olarak 2016 yılına benzemektedir. Örneklem haber sayısı yine ‘kilispostasi.com’ isimli sitede yalnızca üç adet haber bulunabildiğinden aynı kalmıştır. Haberlerin sunumu yine genellemeci bir dille kimlik vurgulanarak yapılmıştır. İki numaralı haberde yaşanan olayın her iki tarafı da Suriyelidir fakat başlıkta enformasyon eksiltildiği görülmektedir. Yalnızca suçlunun kimliğine vurgu yapılmıştır. Haberin ana gövde metni şu şekildedir: **“Kilis’te Suriyeli şahısların cep telefonlarını ve paralarını çalan ve 1 kişiyi de yaralayan 4 Suriyeli şahıs, emniyet ekiplerinin sıkı takibi ile Şanlıurfa’da yakalandı.”** ‘Edinilen bilgilere göre; Kilis Paşa Hamamı civarında Suriyeli K. E (23) ve M.E (29) isimli şahısların 4 kişi tarafından cep telefonlarının ve paralarının gasp edildiği ve K.E isimli şahsın da şüpheliler tarafından bıçakla yaralandığı ihbarını alan emniyet ekipleri hemen harekete geçti. MOBESE kayıtlarından yola çıkan emniyet güçleri, şüphelilerinin 34 ... plakalı bir araçla akşam saatlerinde Kilis’i terk ettiğini tespit Bunun üzerine Kilis Emniyet Müdürlüğüne bağlı ekipler, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Adana ve Osmaniye İl Emniyet Müdürlükleri ile irtibata geçti. Şüpheli 4 kişi, olaydan 2 buçuk saat sonra şüpheli Şanlıurfa girişinde Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü ekiplerince yakalandı. Suriyeli oldukları tespit edilen A.M (33), M.A (25), M.E (37), U. E.M (20) isimli şahıslar ilk ifadelerinde olayı doğrulayarak suçlarını itiraf ederken, yapılan üst aramasında gasp edilen cep telefonları ve paralar ele geçirildi. Şüpheli 4 şahıs olayda kullandıkları araçla birlikte Şanlıurfa’dan teslim alınarak Kilis Emniyet Müdürlüğüne getirilirken, adliye sevk edilmelerinin ardından tutuklanıp cezaevine konuldu’ (www. kilispostasi.com/gasp-suphelisi-4-suriyeli-yakalandi/1210777/). Haberin başlığında mağdurların kimliğine dair herhangi bir bilgi bulunmazken haberin içeriğinin yorumsuz bir şekilde verildiği görülmektedir.

2017 yılında çıkan haberlerden yine dikkat çekici olanlardan bir tanesi örneklem haberler arasında ilk cinayet haberi olan üç numaralı haberdir. **“Kilis’te Suriye uyruklu ve eski iş ortakları oldukları öğrenilen iki şahsın gece saatlerinde buluşması kanlı bitti.”** ‘Edinilen bilgilere göre; Suriye uyruklu M.I (27) ve eski iş ortağı olan M.K (36) akşam saatlerinde buluştu. İşlerinin bitmesinin ardından Eski Sanayi bölgesine gelen iki şahıs arasında ailevi bir meseleden dolayı tartışma başladı. Tartışmanın büyümesi üzerine M.I. isimli Suriye uyruklu şahıs üzerinde taşıdığı ekmek bıçağı ile M.K.’yı boynundan ve karnından bıçakladı. M.K. olay yerinde hayatını kaybederken, şüpheli M.I aynı gün geç saatlerde güvenlik güçleri tarafından yakalanarak gözaltına alındı.’ (www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyelilerin-bulusmasi-kanli-bitti/1211550/). Haberin

sunumuna bakıldığında olayın özet olarak verildiği görülmektedir. Yorum içermeyen bir söylem ile ana olay kısaca verilmiştir. Fail ve kurban ayırımı yapılmadan kimlik bilgisine yer verildiği görülmektedir.

Genel olarak haberlerde yer alan suç türlerine bakıldığında ise yine üç haberle en çok kaçakçılık suçu işlendiği çıkarımı yapılabilmektedir.

Türkiye, Fırat Kalkanı operasyonundan yaklaşık dokuz ay sonra yine aynı gerekçelerle Zeytin Dalı adını verdiği operasyonu başlatmıştır. Türkiye, Suriye sınırında istikrarı sağlamak ve sınırını terörden arındırmak amacıyla uluslararası hukuktan doğan meşru müdafaa hakkı çerçevesinde harekatı başlattığını deklare etmiştir (web.archive.org). Operasyon Fırat Kalkanına göre kısa sürmüş ve 24 Mart 2018 tarihinde sonlandırılmıştır. Operasyonun Türkiye içerisinde Suriyeli sığınmacılar açısından geri dönüşe yönelik herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Sınırlı dönüşler olmasına rağmen yine de Suriye’den Türkiye’ye sığınmalar devam ettiği için sığınmacı sayısı artmaya devam etmiştir.

2018’de Çıkan Haberler:

- 1- Suriyelilerden Zeytin Dalına Destek Gösterisi (kilispostasi.com, 19 Şubat 2018).
- 2- Yakıt deposunda 2 Suriyeli yakalandı (kentgazetesi.biz, 01 Şubat 2018).
- 3- Türk ve Suriyeli çocuklar birbirine girdi (kentgazetesi.biz, 28 Şubat 2018).
- 4- Kilis’te ağaç kesen Suriyeliye ceza (kentgazetesi.biz, 09 Nisan 2018).
- 5- Eşini öldüren Suriyeli Kilis’te yakalandı (kentgazetesi.biz, 01 Mayıs 2018).
- 6- Suriyelilerin kaçak kesimhanesine baskın (kentgazetesi.biz, 13 Haziran 2018).

“Yakıt deposunda 2 Suriyeli yakalandı,” 01 Şub 2018

‘Kilis’te bir kamyonun yakıt deposunda 2 Suriyeli yakalandı.

Öncüpinar Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü ekipleri, Suriye’den gelen araçları bölgenin hassasiyeti ve ülke güvenliğine ilişkin aranan araçlardan bir kamyon sürücüsünün hareketlerinden şüphelenilmesi üzerine araç sıradan çıkarılarak x-ray cihazından geçirilmek üzere arama noktasına yönlendirildi.

Yapılan incelemede, aracın yedek boş yakıt deposuna gizlenmiş vaziyette iki kişinin bulunduğu tespit edildi. Bunun üzerine araçta yapılan aramada. Yasadışı yollarla yurda girmek isteyen iki kişi gözaltına alındı. Emniyetteki işlemlerin ardından göçmenler sınır dışı edilmek üzere Göç İdaresi Müdürlüğüne teslim edildi' (kentgazetesi.biz/yakit-deposunda-2-suriyeli-yakalandi/).

“Türk ve Suriyeli çocuklar birbirine girdi,” 28 Şub 2018

'Kilis 'te Türk ve Suriye uyruklu çocukların meydan kavgasında bir çocuk bıçakla yaralandı.

Namık Ünler Mahallesi'nde M.K., tartıştığı suça sürüklenen çocuklar Suriye vatandaşları Y.C. ve A.E. isimli şahıslar tarafından bıçakla yaralandı. Çocuğun yapılan muayenesinde hayati tehlikesinin bulunduğu belirtildi. Suça sürüklenen çocuklar ifadelerinin alınmasının ardından serbest bırakıldı

40 adet güvercin çalındı

Kilis'te bir evin damından 40 adet güvercin çalındı.

İsmet Paşa Mahallesi'nde A.C., ikametinde bulunan 40 adet güvercinin faili meçhul şahıs veya şahıslar tarafından çalındı. Polis hırsızların yakalanması için çalışma başlattı.

Eşi tarafından darp edildi

Kilis'te eşi tarafından darp edilen kadın polise müracaatta bulundu.

Şehit Sakıp Mahallesi'nde D.K., eşi şüpheli H.K. tarafından darp edildi kadın polise müracaatta bulundu. Şüpheli şahsa 6284 sayılı kanun kapsamında tedbir kararı uygulandı.

Et hırsızları aranıyor

Kilis'te bir işyerinden et çalan hırsızlar her yerde aranıyor.

Yaşar Aktürk Mahallesi'nde A.C.'nin, işyerinin asma kilidi kırılmak suretiyle içeriden 1 adet cep telefonu ve 150 kilo civarında etin çalındı. Polis mont çalan hırsızları bulmaya çalışıyor. Olayla ilgili soruşturma başlattı.

Evden hırsızlık

Kilis'te bir eve giren hırsızlar para, ehliyet, nüfus cüzdanı ve kredi kartları çaldı.

Kazım Karabekir Mahallesi'nde M.K., ikametinden 1 adet cep telefonu, 1 adet kol saati ve içerisinde 10 TL para, 1 adet ehliyet, 1 adet nüfus cüzdanı ve kredi kartlarının bulunduğu cüzdanının çalındığını polise bildirdi. Olayı gerçekleştiren faili meçhul şahıs veya şahısların tespiti ve yakalanmasına yönelik çalışmalara başlandı.' (kentgazetesi.biz/turk-ve-suriyeli-cocuklar-birbirine-girdi-asayis-turu/). Haber incelendiğinde diğerlerinden farklı olarak haberin bir asayiş raporu olduğu görülmüştür. Haber birden fazla olay içermesine rağmen '**Türk ve Suriyeli çocuklar birbirine girdi**' başlığıyla verilerek daha çok dikkat çekme amacı güdülmüştür.

"Kilis'te ağaç kesen Suriyeliye ceza," 09 Nis 2018

'Gazetemizin sosyal medya sayfasında yapılan görüntülü haber doğrultusunda ve vatandaşların şikâyeti üzerine Kilis Belediyesi Zabıta Müdürlüğü ekipleri, işyerinin önündeki ağacı kesen vatandaşa cezai işlem uyguladı.

Sebze Hali Civarında esnaflık yapan Suriye vatandaşına kestiği dut ağacı için Zabıta ekiplerince idari para cezası kesildi. Ayrıca, 10 adet fidan alınarak, Park Bahçe Müdürlüğüne dikilmek üzere teslim edildi' (kentgazetesi.biz/kiliste-agac-kesen-suriyeliye-ceza/).

2018 yılına bakıldığında kilispostasi.com adlı sitede sadece bir haber çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla haber sayısında ki düşüş devam etmektedir. Haber dili ve sunumu ise halen kimlik odaklı devam etmektedir.

2019 yılına gelindiğinde Türkiye Fırat Kalkanı harekâtıyla başlatmış olduğu güvenli sınır bölgesi hedefi için bir kez daha operasyon kararı aldı. 09 Ekim 2019 tarihinde dünyaya Barış Pınarı adını verdiği askeri operasyonu başlattığını duyurmuştur. Operasyonun sınır güvenliği ve güvenli bölge hedefiyle yapıldığı açıklanmıştır (www.kkk.tsk.tr/baris-pinari.aspx). Suriye'de istikrarın sağlanamaması ve sığınmacıların güvenle dönebileceği bir normalleşme yaşanmadığı için Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların kalıcı olduğu görüşü hakim olmuştur. Türk toplumunda da belli oranda bir kabullenme yaşandığı söylenebilir. Basında yer alan haberlere bakıldığında kilispostasi.com isimli sitede sadece bir haber çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla sığınmacıların topluma entegre olmasının suç oranını düşürdüğü söylenebilir. 2019'da çıkan haberler ise şunlardır:

2019'da Çıkan Haberler:

- 1- Kilis'te Ruhsat Almayan Suriyelilerin İşyerleri Mühürlendi (kilispostasi.com, 09 Temmuz 2019).
- 2- Suriyelilerde uyuşturucu hap yakalandı (kentgazetesi.biz, 07 Şubat 2019).
- 3- Suriyeli hırsız yakalandı (kentgazetesi.biz, 20 Şubat 2019).
- 4- Suriyeli hırsızlar aranıyor (kentgazetesi.biz, 11 Mart 2019).
- 5- Suriyeli hırsızlar tutuklandı (kentgazetesi.biz, 21 Mart 2019).
- 6- Cinayet işleyen Suriyeli ülkesine kaçmak isterken Kilis'te yakalandı (kentgazetesi.biz, 10 Nisan 2019).

2019 yılında yayınlanan haberler incelendiğinde nicelik olarak 2018 yılı aynı olduğu görülmüştür. İncelenen haberlere konu olan suç türlerine bakıldığında altı haberden üçünün hırsızlık suçuyla ilgili olması dikkat çekicidir. Suriyeli suçlu vurgusu ve genellemeci başlık seçimi haber içeriklerinin önüne geçmektedir. İncelenen haberlerin bir numaralı olanına bakıldığında haber girişinin: ***“Kilis’te Suriyeliler tarafından işletilen dükkân ve işletmelere yönelik denetlemeler devam ederken, işyeri açma ve çalışma ruhsatı almayan işyerleri zabıta ekipleri tarafından mühürlendi.”*** Olduğu ve olay hakkında özet bilgi verdiği görülmektedir. ‘2019 yılı Şubat ayından bu yana Kilis’te faaliyet gösteren işletmelere ve dükkânlara yönelik sıkı denetim ve yaptırımlar gündeme geldi. Öncelikle Arapça tabelaların değiştirilmesine yönelik çalışmalar meyvelerini verirken, bu çalışma tüm Türkiye’ye yayıldı. Kilis genelinde Suriyelilere ait beş yüzden fazla dükkân ve işletmenin tabelası tamamen değiştirildi. ***Ruhsat almayanlara müsamaha gösterilmedi.*** Bütün çalışmalar kapsamında Kilis Belediyesi Zabıta Müdürlüğüne bağlı ekipler, şehir merkezinde dükkân ve işyerlerinde bugün denetleme yaptı. Zabıta Müdürlüğü ekipleri, Kilis’in muhtelif yerlerinde, bütün uyarı ve verilen sürelerle rağmen iş yeri açma ve çalışma ruhsatını almadan faaliyetlerine devam eden işyerlerini mühürledi. Bütün uyarılara rağmen ruhsatsız bir şekilde faaliyetlerine devam eden işyerleri zabıta ekipleri tarafından mühürlenerek, kepenkleri indirildi.’ (www.kilispostasi.com/kilis-te-ruhsat-almayan-suriyelilerin-isyerleri-muhurlendi/1215431/) Haberin devamında ise arka plan bilgisine yer verilmektedir. Ana olay verilirken ise ‘Arapça tabelaların değiştirilmesine yönelik çalışmalar meyvelerini verirken’ ifadesi kullanılarak eleştirel bir söylem geliştirilmiştir. Daha önce değinildiği gibi Dijk olayların arka planını bilmenin haberde gizlenen ideolojinin ortaya çıkarılmasını

sağladığını söyler. Yaşanan olayın suç olduğuna dair bir söylem geliştirilmiş ve Arapça tabelanın bir sorun olduğu algısı yaratılmaya çalışılmıştır.

Suriyeli sığınmacılar Kilis'in bütün mahallelerine dağılmış durumdadır. İlk geldikleri yıllarda her ne kadar eski gecekondular mahallelerinde ve çöküntü bölgelerde toplanmış olsalar dahi daha sonra sayının hızla artması nedeniyle şehrin her tarafına yayılmışlardır. Yeni beşevler ve üniversite civarı mahalleler görece elit ve pahalı mahalleler olduğundan buralarda sayıları ve işyerleri nispeten azdır. Yasal olarak ticari anlamda Suriyeli sığınmacılara yönelik herhangi bir ayrıcalık olmamasına rağmen kaynak paylaşımı nedeniyle yerel halkta bir rahatsızlık olduğu söylenebilmektedir.

İncelenen diğer haberlere bakıldığında olayların çok kısa ve öz olarak verildiği, herhangi bir yorum içermeden sadece olgu olarak sunulduğu görülmektedir. Haberler şu şekilde verilmiştir: **“Suriyelilerde uyuşturucu hap yakalandı.”** ‘Kilis’te polis ekipleri, 2 Suriyelinin üzerinde uyuşturucu hap yakaladı. Ekipler,şüpheli Suriye vatandaşı M.Ö. isimli şahıstan 5 adet sentetik uyuşturucu Captagon hapi ve şüpheli Suriye vatandaşı S.A. isimli şahıstan 1 adet yarım sentetik uyuşturucu Captagon olduğu değerlendirilen hap ele geçirildi’ (kentgazetesi.biz/suriyelilerde-uyusturucu-hap-yakalandi/).

“Suriyeli hırsız yakalandı.” ‘Kilis’te bir işyerinden nargile tütünü, para, lokum ve bilgisayar çalan Suriyeli hırsız polis tarafından yakalandı. Ekrem Çetin Mahallesi’nde M.K. ’ye ait işyerinden 3 adet nargile seti, 1 kilo nargile tütünü, 100 TL para, 1 kilo lokum ve 1 adet dizüstü bilgisayar çaldı. Polis tarafından yakalanan şüpheli Suriye vatandaşı A.S. yakalandı’ (kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsiz-yakalandi-asayis-turu/).

“Suriyeli hırsızlar aranıyor.” ‘Kilis’te bir evden dolar çalan Suriyeli hırsızlar her yerde aranıyor. Ekrem Çetin Mahallesi’nde Suriye vatandaşı M.B., ikametinden damadı şüpheli/firar Suriye vatandaşı A.Y.E.C.’nin yönlendirmesiyle kızı şüpheli/firar Suriye vatandaşı R.B.’nin 126.000 dolar parasını çaldığını bildirdi. Suriyeli hırsızları polis ekipleri her yerde arıyor’ (kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-araniyor-asayis-turu/).

“Suriyeli hırsızlar tutuklandı.” ‘Kilis’te bir apartmandan temizlik malzemesi ve hurda parça çalan Suriyeli hırsızlar tutuklandı. Kilis Emniyet Müdürlüğü Asayiş Müdürlüğüince, Kazım Karabekir Mahallesi Palancıoğlu Sokak No: 5 sayılı adreste bulunan Zeytindalı Apartmanının bodrum katında apartmana ait temizlik malzemeleri, hurda parçalarının çalınması sonucu meydana gelen ‘Hırsızlık’ olayı ile ilgili olarak

yapılan çalışmalarda, olayın Y.E. ile B.E. isimli şahıslar tarafından gerçekleştirildiği tespit edildi. Aynı gün yakalanan şüphelilerden Y.E. mevcutlu olarak çıkarıldığı adli mercilerce tutuklanırken, diğer şüpheli B.E. ise adli kontrol kararı ile serbest bırakıldı' (kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-tutuklandi/).

Hırsızlık haberlerine bakıldığında üç haberden ikisinin Kilis'in alt gelir grubu mahallelerinden olan Ekrem Çetin mahallesinde yaşandığı görülmektedir. Dolayısıyla hırsızlık suçunun daha çok Kilis'in eski, daha çok alt gelir grubunun ve sığınmaların yoğunluklu yaşadığı mahallelerde yaşandığı söylenebilir.

“Cinayet işleyen Suriyeli ülkesine kaçmak isterken Kilis'te yakalandı.”

'Gaziantep'te iki kardeşi bıçaklayarak birini öldüren, diğerini yaralayan Suriyeli şahıs ülkesine kaçarken Kilis'te yakalandı. Gaziantep'in Gazikent Mahallesi'nde 27 Aralık günü Türk ve Suriye uyruklu iki grup arasında çıkan kavgada Necati Bağcı ile kardeşi Mert Bağcı boğazından yaralandı. Mert Bağcı kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti. 25 yaşındaki Suriye uyruklu şüpheli A.Ş. 'nin Suriye'nin Münbiç kentine kaçacağı ihbarı üzerine İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, Kilis'in Elbeyli ilçesinde Türkiye'den Suriye'ye geçmeye çalışan A.Ş. 'yi düzenlenen operasyon ile yakaladı. A.Ş. Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi Cinayet Büro Amirliğine teslim edildi' (kentgazetesi.biz/cinayet-isleyen-suriyeli-ulkesine-kacmak-isterken-kiliste-yakalandi/).

Haberler ve personel görüşmelerinden elde edilen veriler birlikte değerlendirildiğinde Suriyeli sığınmacıların cinayet ve adam kaçırma gibi suçları ağırlıklı olarak birbirlerine karşı işledikleri görülmüştür.

Haberler incelendiğinde olayların en fazla iki üç cümleyle verildiği ve yorumlamalardan kaçınıldığı görülmektedir. Haberler başlıklarında yer alan 'Suriyeli' kimliğine vurgu haricinde herhangi bir algısal söylem içermediği söylenebilir.

3.2.4. 2020 Yılında Çıkan Haberlerin Değerlendirilmesi

Bu alt bölümde Suriyeli sığınmacıların gelinen noktada basında incelenmesi ele alınmıştır. Suriye krizinin onuncu yılında çözümle ilgili umutların tükenmeye başladığı ve diasporadaki Suriyelilerin Suriye dışındaki hayatlarının perçinlendiği bir dönem olmuştur. Suriye krizi haricinde bütün dünyayı etkisi altına alan korona virüs salgının etkisinde olan 2020 yılında sığınmacıların basında görece daha az yer edindiği görülmektedir. Örneklem haber siteleri incelendiğinde kilispostası.com adlı sitede

Suriyelilerle ilgili herhangi bir suç haberinin olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla krizin ilk başladığı yıllar olan 2011 ve 2012 yıllarından sonra en az haber çıkan dönem olmuştur. Sadece kentgazetesi.biz isimli siteden örneklem alınmıştır. Çıkan haberler şunlardır:

1- “Uyuşturucu satan Suriyeliler yakalandı,” (15 Ocak 2020)

‘Kilis’te polislerin sokak satıcılarına yönelik olarak düzenlediği operasyonda gözüaltına alınan bir Suriyeli tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Ekrem Çetin Mahallesi’nde Suriye vatandaşı R.R. ve S.H.’den 3.797,41 gram gelen takoz esrar maddesi ele geçirildi. Şüpheliler hakkında ‘kullanmak uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti’ suçundan işlem yapıldı. Adli mercilere çıkarılan şüpheli R.R. tutuklanarak cezaevine gönderilirken, S.H. ise serbest bırakıldı’ (kentgazetesi.biz/uyusturucu-satan-suriyeliler-yakalandi-asayis-haberleri/).

2- “Kilis’e gelen 14 Suriyeli gözüaltına alındı,” (28 Şubat 2020)

‘Kilis’te düzenlenen göçmen kaçakçılığı operasyonunda, 14 Suriye vatandaşı gözüaltına alındı.

Şih Mehmet Mahallesi’nde şüpheli/firar Suriye vatandaşı M.B.’nin kullandığı araç içerisinde bulunan Suriye vatandaşları F.H.,F.E., V.H., F.E., M.E. ve A.E.’nin yasadışı yollarla ülkemize girdiği tespit edildi. Bunun üzerine şüpheli Suriye vatandaşı M.B.’nin ikametinde yapılan aramada, Suriye vatandaşları M.Ş., G.H., C.A., H.A., D.A., R.Ş., S.Ş. ve L.Ş. isimli şahısların yasadışı yollarla Suriye’den ülkemize giriş yaptıkları tespit edildi. Şüpheli M.B. mevcutlu olarak çıkarıldığı adli makamlarca adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Firari şüpheliyi yakalama çalışmaları ise sürüyor’ (kentgazetesi.biz/kilise-gelen-14-suriyeli-gozaltina-alindi-asayis-turu/). Yıllara göre haber niteliğindeki değişimler değerlendirildiğinde, Türkiye’nin sınır güvenliğini arattırmasını takip eden süreçte Suriye’den Türkiye’ye insan kaçakçılığına yönelik örgütlenmede Türkiye’deki Suriyelilerinde yer almaya başladığı görülmüştür.

3- “Suriyeliler birbirlerini darp etti / İntihara teşebbüs etti,” (24 Haziran 2020)

‘Kilis’te sokakta çıkan tartışmada her iki grup birbirini döverek darp etti.

Ekrem Çetin Mahallesi’nde Suriye vatandaşı M.A., Suriye vatandaşları E.D. ve A.D.’nin çocukları olan T.A. ve A.A.’yı kablo ve yumrukla darp etti. Yakalanan

şüpheliler haklarındaki iddiaları reddederken, mağdur çocuklar ile annelerinin kendilerine hakaret ettiklerini beyan etti. Şüphelilerden E.D. ise adli mercilere çıkarılmak üzere gözaltına alındı.

İntihara teşebbüs etti

Kilis'te intihara teşebbüs eden bir şahıs hastaneye kaldırıldı.

Şih Abdullah Mahallesi'ndeki olayda, sol el bileğini bıçakla kesmek suretiyle intihara teşebbüs eden E.V.'nin hayati tehlikesinin bulunduğu belirtildi' (kentgazetesi.biz/suriyeliler-birbirlerini-darp-etti-intihara-tesebbus-etti/).

4- “Suriyeli hırsızlar yakalandı,” (17 Eylül 2020)

'Kilis'te bir eve giren Suriyeli hırsızlar polis tarafından yakalandı. Osman Gazi Mahallesi'nde İ.Ö. amcasının ikametinde suça sürüklenen çocuk Suriye vatandaşı M.E. 'yi yakaladığını belirterek polise müracaatta bulundu. Cumhuriyet Savcısının talimatları doğrultusunda M.E., gözaltına alındı' (kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-yakalandi/).

5- “84 Suriyeli göçmen yakalandı,” (25 Eylül 2020)

'Kilis'te, Suriye'den Türkiye'ye yasadışı yollarla gelen 81 yabancı uyruklu şahıs yakalandı.

İl Emniyet Müdürlüğü ekipleri, kent genelinde yaptığı 14 ayrı operasyonda Suriye'den Türkiye'ye kaçak yollarla geldiği belirlenen 84 kişiyi yakaladı. Yabancı uyruklu 84 kişi sınır dışı edilmek üzere Göç İdaresi Müdürlüğü'ne teslim edildi. Göçmen kaçakçılığı yaptıkları iddiasıyla gözaltına alınan 24 kişinin ise emniyetteki sorgusunun sürdüğü bildirildi' (kentgazetesi.biz/84-suriyeli-gocmen-yakalandi-asayis-turu/).

Haberler incelendiğinde haber dilinin yalın olduğu ve olguyu kısa cümlelerle verdiği görülmektedir. Başlıklar incelendiğinde zaman, yer ve durum bilgisi verilmediğinden dolayı olayın ne olduğu çıkarımı yapılamamaktadır. Örneğin iki numaralı haberin başlığına bakıldığında Suriyelilerin Kilis'e gelmesinin suç olduğu anlamı çıkartılacaktır. 'Kilis'e gelen 14 Suriyeli gözaltına alındı' ifadesinde olayın içeriğiyle ilgili herhangi bir ipucu verilmemiştir. Haber girişlerinde olayın özeti verilmektedir. Olayın ne olduğu bilgisi sade ve kısa cümlelerle anlatılmış olup sonucunda neler olduğuna dair bilgiler açıkça verilmiştir. Haberler genel olarak

incelendiğinde, özellikle çocuklarla ilgili bir ötekileştirmeden uzak durulduğu aksine “*suça sürüklenen çocuk*” ifadesiyle çocuğun mağduriyetine vurgu yapıldığı görülmektedir. İnsan kaçakçılığı suçunda ise haber metninde “*yabancı uyruklu*” ifadesi kullanılmış olmasına karşın haber başlığında özellikle kimlik vurgusunun yapıldığı, habere ilişkin bilgi çıkarımı yapılamadığı izlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SURIYELİ SIĞINMACILARIN SUÇA EKLEMLENMELERİ:

KİLİS ÖRNEĞİ

Bu bölümde öncelikle saha çalışmasının yöntemi, örneklem grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgilere yer verilmektedir. Daha sonra Kilis'teki Suriyelilerin suça eklemlenmelerine yönelik yapılan alan araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi bulunmaktadır.

4.1. Araştırma Tekniği

Bu araştırmada bilimsel çalışmalarda sıkça kullanılan nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen veriler analiz edilmiştir.

4.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırma kapsamında Türkiye'nin en yüksek Suriyeli oranına sahip Kilis İli seçilmiştir. Göç idaresinin 2020 yılı verilerine göre Kilis'te yaşayan Suriyeli sayısı 109980 olup Türk vatandaşlarına oranı % 75,78'dir. (Bknz. Tablo 2) Araştırma yüksek lisans düzeyinde olması nedeniyle ve Covid-19 salgını olması sebebiyle saha araştırması için doğrudan Suriyeliler ile değil kamu kurum ve kuruluşları personeli ile mülakat yapılmasına karar verilmiştir. Böylece alanda uzman personelin görüşlerini alarak daha hızlı ve daha sistematik verilere ulaşılması hedeflenmiştir. Seçilen kurumlar suçla ve sığınmacılarla doğrudan ilişkili kurumlardır. Emniyet Müdürlüğü, Jandarma, Adli Tıp, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, İl Göç Müdürlüğü ve Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü (ŞÖNİM)'den uzman personelden örneklem grubu seçilmiştir. Sayılan kurumlardan 18 farklı görev ve pozisyonlardaki personel ile görüşme yapılmıştır. Covid 19 salgını nedeniyle sivil toplum kuruluşlarıyla görüşme yapılmamış kamu kurumlarıyla yetinilerek örneklem sayısı sonlandırılmıştır. Dolayısıyla araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel çalışmalar araştırılan olguyu tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olur (Büyüköztürk vd. 2018).

4.1.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak mülakat tekniği kullanılmıştır. Suç alanında ve Suriyeli sığınmacılara yönelik çalışan emniyet, jandarma, adli tıp, denetimli serbestlik, il göç müdürlüğü ve ŞÖNİM personelinin Suriyelilerle doğrudan temas halinde olanlar ile görüşülmeye özen gösterilmiştir. Görüşmede yarı yapılandırılmış form kullanılmıştır.

4.1.3. Verilerin Analizi

Fenomenolojik analiz nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir çözümleme yöntemidir. *‘Fenomenolojik yaklaşım insan deneyimini çok boyutlu olarak anlama amacı güder. Olguları açıklar, anlayışların temel anlamlarını ve özünü betimler’* (Tekindal ve Arsu, 2020: 178). Araştırma kapsamında uzman personelin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar alıntılanarak, önemli ifadeler, anlam birimleri ve betimlemeler ilişkilendirilerek Cresswell (2020: 81)’in belirttiği gibi “öz”ün betimlenmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

4.2. Görüşme Yapılan Personel Gözüyle Suriyeli Sığınmacıların Kilis’te Suça Eklemlenmeleri: Alan Araştırması Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde alan araştırması kapsamında elde edilen nitel verilerin çözümlemesi yapılarak değerlendirilmiştir. Saha araştırmasında Suriyeli sığınmacıların Kilis İlinde suça ne derece eklemlendikleri ve suça eklemlenme nedenleri tespit edilerek irdelenmiştir. Suçun tarafları, mahiyeti ve konuyla ilgili çözüm önerileri katılımcı bakış açısıyla ortaya konularak analiz edilmiştir.

Alan araştırmasında ilk olarak katılımcıların demografik bilgileri tablolastırılarak yorumlanmıştır. Daha sonra araştırmanın asıl amacına ulaşmak için sorulan sorular, başlıklar halinde sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Daha sonra verilerden elde edilen öneriler ve çıkarımlar sonuç kısmında sunulmuştur.

4.2.1. Görüşme Yapılan Personele Ait Demografik Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın bu bölümünde görüşülen kurum personelinin cinsiyet, medeni durum, yaş, öğrenim durumu ve gelir durumlarına yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Katılımcı personel hakkındaki yaş, cinsiyet, öğrenim ve gelir durumları tablolastırılarak verilmiştir.

4.2.1.1. Cinsiyet ve Medeni Durumları

Araştırmada örneklemin büyük çoğunluğunu erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırma yapılan alanın daha çok kolluk ve adliye olması nedeniyle erkek ağırlıklı bir evren ortaya çıkmıştır. 18 görüşmeciden yalnızca 2 kadın katılımcı vardır. Katılımcı kadın sayısının az olmasının nedeni emniyet, jandarma, adli tıp ve denetimli serbestlik müdürlüğünde kadın çalışan sayısı yok denecek kadar azdır.

Araştırmaya katılan personelin medeni durumuna bakacak olursak büyük çoğunluğun evli olduğunu görmekteyiz. Katılımcı personelden 13 tanesi evli 5 tanesi bekaardır.

4.2.1.2. Yaş

Bu bölümde görüşülen personelin yaş bilgisine yer verilmektedir. Katılımcıların yaşları onar yıllık aralıklar verilerek tablolastırılmıştır.

Tablo 13: Görüşme Yapılan Personelin Yaş Aralığı

Yaş Grupları	Sayı
25-35 Arası	10
36-45 Arası	7
46-55 Arası	1
TOPLAM	18

Tabloda yaş değişkeninin üç kategoride tanımlandığı görülmektedir. Ağırlıklı olarak araştırmaya 25-35 (10 personel) yaş aralığından personelin katıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kolluk kuvveti personelinin erken emekli olmalarından dolayı hızlı bir personel sirkülasyonuna tabi olmasıdır. Dolayısıyla 36-45 (7 personel) yaş kategorisinin görece deneyimli personelden oluştuğu söylenebilir. Üçüncü kategori olan 46-56 grubunda ise sadece 1 personel bulunmaktadır. Ardından emeklilik dönemi gelmektedir. Tabloya göre katılımcı personelin genç-orta yaş ağırlıklı olduğu görülmektedir.

4.2.1.3. Öğrenim ve Gelir Durumları

Araştırmaya katılan personelin eğitim durumuna bakıldığında tamamının yüksek öğrenim almış olduğu görülmüştür. Katılımcı personelin tamamı üniversite mezunu olup, iki tanesi yüksek lisans, bir tanesi doktora düzeyinde eğitim almıştır. Dolayısıyla örneklem grubunun iyi derecede eğitilmiş olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 14: Görüşme Yapılan Personelin Gelir Durumu

Gelir Grubu	Sayı
5000 TL ve Aşağısı	3
5000-1000 TL Arası	10
10000 TL ve Üzeri	5
TOPLAM	18

Tablo da görüşmeye katılan personelin gelir durumu görülmektedir. Tabloya göre katılımcı personelin gelir durumu genel olarak üst orta sınıfta olduğu söylenebilir. Görüşmeye katılan 3 personelin gelir durumu 5000 TL'nin altındadır. Dolayısıyla örneklem grubunun gelir durumunun tatmin edici seviyede olduğu ifade edilebilmektedir.

4.2.2. Suriyeli Sığınmacıların Kilis'te Suça Eklemlenmeleri

Bu bölümde araştırmaya katılan görüşmecilere Suriyeli sığınmacıların Kilis'te suça eklemlenmelerine yönelik etki eden faktörleri ve sorunları tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Buradaki amaç suçun arka planını ve Suriyeli sığınmacıları suça götüren sorunları bulmaya çalışmaktır.

4.2.2.1. Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmelerinde Etki Eden Faktörler ve Sorunlar

Suriyeli sığınmacıların Kilis'te suça eklemlenmelerine etki eden faktörleri ortaya çıkarmak amacıyla görüşmeciler personelin bakış açısıyla sorunun kaynağına ulaşmayı hedefleyen sorular sorulmuştur. Sorunun kaynağı iyi tespit edilirse çözülmesi daha kolay olmaktadır. Suriyeli sığınmacıların Kilis'te suça eklemlenmelerine etki eden faktörleri ve sorunları tespit etmek için sorulan soruya katılımcılar aşağıdaki gibi görüşler belirtmiştir:

Görüşmeci 1: *‘2012 yılından bu yana kanun hükümleri ve uygulamalarını gözlemleyip, tecrübe edip öğrendikten sonra polis denetim ve önlemlerine karşı duyarsız olmuşlardır. Çok fazla çocuğun cinsel istismar suçuna taraf olmaktadır. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, hırsızlık, dolandırıcılık, yaralama, cinsel taciz suçlarının tarafı olmaya devam ediyorlar.’*

Görüşmeci 1’in Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de topluma entegre oldukça suça daha fazla katıldıkları gözlemi ilk gelen sığınmacıların Türkiye’de büyüyen ikinci nesil sığınmacılardan daha az suça katıldıkları varsayımını desteklemektedir. Dolayısıyla topluma entegre olmalarının, toplumu ve kuralları tanımalarının suçu arttırdığı şeklinde yorum yapılabilir.

Görüşmeci 2: *‘Cahillik, kanun bilmeme, kültür farkı, yoksulluk.’*

Görüşmeci 3: *‘Burada düzen kurmaktan çok, düzensiz ve günü birlik yaşamı seçmeleri.’*

Görüşmeci 4: *‘Maddi faktörler. –içsel nedenler.’*

Görüşmeci 5: *‘-Eğitimsizlik*

-Yoksulluk

-Suç işleyen şahıslarla ilişkiler

-Toplumla ilişki kurulmaması’

Görüşmeci 6: *‘Ekonomik nedenler,- Kültürel nedenler.’*

Görüşmeci 7: *‘-Ekonomik nedenler*

-Kültürel farklılıklar

-Yetişme Tarzı

-Türkiye’yi yurt edinme çabaları’

Görüşmeci 8: *‘Kültürel farklılıklar, ekonomik nedenler.’*

Görüşmeci 9: *‘-Maddi sıkıntılar*

-Farklı bir kültürel ortamda yaşamak zorunda kalmaları

-Kalabalık aile yapısı’

Görüşmeci 10: *‘Kontrolsüz göç, dağılmış aileler, kamu düzeninin bozulması, devlet otoritesinin olmaması.’*

Görüşmeci 12: *‘Örf ve adet gelenekleri, ekonomik sıkıntılar, kültürel farklılıklarımız. İçerisinde çözemediklerini dışarıya şiddet olarak yansıtmaları.’*

Görüşmeci 13: *‘Savaş travması, göç, sosyo-kültürel yapı.’*

Görüşmeci 14: *‘İşsizlik, sosyo-kültürel farklılık, toplumun bakış açısı, savaş sonrası psikolojik problemler, çevreye alışamama, dil bilmeme vb.’*

Görüşmeci 15: *‘İşsizlik, buna bağlı olarak geçim derdi. Sosyo-ekonomik sorunlar.’*

Görüşmeci 16: *‘Azgınlıktan yapıyorlar.’*

Görüşmeci 17: *‘Ekonomik seviyelerinin düşük olması, eğitim seviyelerinin düşük olması bu sorunların nedenidir.’*

Görüşmeci 18: *‘Otorite boşluğu, aile bireylerinin kayıp, ölü veya aile başında bulunmaması e ekonomik gelir seviyesinin asgari düzeyin altında olması.’*

Görüşmeci 11 soruyu cevapsız bırakmıştır.

Verilen cevapları irdelenecek olursa suça etki eden faktörlerin genellikle yerli nüfusla aynı gerekçelere dayandırıldığı çıkarımı yapılabilmektedir. Katılımcılara göre sığınmacıları suça iten nedenler şunlardır:

- Ekonomik faktörler,
- Sosyal çevre,
- Eğitim seviyesi,
- Kültür Farkı.

Suça etki eden farklı neden ve göçle bağdaştırılabilecek en önemli husus katılımcıların çoğunluğunun temas ettiği kültür olgusudur. Bir diğer önemli nokta ise 13, 14 ve 18’inci görüşmecilerin ifade ettiği savaş travmasıdır. Özellikle Suriye’de yaşarken çocukluk çağlarında savaş travması yaşamış olup Türkiye’ye yerleştikten sonra burada büyüyen nesil açısından önemli bir faktördür.

4.2.2.2. Kilis’te Suriyeli Sığınmacıların En Çok Karıştığı Suçlar

Görüşmelerde katılımcılara Suriyeli sığınmacıların en çok işlediği suçları tespit etmek için yöneltilen sorularda genellikle benzer cevaplar verilmiştir. Katılımcılara göre Suriyeli sığınmacıların en çok işlediği suçlar genellikle adli suçlardır. Katılımcılara göre Suriyeli sığınmacıların Kilis’te en çok işlediği suçlar Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 15: Görüşme Yapılan Personele Göre Kilis'te Suriyelilerin En Çok İşlediği Suçlar

Personel	En Çok İşlenen Suçlar
1	-Cinsel Taciz, -Çocuğun Cinsel İstismarı, -Kişiyi Hürriyetinden, -Yoksun Kılma, -Hırsızlık, Yaralama, Adam Öldürme, -Göçmen Kaçakçılığı.
2	-Cinsel İstismar, -Yaralama, -Hırsızlık, -Kadına Karşı Şiddet, -Yalan Beyan, -Yağma, -Göçmen Kaçakçılığı, -Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma, -Adam Öldürme, -En Çok Fuhuş Suçu.
3	-Uyuşturucu
4	-Trafik kazası, -Kasten Yaralama
5	-Kasten Yaralama, -Hırsızlık
6	-Kasten Öldürme -Kasten Yaralama -Trafik Olayları -Narkotik Suçları -Göçmen Kaçakçılığı.
7	-Kasten Yaralama -Basit Yaralama -Nitelikli Dolandırıcılık -Cinsel İstismar -Hırsızlık, Kasten Öldürmek
8	-Hırsızlık, -Kasten Yaralama.
9	-Kaçakçılık – Yaralama
10	-Kavga, -Yaralama, -Sahtecilik
11	-Hırsızlık, -Gasp, -Fuhuş
12	-Eşe Karşı Şiddet
13	-Yaralama Darp, - Hırsızlık (Daha Çok Çocuk Grubu), - Öldürme
14	-Hırsızlık, -Darp, -Cinsel Suçlar, -Kaçakçılık.
15	-Hırsızlık, -Yaralama, -Uyuşturucu, -Cinsel İstismar, -Adam Öldürme.
16	-Yağma, -Hırsızlık, -Uyuşturucu.
17	-Göçmen Kaçakçılığı, -Hırsızlık, -Çocuk İşçiliği, -Erken Yaşta Evlilik, - Sigortasız İşgücüne Katılım
18	-Göçmen Kaçakçılığı, -Hırsızlık, -Evrakta Sahtecilik, -Aile İçi Şiddet

Tabloya göre, Suriyeli sığınmacıların en çok işledikleri suçların tamamının asayişle ilgili suçlar olduğu, terörle ilgili suçların olmadığı anlaşılmaktadır. Sayılan suçların genellikle ekonomik kaynaklı olan hırsızlık, kaçakçılık ve şiddet suçları olan yaralama, darp ve cinayet olduğu anlaşılmaktadır. Cinsel suçların da azımsanmayacak kadar fazla olduğu sanılmaktadır. Fakat burada kültür ve gelenek farkının etkisinin çok olduğunu, küçük yaşta evlilik ve çok eşliliğin yaygın olmasının sonucu olduğu ifade edilebilmektedir. Diğer yandan zor durumda ve kimsesi olmayan kadınların da istismara uğradığı ve fuhuşa zorlandığı anlaşılmaktadır. Görüşmelerde elde edilen veriler ile haber analizinden çıkan sonuçlar karşılaştırıldığında fuhuş ve cinsel tacizle ilgili haber kaydının olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla görüşmelerde elde edilen veriler ile haber kayıtları arasında tutarsızlık bulunmaktadır. Tablo 8’de gösterilen cezaevinden çıkan yabancı

uyruklu şahısların cinsel suç sayısının diğer suçlara nazaran yüksek olmaması görüşmeci personelin algısının olgudan farklı olduğunu göstermektedir.

4.2.2.3. Kilis'te Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Türk Vatandaşlarına Kıyasla Suç Oranı

Görüşmede katılımcılara Suriyeli sığınmacıların Türk nüfusa kıyasla suç oranı sorulduğunda çoğunlukla Suriyeli sığınmacıların suç oranının Türk vatandaşlarından daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Hatırlanacağı üzere Tablo 2'de Kilis'te Suriyeli sığınmacı nüfusunun Türk nüfusuna oranının % 75,783 olduğu resmi kayıtlarda görülmüştü, dolayısıyla katılımcıların verdikleri cevapların buna göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

Katılımcıların verdikleri cevaplara bakılacak olursa, hakim görüşün ağırlıklı olarak Suriyeli sığınmacıların Türk vatandaşlarına kıyasla daha fazla suç işlediği yönündedir;

Görüşmeci 2: '%68 (Genel içindeki oran).'

Görüşmeci 3: '*Suriyeliler daha çok suç işliyor.*'

Görüşmeci 4: '*Suriyelilerin daha çok suça karıştığını düşünüyorum.*'

Görüşmeci 5: '*Kilis'te yaşayan Suriyeli şahısların Türklere oranla suç işleme oranları ve sorunları daha yüksektir.*'

Görüşmeci 7: '*Son dönemlerde özellikle kırsal kesimlerde yaşayan Suriyeliler, Türk halkından daha fazla hırsızlık olaylarına maddi imkânsızlıklardan ötürü karışmaya başlamışlardır.-Şehir merkezlerinde yaşayanlar ise ticari anlaşmazlıktan ötürü olaylara daha çok karışmışlardır.*'

Görüşmeci 8: '% 85 artış.'

Görüşmeci 11: '*Az bir farkla Türklerden daha fazla suç işlediklerini düşünüyorum. Fakat adli makamlara yansıyan oranlar farklı olabilir.*'

Görüşmeci 12: '*Suriyeli vatandaşlar %70 daha fazla suç işliyorlar.*'

Görüşmeci 13: *‘Trafik kurallarını bilmemek kaynaklı trafik kazası oranı olarak fazladır. Karantina delme, ihlal etme TCK 195 çocukluk çağı Türk çocuklarına göre daha fazla.’*

Görüşmeci 14: *‘Genel olarak nüfus fazlalaşmasıyla beraber Türk nüfusun göç vermesiyle beraber % 60 oranla Suriyelilerin oranı daha fazla. Suç oranı da Suriyeli nüfusta daha fazla.’*

Görüşmeci 15: *‘Suriyeli vatandaşlar Türk vatandaşlarına oranla %70 daha fazla suç işlemektedir.’*

Görüşmeci 18: *‘Kilis’te yaşayan Türk vatandaşlarına oranla yabancıların suç karışma ve suç işleme potansiyeli daha yüksek.’*

Diye cevap vermişlerdir. On sekiz katılımcının on iki tanesi Suriyelilerin daha çok suç işlediği yönünde fikir beyan etmişlerdir.

Görüşmeci 6: *‘Kilis’te işlenen suçların % 30 oranı Suriyeliler tarafından işlenmektedir.’*

Görüşmeci 9: *‘Kilis’te yaşayan Suriyelilerin çoğunluğunu bayan ve çocuklar oluşturduğu için suç oranları Türklere göre daha düşük.’*

Görüşmeci 16: *‘Kilislilerin suç oranı Suriyelilerden daha fazladır.’*

Görüşmeye katılan üç personel ise aksi yönde fikir beyan etmişlerdir. Görüşmeci 9’un Kilis’te ki Suriyeli nüfusun çoğunluğunun kadın ve çocuklar olması suç oranlarını düşürmektedir savı dikkat çekicidir.

Görüşmeci 1: *‘% 45 seviyeli (Genel içindeki oran)’* ve **Görüşmeci 10:** *‘Ben oransal bir fark göremiyorum’* diye cevap vermiştir. İki katılımcı Türk ve Suriyeli nüfus arasında suç işleme yönünden bir fark olmadığını belirtmiş ve bir katılımcı soruyu cevapsız bırakmıştır.

Burada dikkat edilmesi gereken husus Emniyet ve Jandarma personeli olan katılımcılardan resmi istatistik bilgisine sahip olanların haricinde katılımcıların tamamının sığınmacıların daha fazla suç işlediği şeklinde görüş beyan etmeleridir. Her ne kadar katılımcı personel, sığınmacılarla ve sığınmacılara yönelik çalışıyor olsalar dahi resmi rakamların aksine sığınmacıların daha fazla suç işlediği algısına sahiptirler.

4.2.2.4. Kilis'te İlk Dönem Suriyeli Sığınmacılar ile Türkiye'de Yetişen Sığınmacılar Arasında Suç İşleme Farkı

Görüşmecilere Suriye iç savaşının başladığı ilk dönemlerde gelen sığınmacılar ile daha sonra gelen veyahut ilk dönem gelmiş olup özellikle çocuk iken Türkiye'de yetişkinliğe geçen nesil arasında suça katılım açısından fark olup olmadığı, suça katılım oranının artıp artmadığını anlamaya yönelik sorulara şöyle yanıtlar verilmiştir;

Görüşmeci 1: *'Suriyeli vatandaşların ülkemize ilk geldiği 5 yıl içinde okula gitmeyen gidemeyen özellikle erkek çocukları, yetişkin oldukları dönem ve öncesinde suçların şüphelisi ve hükümlüsü haline geldiler.'*

Görüşmeci 2: *'Genel itibari ile artmış durumda, ergenden yetişkinliğe geçiş döneminde hırsızlık ve gasp suçu artmaktadır.'*

Görüşmeci 3: *'Fark var suç oranı yükseldi.'*

Görüşmeci 4: *'Fark vardır. İlk gelen Suriyelilerin suç oranı düşük sonradan gelen Suriyelilerin suç oranı daha fazladır.'*

Görüşmeci 5: *'Ülkemize gelen ve topluma entegre olan Suriye uyruklu şahıslar; daha sonra ülkemize gelen diğer Suriye uyruklu şahıslara nazaran daha az suç işlemektedir.'*

Görüşmeci 7: *'Ülkemize savaştan önce gelen Suriyeliler, ülkeyi yurt edinip, yaşamaya devam etmişlerdir. Olaylara karışmazlar.'*

-Savaştan sonra gelenler suç oranını arttırarak, ülkenin bazı bölgelerini yaşanmaz hale getirmişlerdir.'

Görüşmeci 8: *'Suç oranı arttı, çok fark vardır. Çocukluktan Türkiye'ye geldiğin kültür ve yaşam standartlarına alıştığı için suç oranı düşürmektedir.'*

Görüşmeci 9: *'İlk gelen Suriyeliler adaptasyon sorunu yaşıyor ve kente dahil olmak istiyorlardı. Şuan bu sorun kalmadı ve artık suç oranı artmaya başladı.'*

Görüşmeci 10: *'Türkiye'de yetişen Suriyelilerin suç işlemeye eskilerden daha meyilli olduğunu düşünüyorum.'*

Görüşmeci 11: *‘İlk gelen Suriyelilerde daha fazla. Suç işleme yüksek olmakla beraber yaşanan sosyal çevreyi tanıma ve edinilen arkadaşlıklarla beraber Türkiye’ye gelen ve burada yetişen Suriyelilerde organize olarak suç işleme oranı gittikçe artmaktadır.’*

Görüşmeci 12: *‘1- Daha sonra gelenler savaşa daha çok maruz kaldığı için daha şiddete meyilli gelmiş olabilirler. Canları daha çok yandığı için.*

2- ikinci gelen grup sonradan Türkiye’ye alışmaya başladığı için kültürel farklılıklara daha yeni adapte olmaya çalışıyor olabilir.

3- Eski gelenler düzenlerini kurduğu için suç oranı daha düşük olabilir.’

Görüşmeci 14: *‘Genç nüfusun suç potansiyeli fazlalaştı, psikolojik problemler, işsizlik kabullenemeyiş gibi sebeplerden yetişkinlerde az, genç grupta oran daha fazla Türkiye’de doğanların suça bulaşma oranı ilk gelen Suriyelilere göre daha fazla.’*

Görüşmeci 15: *‘Fark vardır. Çocuklukta Türkiye’ye gelen Suriyeliler gençliğe geçiş sürecince yaşadıkları olumsuz durumlardan dolayı kişiliklerini, kritik dönemlerini olumsuz etkilemektedir. Bu gibi olumsuz durumlar suç işleme oranını arttırmaktadır. Burada yetişen daha çok suç işliyor.’*

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu ilk gelen sığınmacıların daha az suça katıldıkları yönünde fikir beyan ettikleri görülmektedir. On üç katılımcı ilk gelen grupların daha az suça katıldıkları Türkiye’de hayat kurmak için çabaladıklarını ifade etmiştir. Burada önemli olan husus yaş ve nesil noktasında fark olduğudur.

Görüşmeci 13: *‘Uzun süre Türkiye’de kalıp, çocukluktan yetişkinliğe geçenler daha uyumlu olmakla birlikte çocukluk çağı suç oranı Türk çocuklarla benzer oranda olduğu kanaatindeyim.’* Diye cevap vererek yine ilk grubun daha az suça katıldığını ifade etmekle beraber Suriyeli sığınmacılar ile Türk vatandaşlarının suç oranı konusunda benzer olduğunu dolayısıyla ilk gelen grupların Türk vatandaşlarına nazaran daha az suça katıldığını belirtmiştir.

Görüşmeci 16: *‘Suriyeliler Kilislileri suç işleme konusunda yetiştirdiler. Farklı suçlara da yöneltildiler.’* Yanıtını vererek suç oranları konusuna değinmeyerek Türk ve

Suriyeli toplumunun birlikte yaşayıp birbirlerini tanıdıktan sonra suç çeşitlemesi olduğunu belirtmiştir.

Görüşmeci 18: *‘İlimizde yetişen Suriyeli ergin olan çocukların suç oranı daha düşük seyretmekte.’* diyerek genel manada Türkiye’de yetişmiş olsa dahi Suriyeli sığınmacıların daha az suça katıldığını ifade etmiştir.

Görüşmeci 6 ve Görüşmeci 17 bu soruyu yanıtsız bırakmışlardır.

4.2.2.5. Suriyeli Sığınmacıların İşlediği Suçları Göz Önünde Bulundurarak, Bunları Daha Çok Birbirlerine Karşı mı Yoksa Türk Vatandaşlarına mı Karşı İşledikleri Sorunsalı

Kilis’te yaşayan Suriyeli sığınmacı oranının % 75.78 olduğu göz önüne alındığında sığınmacıların işledikleri suçların daha çok kime karşı işlendiği sorunsalı toplumsal barış açısından önemlidir. Bunu tespit etmek amacıyla katılımcılara sorulan soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir:

Görüşmeci 1: *‘Suriyelilere Karşı.’*

Görüşmeci 2: *‘%70 birbirlerine karşı %30 Türklere karşı.’*

Görüşmeci 4: *‘Daha çok birbirlerine karşı.’*

Görüşmeci 6: *‘Birbirlerine karşı işlemektedirler.’*

Görüşmeci 7: *‘Son dönemlerde kasten yaralama suçlarını kendi aralarında. –Cinsel istismar suçu kendi aralarında. – Kasten öldürme suçunu kendi aralarında. –Hırsızlık Türklere karşı.’*

Görüşmeci 8: *‘Kendi aralarında.’*

Görüşmeci 9: *‘Suriyeliler daha çok kendi aralarında iletişim kurdukları için suç olgusu kendi aralarında daha fazla.’*

Görüşmeci 12: *‘Daha çok kendilerine karşı. Güçlü olan yaşamayı hak eder mantığı. Daha güçsüz olanı ezmek için.’*

Görüşmeci 13: *‘Daha çok birbirlerine karşı, aynı oranda olsa bile daha zarar verici ve ölümcül olduğu kanaatindeyim.’*

Görüşmeci 14: *‘Kendi aralarında işledikleri suçlar Türk vatandaşa karşı daha fazla; darp, hırsızlık, yaralama, cinsel suçlar kendi aralarında fazla durumda.’*

Görüşmeci 16: *‘Genellikle birbirlerine karşı kullanıyorlar (Suç işliyorlar).’*

Görüşmeci 18: *‘Genel olarak birbirlerine karşı suç işlemektedirler.’*

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu Suriyeli sığınmacıların suçu birbirlerine karşı işlediği yönünde görüş belirtmişlerdir. On iki katılımcı doğrudan suçu kendi aralarında işlediklerini ifade etmiş; katılımcılardan biri ise **Görüşmeci 11:** *“İlk zamanlarda Suriyeliler arasında birbirlerine karşı suç işleme oranı yüksekken, yaşanan ortama alışma ve çevreyi tanıma sürecinden sonra ayırım yapılmadığı düşüncesindeyim.”* Diyerek suçu işleme hedefinin yaşam çevresiyle ilgili olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla topluma adapte oldukça suçun hedefiyle ilgili bir ayırım bulunmadığını belirtmiştir.

Görüşmeci 3: *‘Türk Vatandaşlarına karşı.’*

Görüşmeci 5: *‘Birbirlerine karşı ve Türklere karşı işlenenler dikkate alındığında, Türklere oranla daha yüksektir.’*

Görüşmeci 10: *‘Suç işlerken millet ayırımı yapmıyorlar.’*

Görüşmeci 15: *‘% 50 Suriyeliler birbirine karşı % 50 Suriyeliler Türk vatandaşlarına karşı.’*

Görüşmeci 17: *‘İşlenen suçlar her iki tarafı da eşit şekilde etkilemektedir.’*

Üç katılımcı suç hedefiyle ilgili bir ayırım olmadığını beyan etmiş iki katılımcı ise Türk vatandaşlarına karşı daha fazla suç işlendiği yönünde görüş beyan etmişlerdir. Dolayısıyla Suriyeli sığınmacıların suç işlerken yüksek oranlı olarak birbirlerine karşı suç işledikleri sonucu çıkmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların suçu genellikle birbirlerine karşı işlediklerinden hareketle katılımcılara, sığınmacıların kendi aralarında işlemiş oldukları suçları adli mercilere yansıtmadan kendi aralarında çözdükleri hususu sorulduğunda aşağıda bulunan yanıtlar verilmiştir:

Görüşmeci 4: *‘Genellikle adli mercilere yansıtılmamaktadırlar.’*

Görüşmeci 5: *‘Aile büyükleri ve tarafların akrabaları aracılıyla çözülmektedir. Aşiret düzenine göre işlemektedir.’*

Görüşmeci 7: *‘Kendi aralarında meydana gelen yaralama, hırsızlık gibi suçları kanaat önderleri aracılığıyla çözüme kavuşturılmaktadır.’*

Görüşmeci 8: *‘Kendi aralarında çözdüklerini adli mercilere yansıtıyorlar.’*

Görüşmeci 9: *‘Buna en büyük etken Suriyeli etnik nüfusun kendi aralarında sorunları çözmesi.’*

Görüşmeci 10: *‘Aile büyüğü aşiret veya dini liderlerin devreye girdiği olaylar oluyor. Sorunun polis ya da mahkemeye yansımaması için gayret gösteriyorlar.’*

Görüşmeci 11: *‘Suriyelilerin hem adli makamlarda kendilerini istedikleri gibi ifade edememeleri hem de bir otorite boşluğu bulunan bir ülkeden gelmiş olmaları nedeniyle sorunlarını kendi aralarında çözdükleri düşüncesindeyim. Farklı zamanlarda haber sitelerine düşen bıçaklı silahlı Suriye uyruklu kişilerin kavgalarının bu duruma örnek olabileceği düşüncesindeyim.’*

Görüşme yapılan personelden alınan cevaplara bakıldığında katılımcıların yedisi sığınmacıların olayları kendi içlerinde çözdüklerini ifade etmişlerdir. Özellikle aile büyükleri, kanaat önderleri ve dini önderlerin olayların çözülmesinde etkin oldukları görülmektedir.

Görüşmeci 1: *‘% 50si genellikle davacı şikayetçi oluyor.’*

Görüşmeci 2: *‘Tahkikat aşamasından sonra genel olarak kendi aralarında uzlaşma sağlanmaktadır. Olay sonrası % 50 oranında uzlaşma sağlanamamaktadır.’*

Görüşmeci 12: *‘Genelde adli mercilere yansıyor. Barışıyorlar belki ama genelde adli merci haberdar.’*

Görüşmeci 13: *‘Adli olgu olarak savcılık aşamasında, şikayetten vazgeçme şeklinde olgular olduğunu gözlemliyoruz.’*

Görüşmeci 14: *‘Genelde sorunları yaralamalı, darp, kesici delici aletle oluyor fakat uzlaşma ve çözüm görmedim adli mercilerle çözülüyor olaylar öyle kapanıyor.’*

Görüşmeci 15: *‘Kendi aralarında sorunları çözmede yetersiz kalıyorlar.’*

Katılımcıların altısı ise yaşanan olayların adli mercilere yansıdığı doğrultusunda görüş beyan etmişlerdir. Beş katılımcının ise bu konuda deneyim sahibi olmadıklarını ve görüş beyan etmedikleri görülmektedir. Görüşülen personelin yanıtları doğrultusunda sığınmacı grubunun yeni toplumsal çevre entegrasyonu ile içinde yaşadıkları yeni toplum normlarına uyum sorunun kalmaması böyle bir ayrımı ortadan kaldırdığı veya kaldıracağı savunulabilmektedir.

4.2.3. Kilis’te Suriyeli Sığınmacıların Yaşadığı Sorunlar

Bu bölümde Suriyeli sığınmacıların Kilis ilinde yaşadığı sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Suça eklemlenme ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle önem arz etmektedir. Görüşmeye katılan personelin Kilis’te Suriyeli sığınmacıların yaşadığı sorunlar nelerdir sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde başlıca sorunun ekonomi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Görüşmeci 1: *‘Çok uzun olur. Fakir sınıf maalesef pervasızca yaşıyor. İkamet, iş, sosyo-psikolojik bir çok sorunları var.’*

Görüşmeci 2: *‘İş- Çalışma.’*

Görüşmeci 3: *‘İşsizlik.’*

Görüşmeci 5: *‘İşsizlik, eğitim, topluma entegre olma.’*

Görüşmeci 9: *‘En büyük sorun işsizlik , eğitim.’*

Görüşmeci 10: *‘Kilis’te yaşayan Suriyelilerin Kilislilerden farklı sorunlara sahip olduklarını düşünmüyorum. Eğitim, sağlık, güvenlik ve ekonomi ülkede yaşayan herkesin sorunudur.’*

Görüşmeci 11: *‘Bir sokaktan başka bir sokağa taşınan bir vatandaş bile uyum sorunu yaşayabilirken anavatanını ve bütün mal varlığını bırakarak başka bir*

ülkeye göç eden Suriyelilerin de maddi, manevi, psiko sosyal ve ruhsal sorunları olduğu düşüncesindeyim.'

Görüşmeci 12: *'İşsizlik. –Bazı kesimler tarafından dışlanma. – Yardımların suiistimal edilmesi.'*

Görüşmeci 13: *'Ev bulma, barınma, işsizlik, ekonomik problemler geçim sıkıntısı.'*

Görüşmeci 14: *'İşsizlik, dışlanma, eğitimsizlik, suça karışma, çevresel tehlikeler vb sorunlar.'*

Görüşmeci 15: *'Bir yere adapte olmak o yerin kültürünü yaşam tarzını benimsemek uzun bir süreçtir. Sosyo ekonomik yaşam tarzı düzeldiğinde zamanla uyum sorunları da ortadan kalkmaya başlar.'*

Görüşmeci 16: *'Var. Kilis halkı Suriyelilere kazık atıyor. Ayrıca kazık atmayı da öğretiyor.'*

Görüşmeci 17: *'İşsizlik, konut, kira bedelleri sorunları vardır.'*

Katılımcılardan **Görüşmeci 4, 6, 7 ve 8** Suriyeli sığınmacıların Kilis'te sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. **Görüşmeci 18** soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Verilen yanıtlar incelendiğinde işsizlik ve konut sorunu gibi ekonomik sorunların yanında uyum ve entegrasyonla ilgili sorunlar olduğu da ortaya çıkmaktadır. Suç araştırmaları, ekonomik durumun suça eklenme konusunda başat bir faktör olduğunu göstermektedir. Zira suç faaliyeti olarak değerlendirilen eylemlerin büyük çoğunluğu maddi çıkar elde etmek amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla Kilis'teki Suriyeli sığınmacıların ekonomik durumları suça eklenme üzerinde etkili olmaktadır.

4.2.3.1. Kilis Halkının Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Şikayetleri

Görüşmeye katılan personelin, yerli vatandaşlar içinde Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğuna Suriyelilerin devamlı suç işlediğine yönelik şikâyetler alıyor musunuz? Alıyorsanız bu şikâyetler nelerdir? Söz konusu şikâyet/sorunlar için çözüm öneriniz var mı? Sorularına verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

Görüşmeci 1: *'Kanun uygulamalarında tarafsız olunması talepleri çok fazla, ancak işleyiş olarak maddi yardımlarda Türk vatandaşlarının ihmal edildiği'*

sürekli söyleniyor. Bu sebepten gelir eşitsizliğinden mahalle halkının mağdur edildiğinden bahsediliyor. Adli konularda özellikle çevreyi rahatsız ederek (hırsızlık) geç saatlere kadar dolaşmaları suça karışmalarını arttırdı şeklinde anlatılıyor.'

Görüşmeci 2: *'Yoğun olarak alınmakta. Genel olarak kendi aralarında kavga ve fuhuş olayları. Suç işleyen şahıslara vatandaşlık verilmemesi, verilmiş ise iptal edilmesi ve deport edilmesi.'*

Görüşmeci 3: *'Bu şikayetler var. Buradan gitmelerini istiyorlar.'*

Görüşmeci 4: *'Suriyelilerin gelmesi düzenlerini bozduğundan şikayetçiler.'*

Görüşmeci 5: *'Alıyoruz. Sürekli olarak kavga, gürültü vb suçlar işlemekteler. Ülke içinde kontrolsüz hareket etmekteler.'*

Görüşmeci 6: *'Alıyoruz. – Özellikle kaçakçılık suçlarında Suriyelilerin bölgede çok işledikleri yönünde. –yabancıların Türkiye’de karıştıkları olayların TCK kapsamında ½ oranında arttırılması uygun olabilir.'*

Görüşmeci 7: *'-Şikayetler alınmaktadır. Hırsızlık, huzur ve sükunu bozma. –Bu şikayetlerin azalması için suç işleyen şahıslar kamplarda tutulduğu sürece sorun ortada kalmayacaktır.'*

Görüşmeci 8: *'Kilis’te Suriyeli vatandaşlara alışıldığı için azdır.'*

Görüşmeci 9: *'Kente Suriyelilerin gelmesiyle istihdam anlamında ciddi sıkıntılar yaşanmakta. İşsizlik artmakta. Nüfus artışına paralel olarak konut fiyatları ve kiralar yükseldiği içi yerel halk şikayetçi. – Bir kente o kentin nüfusu kadar mülteci almak büyük bir sorun. Biran önce bu noktada devletin bir iskan politikası geliştirmesi gerekiyor.'*

Görüşmeci 10: *'Şehrin birdenbire kalabalıklaşması, hayatın pahalılaşması, artan iş gücü nedeniyle iş bulmanın zorlaşması halkta şikayetlere neden oldu. Kilis’te Suriyeli nüfusun azaltılması gerekir. Suriyelilerin suç işledikleri için huzurun bozulduğu düşüncesine katılmıyorum.'*

Görüşmeci 11: *'Yerli vatandaşlar Suriyelilerin gelmesiyle beraber şehirdeki yaşam koşullarının zorlaştığı, kira ve ev fiyatlarının arttığı, şehrin alt yapısının*

bu kalabalığı kaldıramadığını, esnafın mağdur olduğunu ifade etmektedirler. Çözüm olarak Suriye tarafında oluşturulacak güvenli bölgelere Suriyelilerin taşınması ve orada ikamet etmeleri ile sağlanacağı kanaatineyim.'

Görüşmeci 12: *'Genelde alıyoruz. İki millet için kültür çatışması oldu. Çift eşlilik çoğaldı. Çözüm önerim yok. Ortak alanı kimseye zarar vermeden haklar ihlal edilmeden kullanmalı diye düşünürüm.'*

Görüşmeci 13: *'Trafik kazası dışında genelde kendilerine karşı suç işlediklerinden, iş yoğunluğu veya kalabalık olma, gürültü dışında olmadığını düşünüyorum.'*

Görüşmeci 14: *'Çözümün en güzel yolu ülkelerine en erken tarihte gidip yaşamlarına orda devam etmeliler. Türkiye 'de çözümü maalesef ki yok.'*

Görüşmeci 15: *'Evet, toplumsal düzeni ve huzuru bozmaları, hırsızlık, yağma, cinsel saldırı gibi suçlardan dolayı; insan bir başka yerde ne kadar rahat etse de doğduğu toprakları unutmaz. Suriyeli vatandaşların kendi ülkelerine geri dönmeleri.'*

Görüşmeci 16: *'Yerli vatandaşlar şikayet ediyorlar ancak; yerli vatandaşlarda Suriyelilerin her türlü zaafılarını kullanıyorlar.'*

Görüşmeci 17: *'Gece geç saatlere kadar sosyal etkinliklerine devam ettikleri için ses kirliliğine neden olarak insanları rahatsız etmektedirler.'*

Görüşmeci 18: *'Hırsızlık olaylarının arttığı yönünde şikayetler duyuyoruz.'*

Yanıtlar incelendiğinde Kilis halkının genellikle asayiş olaylarının artmasından şikayetçi olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcı personelin, toplumsal huzurun ve düzenin bozulduğuna dair şikayetlerin sıkça dile getirildiğine yönelik tecrübeleri durumu ortaya koymaktadır. Sorunun çözümüne yönelik olarak ise; Suriyeli sığınmacıların gönderilmesi ve suça karışan yabancılara yönelik ceza oranının arttırılması önerileri dile getirilmiştir.

Görüşmeye katılan personele Kilis halkının Suriyeli sığınmacılara bakışını tespit etmek amacıyla **"Suriyeliler ile komşuluk yapmaktan rahatsız olan mahalle sakinleri var mı? Varsa nedeni nedir?"** sorusu yöneltilmiş olup verilen yanıtlar aşağıdaki gibidir:

Görüşmeci 1: *‘Geç saatlere kadar oturulması, yüksek sesle konuşulup müzik vb şekilde rahatsızlık vermeleri.’*

Görüşmeci 2: *‘Vardır hatta çok. Genelde gürültü.’*

Görüşmeci 3: *‘Kültür uyumsuzluğundan dolayı komşuluktan rahatsızlık duyuyorlar.’*

Görüşmeci 4: *‘Bilmiyorum.’*

Görüşmeci 5: *‘Yoktur.’*

Görüşmeci 6: *‘Var. – Çok gürültü yaptıkları, kalabalık yaşadıkları, özellikle yalnız yaşayan kadınların fuhuşa sürüklendiği yönünde.’*

Görüşmeci 7: *‘Var. Mahalle ve köylerin huzurunu bozdukları yönünde.’*

Görüşmeci 8: *‘Bir sıkıntı yoktur ancak bazı apartmanlarda aileler arası tartışma olduğunu duyuyorum.’*

Görüşmeci 9: *‘Kültürel farklardan dolayı şikayetler var. Geç yatmaları, gece yarısına kadar oturup muhabbet etmeleri ve bunu sesli yapmaları noktasında şikayetler alıyoruz.’*

Görüşmeci 10: *‘Suriyeli komşularımızla Türk komşularımız gibi komşuluk yapıyoruz, sorunlu insanın Türk veya Suriyeli olması fark etmiyor. Ev kiralарının artması Türk kiracılarında şikayet nedenidir.’*

Görüşmeci 11: *‘Türk vatandaşları genellikle Suriyelilerin rahat bir yaşam sürmelerinden dolayı (gece geç saate kadar sokakta kalma, geç vakitlerde müzik sesini yükseltme, uyum sorumluları vb) rahatsızlık duymaktadırlar.’*

Görüşmeci 12: *‘Genelde var. Ses yapmaları, giyim tarzları, temizlik anlayışları, çok fazla çocuk olması.’*

Görüşmeci 13: *‘Komşuluk olarak fazla gürültü, bağırma, ses çıkarma ile gece boyu eğlence, yüksek ses şikayetleri var.’*

Görüşmeci 14: *‘Kendi çevremde görmedim fakat var genel olarak anlaşılamama çevresel sorunlarda sorunlar çıkıyor fakat fazla sorun görmedim.’*

Görüşmeci 15: *‘Evet, Suriyelilerin toplumsal düzeni ve huzuru bozmaları.’*

Görüşmeci 16: *‘Bizim yok.’*

Görüşmeci 17: *‘Türk aile yapısından farklı bir örf ve adetlere sahip olduklarından dolayı rahatsızlıklar var.’*

Görüşmeci 18: *‘Yaşayış biçimleri Türk toplumundan daha rahat olduğu için Türk toplumundan şikayet almaktayız.’*

Yanıtlara bakıldığında katılımcıların tamamına yakını kültürel farklardan ve yaşam tarzlarından dolayı yerli halkın Suriyeli sığınmacılar ile komşuluk yapmaktan rahatsız olduğunu belirtmişlerdir. Gürültü, örf adet uyuşmazlığı, yaşayış biçimleri ve kiralardan artmasından dolayı huzurlarının bozulduğunu aktarmışlardır.

4.2.3.2. Kilis Halkı ile Suriyeli Sığınmacıların Kültürel Durumu

Kültür yaklaşımı kriminolojik çalışmalarda suç olgusunun açıklanmasında başta gelen kuramlardandır. Toplumların değer yargıları üzerinden suç davranışlarının sebeplerini ortaya koymaya çalışan kültürel yaklaşım normlar kavramı üstünde durur. Kilis’te yaşayan sığınmacılarla ilgili olarak kültür farkının veyahut kültür çatışmasının suç üzerinde ki etkisini tespit edebilmek amacıyla katılımcılara *‘Kilise yerleşen Suriyelilerin Kilis halkının kültürüne, örf ve adetlerine yakın olduğunu düşünüyor musunuz? Kültür farklılığının suç üzerinde etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?’* sorusu sorulmuştur. Yanıtlar şu şekildedir:

Görüşmeci 1: *‘% 100 hayır. özet olarak bizim halkımıza göre empati özellikleri çok az, vicdan sorgulamaları neredeyse yok. Düzensiz yaşamayı önemseyen yapıları var.’*

Görüşmeci 2: *‘-Hayır*

-Evet

Kültür ve eğitim seviyelerinin düşük olması kavgaya meyilli olmalarını tetikliyor.’

Görüşmeci 3: *‘Yakın değil. Kültürden dolayı mahalle kavgaları oluyor.’*

Görüşmeci 7: *‘Kültür olarak tamamen farklıyız. İşlenen suçların temel sebeplerinden biridir.’*

Görüşmeci 11: *‘Suriyelilerin yerli halk ile kaynaşmamasının asıl nedeninin kültür, örf ve adet farklılıklarından kaynaklandığı düşüncesindeyim. Şehirde*

meydana gelen kutuplaşmanın temeli de buradan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle bazı konularda benzerlik gösterebilir de iki milletin değerlerinin ayrı olduğu düşüncesindeyim.'

Görüşmeci 12: *'Kültür farkı var. Yakın sınır olmasına rağmen yemek içmek, giyim kültürü gözle görülür derecede farklı. Suç üzerinde de bayağı etkili.'*

Görüşmeci 13: *'Kültür farklılığı olmakla birlikte iç Anadolu veya diğer bölgelere kıyasla az farklı olduğunu düşünüyorum. Suç üzerinde etkisi olduğunu düşünüyorum.'*

Yanıtlar incelendiğinde altı katılımcının Kilis halkı ile Suriyeli sığınmacıların kültür, örf ve adet olarak birbirlerine yakın olmadığına dair görüş belirttiği görülmektedir. Katılımcılardan Görüşmeci 3, 7, 11 ve 12 kültür farkının işlenen suçların üzerinde etkisinin çok olduğunu belirtmişlerdir.

Görüşmeci 15: *'% 50 evet. Bir toplumda yapılması kanunen veya örfi olarak yasak olan bir davranışın başka bir toplumda normal kabul edilmesi. Örnek; 18 yaş altı evlilikler.'*

Görüşmeci 4: *'Yakın olduğunu düşünüyorum. Kültür farklılıkları suç etkisini arttırmaktadır. Uyum sağlamada zorluk çekildiğinden dolayı.'*

Görüşmeci 5: *'Sınır komşuları olmaları nedeniyle, geçmişten gelen akrabalık vb bağlar oluşması nedeniyle kültürel bağ oluştuğu görülmektedir.'*

Görüşmeci 6: *'Yakın olduğunu düşünüyorum. –Özellikle kaçakçılık ve göçmen kaçakçılığı olaylarını koordineli hareket etmektedirler.'*

Görüşmeci 8: *'Evet. Yoktur.'*

Görüşmeci 9: *'Sınır komşusu olan Suriyeliler örf adet olarak Kilis'e yakın ama onlarda daha muhafazakar bir yapı var. Kültür farkı suç üzerinde tabi ki etkili ancak burada Suriyeli sayısı çok olduğu için bundan etkilendiklerini düşünmüyorum.'*

Görüşmeci 10: *'Birçok alanda yakınlık, benzerlik olduğunu düşünüyorum. Bize göre daha baskıcı bir yönetimden geldikleri için polis. Mahkeme korkuları Türk vatandaşlarından fazla.'*

Görüşmeci 14: *‘Kültür olarak fazla benzerlikten dolayı kültür suçu fazla görmedim şahit olmadım.’*

Görüşmeci 16: *‘Evet düşünüyoruz, yakınlar.’*

Görüşmeci 17: *‘Evet düşünüyoruz. Kültür farklılığı suça eğilimle alakalı olmamakla birlikte bu eğitimle alakalı bir durumdur’.*

Katılımcıların büyük çoğunluğu Kilis halkı ile Suriyeli sığınmacıların kültürel olarak yakın olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla kültür farkından kaynaklı suçların az olduğu kanaatini paylaşmışlardır. Verilen yanıtlar genel olarak irdelendiği zaman kültür farkının suç üzerinde etkili olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Kültür farkı suç üzerinde etkilidir fakat Kilis’te yaşayan sığınmacıların kültür farkı kaynaklı suç işlemediği görüşü ağır basmaktadır.

Görüşmeci 18 soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Kilis’teki sığınmacıların suça eklenme tarzı incelenirken alan araştırması yapılırken sıkça karşılaşılan göçmenlerin yaşadığı gettolarda suç örgütü kurma veya çeteleşme eğilimine de bakmak gerekmektedir. Katılımcılara **‘Kilis’te yaşayan Suriyeli göçmenlerin ağırlıklı olarak yaşadığı mahallelerde gruplaşarak suç örgütü oluşturma, yada çeteleşme olaylarına şahit oldunuz mu?’** sorusu sorulmuştur. Yanıtlar şu şekildedir:

Görüşmeci 3: *‘Olmadım ama doğal olarak birlikte geziyorlar.’*

Görüşmeci 4: *‘Şahit olmadım.’*

Görüşmeci 5: *‘Şahit olmadım. Ancak Avrupa ülkelerindeki şehirleşme ve mahallelerde bir araya gelerek, gettolaşma oluşmaktadır.’*

Görüşmeci 6: *‘Olmadım.’*

Görüşmeci 7: *‘Olmadım.’*

Görüşmeci 8: *‘Hayır.’*

Görüşmeci 9: *‘Suç olgusu anlamında bir çeteleşme olayına şahit olmadık. Kaçakçılık anlamında olan çeteleşmenin de mahalle olgusuyla bir alakası yok.’*

Görüşmeci 10: *‘Şahit olmadım ama ilerleyen zamanlarda olabileceğini düşünüyorum.’*

Görüşmeci 12: *‘Çok olmadım.’*

Görüşmeci 14: *‘Şahit olmadım ama Adnan menderes bulvarı ve yukarı mahallelerinde aşırı yoğun nüfusları var. Çeteleşme değil de gruplaşıp üniversite arkasındaki yürüyüş yolunda fazla kendi aralarında gruplaşıp bağırış çağırışa şahit oldum.’*

Görüşmeci 16: *‘Hayır olmadım.’*

Görüşmeci 17: *‘Olmadık.’*

Verilen yanıtlara bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunun Kilis’teki Suriyeli sığınmacıların çeteleşme ve suç örgütü kurma faaliyetlerine girişmedikleri görüşünü paylaştıkları görülmektedir. On sekiz katılımcıdan on ikisi çeteleşme ve suç örgütü olmadığına dair fikir beyan etmişlerdir. Şehirde yaşayan sığınmacı oranının neredeyse yerli oranına denk olması nedeniyle homojen bir yapı oluşmasının bunun üzerinde etkili olduğu çıkarımı yapılabilir. Ekonomik olarak geri kalmış bazı mahallelerde Suriyeli sığınmacı kümelenmesine rastlansa dahi genel manada şehirde bir heterojen yapı oluşmamıştır.

Görüşmeci 2: *‘Evet- Birbirlerini tutma ve kayırma.’*

Görüşmeci 11: *‘Evet. Yapılan kimi operasyonlarda yakalanan zanlıların aynı sokak veya aynı mahallede ikamet ediyor olmaları bunun göstergesidir.’*

Görüşmeci 13: *‘Çocuklar arası toplu gezme ve çeteleşme mevcut, şimdilik kendi aralarında suç işliyorlar kanaatindeyim.’*

Görüşmeci 15: *‘Evet, sıklıkla.’*

Görüşmeci 1: *‘2017 yılından sonra nadir de olsa bu tür olaylar yaşanıyor.’*

Katılımcılardan dört tanesi çeteleşme ve örgüt kurma şeklinde gruplaşmaların olduğuna dair görüş beyan etmişlerdir fakat bunun teknik manada çeteleşme veya örgüt kurma olduğu söylenememektedir. Örneğin görüşmeci iki evet yanıtı vermesine rağmen ‘birbirlerini tutma ve kayırma’ şeklinde cevap vermiştir bunun da kriminolojik anlamda çete veya örgüt kurmak olarak adlandırılmayacağı çıkarımı yapılabilir. Yine görüşmeci 11’in kimi operasyonlarda yakalanan zanlıların aynı muhitte ikamet etmelerini örnek vermesi çeteleşme ve örgüt vasfı için yeterli olmamaktadır. Görüşmeci 13 ise çocuklar arasında çeteleşme olduğu belirtmiştir.

Görüşmeci 18 soruyu yanıtsız bırakmıştır.

4.2.4. Kilis'te Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmelerine Yönelik Algı

Göçmenler ve suç alanındaki çalışmalar incelendiğinde yerli toplumun genellikle göçmen kitlesine karşı ön yargı ve olumsuz algılara sahip olduğu görüşü sıkça işlenmektedir. Kilis'teki Suriyeli sığınmacıların suç olgusuna dair üçüncü bölümde işlenen basın analizi sonuçlarıyla değerlendirmek üzere katılımcılara algıya dair sorular sorulmuştur.

4.2.4.1. Kilis'te Ayrımcılık ve Damgalamanın Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmeleri Üzerindeki Etkisi

Kriminoloji alanında yapılan çalışmalar ayrımcılık ve damgalamanın suça eklemlenme üzerinde etkisinin çokça olduğunu ortaya koymaktadır. Göç alan toplumlara bakıldığında Türkiye dahil genellikle dışardan gelenlere karşı bir önyargı olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye'de de Suriyeliler geldi suç oranı arttı gibi bir algının olduğu açıktır. Toplumdaki bu algının pratiğe dökümünü tespit etmek amacıyla katılımcılara şu soru sorulmuştur: '**Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suç işlemesi üzerindeki etkisi konusunda fikriniz nedir?**' Soruya verilen yanıtlar şu şekildedir:

Görüşmeci 3: '*Ülke içerisinde sığınmacı değil de azınlık olarak yaşadıkları sürece bu sıkıntının süreceği görüşümdedir.*'

Görüşmeci 5: '*Vardır. Suriyeli şahıslar ayrımcılık nedeniyle ülke içinde yasal olmayan usullerden kazanç sağlama yoluna gitmektedir.*'

Görüşmeci 11: '*Ayrımcılığın temelinin Suriyelilerin Türk halkı tarafından 'rahatlar' diye tabir edilen durumlardan kaynaklandığını, Suriyeli oldukları için değil de farklı ve Türk milletine göre doğru olmayan bir yaşam tarzı sürdürdükleri için meydana geldiği düşüncesi ile işlenen suçların da bu bağlamda ayrımcılık kılıfına uydurulabileceği görüşümdedir.*'

Görüşmeci 12: '*Olabilir. Sadece Suriyeliler için değil herkes için geçerli bir durum. Damgalanırsa meşrulaşabilir.*'

Görüşmeci 13: '*Farklı kültür ve toplum olduğu için kaynaşma eğilimi yok, bu yüzden bir etkisi olduğunu düşünüyorum.*'

Görüşmeci 14: *‘Çok olmasa da toplumsal dışlanma ister istemez etkisi var, sayısı çokta fazla olduğunu düşünmüyorum.’*

Görüşmeci 15: *‘Ayrımcılık ve damgalama insanın olduğu her yerde geçerlidir.’*

Görüşmeci 16: *‘Türkler Suriyelilere ayrımcılık yapıyor. Yani Türkler en basitinden 300 TL’lik bir kirayı Suriyelilere 1000 TL’ye veriyor. Böylelikle insanlara etkisi olur.’*

Görüşmeci 17: *‘Dışlanmışlık bu insanları suça itmede önemli bir etken olacaktır.’*

Görüşmeci 18: *‘Bu unsurların Suriyelileri suça ittiği düşüncesindeyim.’*

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların yarısının ayrımcılığın Suriyeli sığınmacıları suç ittiği görüşünü paylaştığı görülmektedir. Dolayısıyla her iki görüş eşit derecede paylaşılmaktadır.

Görüşmeci 1: *‘Eğitim, kültür, gelir farklılığı, aile yapısını haliyle bozuyor.’*

Görüşmeci 2: *‘Öyle bir durumun söz konusu olduğunu düşünmüyorum.’*

Görüşmeci 4: *‘Herhangi bir etkisi yoktur.’*

Görüşmeci 6: *‘Yoktur.’*

Görüşmeci 7: *‘Görmedim.’*

Görüşmeci 8: *‘Kilis’te örf ve adetlerin yakın olması ve kız alıp vermeden dolayı pek olumsuz durum yoktur.’*

Görüşmeci 9: *‘Kilis özelinde çok fazla ayrımcılık ve damgalama söz konusu değil. Suriyelilerin yaşam tarzlarına kimse karışmıyor. Bu nedenler suça etkisi olduğunu düşünmüyorum.’*

Görüşmeci 10: *‘Ayrımcılık ve damgalama varsa kişiseldir. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Suriyeliler vatanlarından daha rahat bir ortamda yaşıyorlar. Bunun bir neden olacağını düşünmüyorum.’*

Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suça eklemlenmesine etkisi olmadığını savunan görüşmecilerden 8 ve 9’un verdiği yanıt dikkat çekicidir. Görüşmeci 8 Kilis halkıyla Suriyelilerin kültür benzerliğinin ayrımcılığın önüne geçtiğinden dolayı etkisinin olmadığı görüşünü paylaşmıştır. Görüşmeci 9 da aynı görüşe paralel olarak fakat Kilis

özeline indirgeyerek ayrımcılık ve damgalama olmadığı dolayısıyla bunun suça etkisinin olmadığı görüşünü paylaşmıştır.

4.2.4.2. Kilis'te Basın ve Medyanın Suriyeli Sığınmacıların Suça Eklemlenmeleri Üzerindeki Etkisi

Üçüncü bölümde incelenen medya analizi sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmek üzere katılımcılara basın ve medya algısına ilişkin olarak şu soru sorulmuştur: **‘Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçlar konusunda basın ve medyanın etkisi var mıdır? Varsa ne kadar etkilidir açıklar mısınız?’** Soruya verilen yanıtlar şunlardır:

Görüşmeci 1: *‘Şuan için basın gerektiğinden fazla Suriye halkını etkileyerek, kötü yönde, bizim için kötü olacak şekilde abartılı haber yapmaktadırlar.’*

Görüşmeci 2: *‘Vardır. Sürü etkisi yaratmakta ve insanlar arasında güvensizlik duygusu aşılama.’*

Görüşmeci 3: *‘Vardır. Bir Suriyelinin yaptığı şeyi tüm Suriyeli vatandaşlara mal ediyorlar.’*

Görüşmeci 6: *‘Vardır. Bazı yayın organlarının özellikle Suriyelilerin ülkede rahat yaşarken, TSK'nın bölgede operasyonları olayını vurgulamasından milliyetçi yapısı ile tanınan halk tepki vermektedir.’*

Görüşmeci 9: *‘Zaman zaman basında çıkan Kilisin % 80'i Suriyeli gibi haberler olumsuz etki yapıyor. Ayrıca bir Suriyeli suç işlediğinde basında yer alınca daha çok dikkat çekiyor. Kendini ev sahibi gibi gören kent insanının da buna tepkisi daha sert oluyor.’*

Görüşmeci 10: *‘Bazı sosyal medya haberlerinin lokal etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Ulusal medyanın daha sorumlu davrandığına inanıyorum.’*

Görüşmeci 11: *‘Medyanın günümüzde toplumsal kitleleri harekete geçirebilen bir organ olduğu düşünüldüğünde yaşanan olayların dozajı konusunda da belirleyici bir rolünün olduğu düşüncesindeyim.’*

Görüşmeci 12: *‘Türk vatandaşları medya aracılığıyla fark etmeden dolduruluyor ve kindarlaşıyor olabilir. Herkes için geçerli değil ama.’*

Görüşmeci 14: *‘Aşırı etkisi vardır. Basın her zaman doğru haber yapmaz belli kesimlerin bakış açısını değiştirebilir Sorunlar çıkar. Kabaca oran verilecekse de %10 olabilir.’*

Görüşmeci 15: *‘Evet, medya hiçbir zaman tablonun tümünü göstermez, sadece habere konu olacak bölümünü gösterir. Buda ister istemez toplum üzerinde algı yapılmasına yol açmaktadır.’*

Görüşmeci 17: *‘Yazılı ve dijital basında kaleme alınan konular araştırma yapılmaksızın körü körüne inanıldığı için etkisi bulunmaktadır.’*

Görüşmeci 18: *‘Medya paylaşımları Türk halkı tarafından olumsuz tavırlara ve şiddete sebep olmaktadır.’*

Yanıtlara bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğu medyanın Suriyeli sığınmacıları suça iten bir etken olduğu görüşünü paylaşmaktadır. Kimi zaman haber sunumunda genellemeci bir dil kullanıldığı kimi zaman hem Suriyeli sığınmacıları hem de Türk vatandaşlarını provoke edici söylemler geliştirdiği bunun suça iten bir etmen olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Haber incelemesi ile birlikte değerlendirildiğinde medya söylem faktörünün algı üzerindeki etkisi ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılardan **Görüşmeci 7:** *‘Yoktur.’* ve **Görüşmeci 13:** *‘Bu konuda basın ve medya duyarlı olduğu için negatif belirgin bir etki düşünmüyorum.’* Yanıtlarını vererek aksi yönde fikir beyan etmişlerdir. Dört katılımcı ise konuya dair fikir sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Görüşmede katılımcıların ağırlıklı olarak medyanın Suriyeli sığınmacıları suça ittiğine dair görüş beyan etmeleri üzerine, buna bağlı olarak etkiye tepki verilip verilmediğinin ölçülmesi amacıyla katılımcılara yerel halkın sığınmacılara kötü muamele ve ayrımcılık yapıp yapmadıklarına dair soru sorulmuştur. Katılımcıların **‘Yerel halkın Suriyelilere karşı kötü muamele ve ayrımcılık yaptığına şahit oldunuz mu? Bunun suç üzerinde etkisini tecrübelerinizden yola çıkarak açıklayınız.’** Sorusuna verdikleri yanıtlar şunlardır:

Görüşmeci 1: *‘Zaman zaman şahit oluyoruz. Maddi yardımlar konusunda bizim vatandaşlarımız ihmal edildiği düşüncesi çok hakim.’*

Görüşmeci 6: *‘Özellikle göçmen kaçakçılığı olaylarında göçmenlere eziyet edildiği yönünde bilgiler aldık ancak ortaya çıkaramadık.’*

Görüşmeci 9: *‘Maddi durumu iyi olmayan Suriyelilere karşı zaman zaman tepkiler olsa da bu çok ön plana çıkan bir husus olmadığı için suç üzerinde çok etkisi olduğunu düşünmüyorum.’*

Görüşmeci 10: *‘Genelde zayıf çaresiz insanların aşağılandığına, hor görüldüğüne şahit oldum. Özellikle Türkçe bilmedikleri için hor görülenler var.’*

Görüşmeci 11: *‘İlk zamanlarda gelen Suriyelilere Türk kalkının kızlarının çeyizi için biriktirdikleri eşyaları verdiklerine, sonrasında Türk halkının kabul etmediği ve benimsemediği yaşam tarzlarından dolayı Suriyelilere tavır koyduğuna fakat bunun asla bir ırkçılık değil değerlerden kaynaklı olduğuna şahit olmaktayız.’*

Görüşmeci 14: *‘Şahit olduğum olay olmadı ama duyduğum oldu. Ayrımcılık evet işsizlikten dolayı ucuz çalıştırılıyorlar ve geçinememe gibi durumlardan dolayı olayların sayısı artıyor.’*

Görüşmeci 15: *‘Kötü muamele yok sadece ister istemez ayrımcılık yapılmaktadır. Buda doğal bir şey her toplumda.’*

Görüşmeci 16: *‘Yerel halk yapıyor. Fakat yerel halktan ziyade zaten devlet olarak Suriyelilere olumlu yönde ayrıcalıklar veriliyor.’*

Yanıtlar incelendiğinde katılımcıların sekiz tanesi farklı derece ve durumlarda Suriyelilere ayrımcılık yapıldığını belirtmişlerdir. Görüşmeci bir sosyal yardımlar konusunda Suriyeli sığınmacıların kayırıldığını, yerel halkın buna tepki olarak zaman zaman ayrımcılık yaptığını belirtmiştir. Görüşmeci dokuz ve on maddi durumu kötü ve zayıf olanların ayrımcılığa maruz kaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca dil bilmeyenlerin hor görüldüğüne dair bilgi verilmiştir. Görüşmeci on bir ise krizin ilk yıllarında gelenlere Türk halkının fazlasıyla yardımcı olduğu fakat süre uzadıkça bu olumlu yaklaşımın tersine evrildiğine dair fikir beyan etmiştir. Sığınmacıların yaşam tarzlarının bunda etkili olduğu ifade edilmiştir. Görüşmeci on dört emek sömürüsü

manasında ayrımcılık yapıldığını belirtmiştir. Ucuza çalıştırma ve bundan kaynaklı geçim sıkıntısının suçu arttırdığını belirtmiştir. Görüşmeci on altı yerli halkın ayrımcılık yaptığını fakat bunun nedeninin devletin sığınmacılara pozitif ayrıcalıklar vermesinden dolayı yaşandığını ifade etmiştir.

Görüşmeci 2: *'Olmadım. Zaman zaman kendi hata ve işlemiş oldukları suçlardan dolayı kavga çıkmakta ancak ayrımcılık olmamaktadır. Artık halk benimsedi.'*

Görüşmeci 3: *'Şahit olmadım.'*

Görüşmeci 4: *'Hayır şahit olmadım.'*

Görüşmeci 5: *'Yoktur.'*

Görüşmeci 7: *'Olmadım. Suriyeliler ayrımcılık yapmaktadır.'*

Görüşmeci 8: *'Zannetmiyorum.'*

Görüşmeci 12: *'Hayır olmadım. Kilis ili sakinleri gayet olumlu bir tavır sergilemektedir. Belki de karşılıklı fayda sağlamakta.'*

Görüşmeci 13: *'Büyük bir etki ve kötü muamele olduğunu düşünmüyorum.'*

Görüşmeci 17: *'Hayır şahit olmadık.'*

Katılımcılardan dokuzu Kilis halkının sığınmacılara ayrımcılık yapmadığı görüşüne sahiptir. Görüşmeci on iki bunu karşılıklı çıkar ilişkisine bağlamaktadır. Bir katılımcı ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

Katılımcı personelle yapılan görüşmelerde **'Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret suçu kapsamında olup olmadığı konusunda bilgi verir misiniz?'** sorusuna alınan cevaplar aşağıda gösterilmiştir.

Görüşmeci 1: *'Çok nadir.'*

Görüşmeci 14: *'Evet her iki taraf açısından olduğunu düşünüyorum. Suriyeliler daha kendi aralarından ırk, milliyet kendi milliyetine daha fazla. Türk tarafında fazla olduğunu düşünmüyorum.'*

Görüşmeci 15: *'Nefret aksülamel hareket halinde oluşan bir duygudur. Burada nefret duygusunu oluşturan Suriyelilerin davranışlarıdır. Vatan toprağı ne*

olursa olsun terkedilmez, terkediliyorsa edebinle adabınla oturman lazım.'

Yanıtlara bakıldığında katılımcıların üç tanesi çok az dahi olsa sığınmacılara karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret saikiyle işlendiğini belirtmişlerdir. Görüşmeci 14 durumun karşılıklı olduğunu fakat sığınmacılarda daha fazla olduğunu aktarmıştır. Görüşmeci 15 nefrete sebep olarak sığınmacıların davranışlarını göstermektedir.

Görüşmeci 2: *'Kesinlikle hayır. İşlenen suçlar nefret suçu kapsamına girmez.'*

Görüşmeci 5: *'Nefret suçu kapsamında işlenen suçlar yoktur.'*

Görüşmeci 6: *'Bana göre nefret suçu değil.'*

Görüşmeci 7: *'Yoktur.'*

Görüşmeci 9: *'Burada suç işleyen insan yapısına bakıldığında Kilis özelinde nefret suçu kapsamına girmiyor. Çünkü suç işleyen insanlar Suriyeli ya da Türk ayrımı yapmadan suç işliyorlar.'*

Görüşmeci 10: *'Toptan bir nefret yok ama kişisel hatalardan kaynaklanan husumetler olabiliyor.'*

Görüşmeci 11: *'Genellikle nefret suçu değil değerlerin hiçe sayılması sebebiyle problemler çıkmış olabileceği düşüncesindeyim.'*

Görüşmeci 12: *'Nefret değil, toplum kurallarına aykırı olursa düzen bozulur. Sorun kapanınca unutulur.'*

Görüşmeci 13: *'Nefret suçu kapsamında değildir, başka bir millet bu kadar sahip çıkmazdı. Tabi ki eleştirilecek durumlar vardır.'*

Görüşmeci 17: *'Köken farkı olmasına rağmen aynı inanca sahip insanlar arasında herhangi bir nefret duygusu yoktur.'*

Katılımcıların büyük çoğunluğu nefret suçu işlenmediğine dair görüş beyan etmişlerdir. On sekiz katılımcının onu bu görüşü paylaşmaktadır. Dolayısıyla Suriyeli sığınmacılara karşı organize ve yaygın bir nefret suçu eylemi yaşanmadığını söyleyebiliriz. Görüşmeci 9 durumu Kilis özeliyle açıklamaktadır. Görüşmeci 11

değerlerden kaynaklı sorunlar yaşandığını fakat bunun nefret suçlarına sebep olmadığını belirtmiştir. Görüşmeci 17 inanç birliğinin nefret duygusunun önüne geçtiğini belirtmektedir. Böylelikle toplum her ne kadar algısal olarak farklı yönlendirilse dahi bunun pratikte bir karşılığının olmadığı görülmektedir.

Katılımcılardan beşi soruyla ilgili fikir beyan etmemiştir.

4.2.5. Kilis'te Şiddete ve İstismara Uğrayan Kadın ve Çocuk Sığınmacıların Korunmasına Yönelik Çözüm Önerileri

Türkiye ve dünyada yerinden edilmişlerin düştükleri durum ve çaresizlik suç örgütlerinin istismarına neden olmaktadır. Yerinden edilmişlik, çoğu zaman henüz anavatanlarından çıkışta göçmen kaçakçılarının ellerine düşmekle başlayan zorlu bir süreçtir. Özellikle kadın ve çocuklar kolayca istismar edilmektedir. Görüşmede katılımcı personele bununla ilgili çözüm önerileri sorulmuştur. Katılımcıların '**Şiddete ve istismara uğrayan özellikle kadın ve çocuk Suriyelilerin korunmasına yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?**' sorusuna verdikleri yanıtlar şunlardır:

Görüşmeci 1: *'Mevcut yapımızda yeterli.'*

Görüşmeci 2: *'Eğitim ve seminerler. Ayrıca kayıt altına alınmaları (resmi nikah vb)'*

Görüşmeci 3: *'Bu suçları işleyenlere en ağır cezanın verilmesi.'*

Görüşmeci 5: *'Suriye uyruklu şahıslar; ülkemizde kadın sığınma ve çocuk izleme merkezlerinde kontrol altında kalabilmelidir.'*

Görüşmeci 6: *'Kendi vatandaşlarımıza yönelik uygulanan tedbirler aynen uygulanmalı.'*

Görüşmeci 7: *' - Kadın ve çocuk sığınma evlerinin sayılarının arttırılması.*

- Bu tür suçlara karışanların ailelerine teslim edilmemesi.'

Görüşmeci 9: *'Bu aslında Suriyeliler özelinde bir durum olmaktan ziyade toplumsal bir sorun. Ve bu sorunun çözümü yine ASP. ŞÖNİM gibi kurumlar vasıtasıyla çözülebilir.'*

Görüşmeci 10: *'Adli ve idari yaptırımların ağırlaştırılması gerekir.'*

Görüşmeci 11: *‘Korunma halkın bilinçlendirilmesi ile ancak olabilir. Bu nedenle oluşturulabilecek heyetler aracılığıyla yapılacak seminerler ve sunumlarla bilinçlendirme sağlanabilir.’*

Görüşmeci 12: *‘Çok eşlilik konusunda bilinçlendirilmeliler*

-Şiddet olayı meşrulaşmaktan soyutlanmalı.

-Çocuklara daha fazla ilgi.

-Aile planlamasının yapılması.

-İstihdam şart yoksa sorun devam edecek.’

Görüşmeci 13: *‘Türkiye devlet olarak önlem almalı, toplum bilinçlendirilmeli, koruyucu aile ve toplumsal kaynaşma sağlayacak faaliyetler yapılabilir.’*

Görüşmeci 14: *‘Kendi aralarında bu suç oranı daha fazla o yüzden bir şeyleri ön göremiyorum.’*

Görüşmeci 15: *‘Şiddeti de istismarı da oluşturan Suriyeli aile fertleridir. Erkek ailesine sahip çıkarsa sorun kendiliğinden kalkar. Başında erkek olmayan Suriyeli ailelere Türkiye Cumhuriyeti gerekli desteği vermektedir.’*

Görüşmeci 16: *‘Yasalar caydırıcı değiller.’*

Görüşmeci 17: *‘Eğitim seviyelerinin yükseltilmesi en önemli çözüm yoludur.’*

Görüşmeci 18: *‘Şiddete ve istismara uğrayan özellikler kadın ve çocuk Suriyelilerin korunmasına yönelik çözümün daha dikkatle, sabırla ve anlayışla yürütülmesi gerekmektedir.’*

Verilen yanıtlar incelendiğinde genel olarak eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yoğunlaştırılması ve yaptırımların ağırlaştırılması görüşleri ağır basmaktadır.

İki katılımcı soruya yanıt vermemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. GENEL DEĞERLENDİRME

Bu bölümde araştırmanın çıkarımları, öneriler ve sonuç kısmı yer almaktadır. Bu kapsamda Suriyeli sığınmacıların medyada sunulmuş tarzı incelenerek algı araştırması sonucunda elde edilen veriler ile Kilis İlinde bulunan Suriyeli sığınmacıların suça eklemlenmesine yönelik yapılan nitel alan araştırması sonucunda elde edilen veriler ışığında ulaşılan çıkarımlar ve bulgular doğrultusunda geliştirilen öneriler ortaya konmuştur.

5.1. Bulgular ve Öneriler

Bu bölümde Kilis İlinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların suça eklemlenmelerini tespit etmek amacıyla yapılan saha araştırması ve Kilis ilinde yayın yapan internet haber siteleri üzerinde yapılan medya alan araştırması sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan bulgular ve bu bulgulardan yola çıkılarak geliştirilen öneriler ortaya konmuştur.

Bulgu 1: Medya analizi için örneklem seçimi yapılırken Kilis merkezli yerel internet haber siteleri taranmış fakat 2011 ve sonrası yayın yapan yalnızca kilispostasi.com bulunmuştur. kentgazetesi.biz isimli site ise 2014 yılında yayına başlamıştır. Dolayısıyla en eski iki haber sitesi seçilmiş olup siteler kronolojik olarak taranmış ve ‘suriyeli’ sözcüğü ile suç içerikli haberler derlenmiştir. Araştırmada Kilis merkezli dört yerel haber sitesi bulunabilmiştir. Bunlardan ikisi 2020 yılında yayına başlamış olup örneklem seçimine uygun bulunmamıştır. Dolayısıyla araştırma kilispostasi.com ve kentgazetesi.biz adlı siteler ile sınırlanmıştır.

Haber dağılımına bakıldığında Suriye krizinin başladığı ilk yıllar ile 2018 sonrasında haber yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. İlk yıl olan 2011’de suça ilgili hiç haber bulunamamıştır. Bunu henüz sığınmacı akınının tam olarak başlamamasına bağlanabilir çünkü ilk yıl Türkiye’ye giriş yapan sığınmacı sayısı 2011 yılı sonuna kadar sadece 14 bine ulaşmıştır. 2012 yılında incelenen sitelerde sadece iki haber bulunmuştur. 2012 yılına gelindiğinde Suriye krizi artık bir iç savaş niteliği kazandığından şiddeti

artmış ve sığınmacı akını büyük kitleler halinde yaşanmaktadır. Dolayısıyla sığınmacıların suça eklenmeye başladığı dönem bu dönem olmuştur. Türkiye'nin açık kapı politikası sonrası düzensiz ve kontrolsüz sığınmacı girişi nedeniyle bu tarihten sonra sığınmacılarla ilgili olumsuz haber artışı yaşanmıştır. 2013, 2014 ve 2015 haber yoğunluğunun en yüksek olduğu yıllardır. Aynı zamanda bu dönem sığınmacılara karşı olumsuz algının ortaya çıktığı dönemdir denilebilir. Çünkü krizin ilk yıllarında misafir, yardıma muhtaç, ensar-muhacir nazarıyla bakılan sığınmacılara artık pek de olumlu yaklaşılmamaktadır. Keza bu dönem için Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye yerleşme dönemi denilebilir. Çünkü sığınmacılar ilk geldikleri vakit geçici olacaklar, kriz bitene kadar düşüncesi hakim iken daha sonra süreç uzadıkça geri dönülemeyeceği düşüncesi hakim olmuştur. Avrupa'ya gitme planı olanların da avrupanın kapıları açmaması nedeniyle mecburi olarak Türkiye'ye yerleşmeleri sonucu bu dönem yerleşme dönemi olmuştur.

Aynı zamanda hareketler döneminin başlangıcı olan 2016 yılından sonra Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber yoğunluğunun azalmaya başladığı tespit edilmiştir. Bu hem Türk toplumu hem Suriyeli sığınmacılar için ifade edilebilir; Suriyeli sığınmacıların kalıcı olduğunu kabullenme dönemi denilebilir. Bu kabullenme döneminin aynı zamanda entegrasyon dönemi olduğu çıkarımı yapılabilir. Suçla ilgili haber yoğunluğunun azaldığı, yerli halk ile sığınmacıların belli oranda kaynaştığı bir dönem olduğu söylenebilir. Araştırılan haber sitelerinden kilispostasi.com'da 2016-2017 yıllarına üçer haber, 2018-2019 yıllarında birer haber ve 2020 yılında suçla ilgili hiç haber bulunamamıştır. Suriyelilerin Kilis nüfusuna oranı göz önüne bulundurulduğunda sığınmacıların suça katılımının azaldığı çıkarımı yapılabilmektedir.

Bulgu 2: Kilis'teki Suriyelilerin suç haber profiline bakıldığında olayların tamamının adli olduğu, habere konu olabilecek terör olaylarının yaşanmadığı tespit edilmiştir. Suç türlerine bakıldığında % 38.33 ile en yüksek oranın kaçakçılık olduğu görülmüştür. Diğer haberlerdeki suç oranları şöyledir: toplumsal olay %13.33, hırsızlık %11.67, kabahtler kanununa muhalefet %11.67, cinayet % 5, yaralama % 5, uyuşturucu % 5, dolandırıcılık % 3.33, adam kaçırma %1.67, trafik % 1.67, ucuz iş gücü sağlama %1.67 ve gasp % 1.67 olarak ölçülmüştür.

Bulgu 3: Suriyeli sığınmacılarla ilgili suç haberlerinde ki söylem analiz edildiğinde kimlik vurgusunun ön planda olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları şöyle sıralanabilir:

- 1- Haberlerde ‘Suriyeli’ vurgusu yoğundur. Örneğin hem failin hemde mağdurun Suriyeli olduğu haberlerin tamamında başlıklarda sadece failin kimliği vurgulanmış, mağdura dair bilgi verilmemiştir.
- 2- Haber başlıklarında genellikle bilgi eksiltmeye gidilmiş olayla ilgili tam bilgi verilmemektedir. Haber girişlerinde ana bilgi verilmiş genellikle olay haber gövdesinde kısaca özetlenip verilmiştir.
- 3- Haberler genel manada retorik açıdan zayıf verilmektedir. Fotoğraf, video gibi multimedya araçları ile desteklenmemiştir.
- 4- Haberler verilirken ‘Suriyeliler’ diye genelleme yapılmış ve suçlayıcı bir söylem ile algısal mesaj verilmiştir.
- 5- Haberlerdeki suç profili bakımından herhangi bir değişim yaşanmamıştır. Sadece terör suçlarının haberlerde hiç yer almadığı göze çarpmaktadır.
- 6- Zamansal süreç bakımından haber yoğunluğu üç dönemde değerlendirilebilir. İlk dönem 2011-2013 yılları arasında haber sayısı azdır. 2014-2017 yılları arasında haber yoğunluğu en yüksek seviyededir. 2018’den sonraki dönem tekrar haberlerin azaldığı dönem olmuştur.

Bulgu 4: Saha çalışması kapsamında kamu kurumlarının personeliyle yapılan görüşmede katılımcıların büyük çoğunluğu çalışma sahasındaki kadın oranının az olmasından dolayı erkekler olmuştur. Onsekiz katılımcıdan sadece ikisi kadındır. Dolayısıyla konunun erkek ağırlıklı bakış açısıyla incelenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. İl göç müdürlüğü ve ŞÖNİM’den birer kadın personel ile görüşülmüştür. Diğer kurumlar olan asayiş ve adliye alanında ilgili kurumlarda Suriyeliler üzerine çalışan kadın personel bulunamaması konunun kadın bakış açısıyla sınırlı olarak incelenmesine neden olmuştur.

Katılımcı personelin yaş dağılımına bakıldığında ise ağırlıklı olarak araştırmaya 25-35 (10 personel) yaş aralığından genç personelin katıldığı görülmektedir. Bunun nedeni kolluk kuvveti personelinin erken emekli olmalarından dolayı hızlı bir personel sirkülasyonuna tabi olmasıdır. Dolayısıyla 36-45 (7 personel) yaş kategorisinin görece

deneyimli personelden oluştuğu söylenebilir. Üçüncü kategori olan 46-56 grubunda ise sadece 1 personel bulunmaktadır. Bu da ağırlıklı olarak alanda genç personelin çalıştığını göstermektedir.

Katılımcı personelin eğitim durumuna bakıldığında tamamının üniversite mezunu olduğu, iki tanesinin lisansüstü ve birinin doktora eğitimi aldığı görülmüştür. Dolayısıyla katılımcı grubunun iyi eğitilmiş olduğu, durum analizi ve muhakeme gücünün yüksek olduğunu göstermektedir.

Bulgu 5: Kilis'te Suriyeli sığınmacıları suça iten nedenler dört ana başlıkta sayılabilir:

- a) Ekonomik Faktörler
- b) Sosyal Çevre
- c) Eğitim Seviyesi
- d) Kültür Farkı

Burada önemli olan husus suça itki nedenlerinin göçle bağdaştırılmaz olduğudur. Ekonomik faktörler suça en yüksek etki oranına sahiptir. Basın analizi bölümünde incelenen haberlerde bu net olarak görülebilmektedir. Araştırılan haberlere bakıldığında kaçakçılık %38.33, hırsızlık % 11.67, kabahatler kanununa muhalefet (dilencilik) % 11.67, dolandırıcılık % 3.33, adam kaçırmaya (fidye) % 1.67, ucuz iş gücü sağlama % 1.67 ve gasp % 1.67 gibi suçlarının ana nedeni ekonomik faktörlerdir. Topladığımızda % 70.01 gibi yüksek bir oran karşımıza çıkmaktadır. Suça etki eden ekonomik faktörler dolaylı olarak göçle ilişkilendirilebilir. Sığınmacıların çoğunluğunun herşeyi geride bırakıp can havliyle göç ettiği göz önüne alınırsa göçün ekonomik sonucunun dolaylı olarak suça etki ettiği çıkarımı yapılabilir. Diğer faktörlere bakıldığında bunlardan sadece kültür farkı doğrudan göçle ilişkilendirilebilir. Zira görüşmelerde katılımcılar sık sık kültür farkı vurgusu yapmışlardır.

Bulgu 6: Kilis'te yaşayan Suriyeli sığınmacıların suç profiline baktığımızda tamamının adli olaylar olduğu görülmektedir. Terörle ilgili suçlar işlenmemektedir. Asayiş olayları oranı yüksektir.

Bulgu 7: Kilis'te yaşayan Suriyelilerin Türk vatandaşlarına kıyasla suç oranına bakıldığında görüşmeye katılan personele göre Suriyeliler çok daha fazla suç işlemektedir. Özellikle sosyal medyada yayılan dezenformasyon ve basının rolü

nedeniyle böyle bir algının oluştuğu söylenebilir. Resmi kayıtlara ulaşabilen katılımcı personel haricinde görüşmecilerin tamamının sığınmacıların daha yüksek suç oranına sahip olduğu yönünde görüş belirtmesi tamamen algısal bir olgudur. Sanılanın aksine Suriyelilerin karıştığı suç oranı Türk vatandaşlarına oranla çok daha azdır. İç işleri bakanlığı verilerine göre durum algının tam tersidir. İç İşleri Bakanı'nın açıklamasına göre Türkiye'de işlenen suçların oranı % 2.5 iken Türkiye'deki Suriyelilerin suç oranı % 0.8'dir (www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiyedeki-suriyeliler-hakkinda-neler-biliyoruz-1512612). Dolayısıyla Suriyelilerin suça karışma oranı Türk vatandaşlarına kıyasla üçte bir oranında daha azdır. 'Türkiyede Suriyeli göçmenlerin suç oranı yüksek gibi algılanmakta ise de Türk vatandaşlarına göre çok daha düşük suç oranına sahiptirler.' Varsayımı doğrulanmıştır. Haber analiz araştırmasında elde edilen medya söyleminin algıya etkisi ile tutarlı bir sonuç çıkmıştır. Suriyeliler ile yakın çalışan kamu personeli dahi olgunun aksine düşünmektedir.

Bulgu 8: 'İlk kuşak Suriyeli göçmenlerin suç oranı çok düşüktür, ikinci kuşak Suriyeli göçmenlerin suç oranı yükselmiştir.' Varsayımı elde edilen veriler neticesinde doğrulanmıştır. Suriye krizinin ilk yıllarında gelen sığınmacılar hayata tutunmaya çalışmışlardır. Barınma içgüdüleriyle suça fazla karışmamışlardır. Topluma entegrasyon ve kalıcı yerleşim düşüncesi arttıkça suç oranı da yükselmektedir. Öte yandan ikinci kuşak sığınmacılarda suç çeşitlemesi de daha fazladır.

Bulgu 9: Kilis'teki Suriyeli sığınmacıların suç profiline bakıldığında suçu daha çok birbirlerine karşı işledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sığınmacı gruplar genellikle belli bölge ve mahallelerde kümelandikleri için belli oranda heterojen bir yapı oluşmuştur. Kalıcı olma durumu ve sığınmacı oranı artınca şehirde ki heterojenlik azalmakta ve suç hedefi ayırımı azalmaktadır. Bununla birlikte kendi aralarında yaşadıkları olayları belli oranda kendi içlerinde çözerek tolere edebildiklerinden dolayı birbirlerine karşı daha fazla suç işlemektedirler. Öte yandan sınır dışı edilme, ceza alma gibi yaptırımlar korkusuyla yerli halka karşı biraz daha çekingen davranmaktadırlar.

Bulgu 10 ve Öneri: Kilis'te sığınmacıların yaşadığı en büyük sorunlar işsizlik, barınma ve uyum olarak tespit edilmiştir. Şehrin kapasitesinin üzerinde nüfus barındırması ve iş imkânlarının kısıtlı olması buna neden olmaktadır. Öncelikli olarak sığınmacıları için alternatif yaşam alanları bulunmalıdır. Şehrin nüfusu azaltılarak üzerindeki yük dağıtılmalıdır. İşsizliği azaltmak amacıyla sığınmacılarda

yararlanabilecek şekilde ücretsiz meslek kursları açılmalı ve iş kurma desteği verilmelidir. Uluslararası kuruluşlardan bunun için finans desteği sağlanmalıdır.

Uyum sorunlarını çözmek amacıyla öncelikle dil eğitimi olmak üzere sığınmacılara yönelik kurs ve faaliyetler yaygınlaştırılabilir. Uyum sorununun tek taraflı olmadığı göz önünde bulundurulursa aynı şekilde Türk vatandaşlarına yönelik faaliyetler de yapılabilir. Bununla ilgili sivil toplum kuruluşları da desteklenmelidir.

Barınma sorununu çözmek için de yine şehrin nüfus yükünün azaltılması gerekir. Suriyeli sığınmacılar için iskân politikası geliştirilmelidir.

Bulgu 11 ve Öneri: Kilis'teki yerli halkın sığınmacılara yönelik bir takım sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Sığınmacıların farklı ülkede yaşamla ilgili uyum sorunları haricinde gündelik hayata dair problemler yaşadığı görülmüştür. Suriyelilerin yaşam tarzlarının farklı olması yerli halkta huzursuzluğa neden olmaktadır. Örneğin saha çalışmasında sıkça dile getirilen 'Suriyeliler gece geç saatlere kadar kalıp, gürültü yapıyorlar' şeklindeki ifade, şehir yaşamına ayak uyduramadıklarını göstermektedir. Tespit edilen sorunlar ve sorunlara dair öneriler şunlardır:

-Sığınmacılara yapılan yardımlar nedeniyle yerli halkta ihmal edilmişlik hissi uyandırmaktadır. Sosyal yardımlar yapılırken muhtaç durumdaki vatandaşlara öncelik tanınmalıdır yahut en azından eşit davranılmalıdır.

-Fuhuş olaylarının artmasına ve kimsesiz kadınların istismar edildiğine dair şikâyetler yapılmaktadır. Kimsesiz sığınmacı kadınların güvenle barınabilecekleri tesisler artırılabilir.

- İstihdam alanında problemler yaşanmaktadır. Yerli halkta 'Suriyeliler geldi iş bulamaz olduk.' Söylemi yaygınlaşmıştır. Yeni iş sahaları yaratılmalı, sığınmacıların yoğunlukta olduğu Kilis, Gaziantep, Hatay ve Şanlıurfa gibi şehirlere istihdam teşvikleri verilmelidir.

- Şehrin kapasitesinin üzerinde nüfus barındırmasından dolayı yaşam koşullarının zorlaştığına dair yerel halkta şikâyetler yoğunudur. Mümkünse Suriye tarafında güvenli bölgelerde yaşam alanları tesis edilip iskân politikası geliştirilmelidir. Suça karışanlar deport edilmelidir.

- Çok eşliliğin artması, gürültü, gelenek görenek uyuşmazlığına dair şikâyetler yapılmaktadır.

Bulgu 12: Kilis halkı ile Suriyelilerin kültürel durumlarına bakıldığında saha araştırmasında yapılan görüşmelerde kültürlerin tamamen farklı olduğu görüşü hakim olmuştur. Bunun dil kaynaklı bir problem olduğunu söylenebilir. Kilis'in sınır şehri olması ve krizden önceki bağları göz önüne alındığında kültürlerin yakın değilse dahi çokta uzak değildir. En azından krizden önce yapılan sınır ticareti nedeniyle kültürlerarası bir aşinalık olduğu aşıkardır. Diğer yandan aynı dini inancın paylaşılması toplumları yakınlaştırmakta yerli halkın kabul düzeyini arttırmaktadır. Özellikle büyük sorunların yaşanmaması üzerinde etkili bir faktördür bu. Kültür faktörünün suç üzerindeki etkisine bakıldığında istisna sayılabilecek birkaç adli olay dışında ciddi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Bulgu 13: Kilis'teki sığınmacılar her ne kadar bazı mahalle ve muhitlerde kümelenip kendi aralarında gezseler bile suç örgütü kurma ve çeteleşme faaliyetlerine girişmemişlerdir. Şehirdeki sığınmacı oranının neredeyse yerli nüfusa denk olması homojen bir yapı oluşmasına neden olmuştur.

Bulgu 14: Kilis'teki yerli halkta Suriyeli sığınmacılara karşı yüksek olmasa dahi bir ayrımcılık ve damgalama gözlenmektedir. Görüşmeye katılan personel bunun suça eklemlenmeye etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir fakat bu durum tespit edilememiştir. Dışlanma ve sömürünün buna yol açabileceği hususu önem arz etmektedir. Söz gelimi yerli nüfus için oturulamaz haldeki bir evin fahiş fiyatlarla sığınmacılara kiralanması gibi.

Bulgu 15 ve Öneri: Medya analizi araştırmasında tespit edildiği üzere basın söylem ile sığınmacıları ayrıştırarak provoke etmektedir. Aynı şekilde Türk vatandaşlarını da sığınmacılara karşı kışkırtmaktadır. Bununla ilgili olarak toplumsal barışı tehdit edecek şekilde yayın yapan basın yayın organlarına adli ve idari yaptırımlar uygulanmalıdır.

Bulgu 16: Görüşmelerde katılımcılar Suriyeli sığınmacılara karşı Türk vatandaşları tarafından istisnai dahi olsa bazı nefret suçlarının işlendiğini aktarmışlardır. Sığınmacılara karşı organize ve yaygın şekilde nefret suçu işlenmemektedir.

Bulgu 17 ve Öneri: Sığınmacı kadın ve çocukların istismar edildiği cinsel saldırıya uğradığı ve fuhuşa zorlandığı tespit edilmiştir. Bunun için yaptırımların ağırlaştırılması gerekir. Kadın ve çocuklar için barınabilecekleri koruma merkezleri açılabilir. Kadınların ve çocukların bilinçlendirilmesi amacıyla seminerler ve sunumlarla eğitimler verilebilir.

5.2. Sonuç

İnsanlık tarihi esasında göçlerle şekillenmiş büyük bir göçler tarihidir. Tarih boyunca ülkeleri ve coğrafyaları şekillendiren göçler 1900'lü yıllardan sonra politik bir kavram haline gelmiştir. Günümüzdeki manasıyla sınırlar (dikenli teller ve duvarlar) dan ve pasaportun icadından önce göçler günümüz niteliğinden farklı bir yapıdadır. Özellikle ulus devlet yapısının yaygınlaşmasından sonra göç kavramı olumsuz bir niteliğe bürünmüştür. Her ne kadar kimi batılı devletler çok kültürlülük gibi kavramları ön plana çıkarsalar da özellikle Avrupa'daki pek çok ülkede uyum sürecinde asimilasyon politikaları daha baskındır ve bu ülkeler kapılarını göçmenlere kapatmaktadır. Türkiye'nin göç deneyimine bakıldığında ise olaya daha çok insani bir anlayışla yaklaşıldığı görülmektedir. Hem son Suriye krizi sonrası durum hem de önceki yıllarda yaşanan tecrübelerden farklılıklara dair bir yaklaşımın olmadığı bilinmektedir. Örneğin 1991 körfez krizi sonra Türkiye'ye göç eden yüzbinlerce Iraklı Kürt ve Suriye krizi sonrası Türkiye'ye göç eden milyonlarca Suriyeli Türkiye için problem olarak görülmemiştir. Suriye'de 2011 yılında başlayan siyasi kriz ağır çatışmalarla iç savaşa dönüşmüş ve nüfusunun 6 milyona yakını ülkesinin terk etmek zorunda kalmıştır. Çoğunlukla komşu ülkelere dağılan bu devasa nüfusun yarısından fazlası tek başına Türkiye'de ikamet etmektedir. Bunun nedeni krizin başladığı ilk yıllarda Türkiye'nin açık kapı politikası uygulamasıdır. Türkiye'de 2020 yılı itibariyle 3.65 milyon sığınmacı yaşamaktadır. Türkiye içinde de bu akından en çok sınır illeri etkilenmiştir. Suriye krizinden önce Türkiye'de göçle ilgili yasal bir düzenleme yapılmamıştır. Sadece uluslararası anlaşmalardan kaynaklı düzenlemeler ve BM 1951 Cenevre sözleşmesine taraf olmuştur. Suriye krizinden sonra yasal boşluk nedeniyle ve ihtiyaca binaen 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu çıkartmıştır. Kanun göç yönetimi ile ilgili düzenlemeler ve kurumlar içermektedir.

Toplumda sığınmacılara karşı belli bir ön yargı ve olumsuz algı olduğu bilinen bir gerçektir. Medyanın algı yönetimi fonksiyonu göz önüne alındığında yerel basının bu konudaki duruşunu analiz etme ihtiyacı doğmuştur. Araştırma da Kilis'in en eski iki haber sitesi olan kilispostasi.com ve kentgazetesi.biz isimli haber siteleri incelenmiştir. Sığınmacılarla ilgili haberler analiz edildiğinde medyanın Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber sunumunun ayrıştırıcı ve suçlayıcı bir söylem içerdiği tespit edilmiştir. Kilis'teki yerel haberler analiz edildiğinde sığınmacılarla ilgili suç haberlerinde sıklıkla kimlik

vurgusu yapılmakta olduğu görülmüştür. Nüfusunun yüzde beşinden fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye için ve en yüksek sığınmacı oranına sahip ili Kilis için oldukça sorunlu bir durum arz etmektedir. Bu durum Türkiye’de 3.65 milyon sığınmacının yaşadığı göz önünde bulundurulursa toplumsal barışı tehdit edecek problemlere yol açabilecektir. Nüfusunun yüzde 75’inden fazlasının Suriyeli sığınmacı olduğu Kilis ili için bu durum daha büyük risk taşımaktadır. Nitekim bir takım toplumsal olayların yaşandığı da kayıtlara geçmiştir.

Bununla birlikte, iletişimin ve teknolojinin gelişip yaygınlaştığı çağımızda toplumsal olaylar halka daha kolay iletilmektedir. Göç ve suç gibi kitlelerin ilgisini çeken olayların sunulmasında internet haberciliği önemli rol oynamaktadır. Fakat medya sadece haber iletim görevi yapmamaktadır. Aynı zamanda toplumları ideolojik olarak etkilemekte ve algı yönetimi aracı olarak kullanılmaktadır. Haber söylemleri ve haberlerde kullanılan dil bu açıdan çok önemlidir. Medya haberleri istediği şekilde vermektedir. Kimi zaman haberlerde yanlış ve eksik bilgiler verilirken kimi zamanda olaylar farklı şekilde yansıtılmaktadır. Kilis’teki internet haberciliği nispeten yeni sayılmaktadır. Yerel haber sitelerinden sadece ikisi beş yıldan uzun süre yayın yapmaktadır. Sadece bir haber sitesi on yıldan uzun süre yayın yapmaktadır.

Göç İdaresi kayıtlarına göre 2020 yılı itibariyle Kilis’te kayıtlı 105899 Suriyeli yaşamaktadır. Bu sayı nüfusunun % 74.86’sına tekabül etmektedir. Toplumdaki ‘Suriyeliler geldi huzur kalmadı, her taraf suç doldu’ algısının araştırılması için saha çalışması yapılmıştır. Elde edilen verilere göre durum sanıldığığının tersidir. Yerli halk ve Suriyeli sığınmacılar arasında bir takım uyum sorunları yaşansa dahi sığınmacıların suç oranı ve toplumsal huzursuzluk tolere edilebilir seviyededir. Araştırmada uzman görüşü alınmak üzere Kilis ilindeki asayiş, adliye ve göç alanında görev yapan kurumların personeliyle saha çalışması yapılmıştır. Araştırmanın sonucu olarak şehirde bazı uyum sorunlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Sığınmacıların suç oranına bakıldığında sanılandan daha düşük bir suç oranına sahip oldukları tespit edilmiştir. Ekonomik sıkıntıların suça eklemlenmede ki en büyük etken olduğu görülmektedir.

Medya analizi araştırması ile elde edilen veriler şu şekilde sıralanabilir:

- Kilis’te internet haber yayıncılığı fazla yaygın değildir. On yıldan uzun süre yayın yapan bir ve beş yıldan uzun süre yayın yapan bir haber sitesi bulunmuştur. 2020 yılında iki haber sitesinin açıldığı görülmüştür.

- Haber yoğunluğu krizin ilk yıllarında ve 2018 yılından sonraki yıllardır azdır. Sığınmacıların yerleşme dönemi olarak değerlendirilen 2014-2017 yılları arasında ki süreç haber yoğunluğunun en yüksek olduğu yıllardır. Yıllara göre sığınmacı sayısı artmasına rağmen haber sayısı düşmüştür.

- Haberlerin niteliği ve türü yıllara göre değişmemiştir. Bakıldığında kaçakçılık suçunun açık ara en çok haberlerde işlenen suç olduğu görülmüştür. Bütün haberler içinde ekonomi kaynaklı suç haberlerinin oranı ise yüzde 70'ten fazladır.

- Haber dili kimlik vurguludur. Söylem ayrıştırıcı ve hem Türk toplumunu hem de sığınmacıları kışkırtıcı bir niteliktedir. Haber başlıkları genellemeci bir tarzdadır. 'Suriyeli çocuklar dileniyor', 'Suriyeliler kuyumcuyu soydu' benzeri başlıklar ağırlıktadır. Haberler retorik açısından zayıftır.

Saha çalışması kapsamında kurum personeli ile yapılan görüşmelerde elde edilen verilerde şu şekilde sıralanabilir:

- Görüşme yapılan kurumlar şehirdeki suç ve sığınmacılar üzerine çalışan kurumlardır. Personel suç ve sığınmacılar hakkında bilgi sahibidir. Dolayısıyla alanda uzman personel seçilerek veriler elde edilmiştir.

- Görüşme yapılan personelin tamamı yüksek eğitilidir. Hepsi üniversite mezunu olup suç ve göç alanında görev yapmaktadırlar. Sığınmacılar hakkında yeterli bilgi verecek düzeydedirler. Katılımcıların yaş ortalaması yüksek olmamakla birlikte sahada çalışan personelin tecrübesi yeterli seviyededir.

- Kilis'te sığınmacıları suça iten nedenlerin başında, haber analizinde de tespit edildiği üzere ekonomik faktörler gelmektedir. Göçün suç üzerinde doğrudan etkisi bulunmamaktadır. Göç eden grup yerleşik halkla bir takım uyum sorunları yaşasa dahi bu sınırlı düzeyde kalmaktadır.

- Yerel halktaki algıya göre sığınmacılar daha fazla suç işlemektedir. Elde edilen verilere göre sığınmacıların suç oranı yerli nüfusun suç oranının üçte biridir. Bu algının sebebinin ön yargı ve basın yayın organları olduğu tespit edilmiştir.

- Sığınmacıların suç oranı ilk kuşakta düşük iken yerleşim döneminde yükselmiş ve entegrasyon döneminde tekrar düşüşe geçmiştir. Türkiye'de büyüyen kuşağın suç oranı Türk vatandaşlarına yakındır ilk gelen grupların suç oranı daha düşüktür.

- Sığınmacılar genellikle birlikte yaşama güdüsünden dolayı birbirlerine yakın muhitlerde yaşamaktadırlar. Bunun sonucu olarak suçu daha çok birbirlerine karşı işlemektedirler. Yerli nüfusa karşı fazla suç işlenmemesinin diğer bir nedeni sınır dışı edilme korkusu ve yaptırımlardır. Sığınmacılar yerleşmeden önce suç oranı yüksek olan düşük gelir grubunun yaşadığı getto niteliğindeki mahallelerde sığınmacıların buralara yerleşmesinden sonra suç oranı düşmüştür.

- Şehirdeki en büyük sorun işsizlik ve konut kıtlığı nedeniyle barınma sorunudur. İş gücü fazlalığından dolayı işsizlik yüksek ücretler düşüktür. Bu sorun hem yerli halkı hem sığınmacıları eşit derecede etkilemektedir.

- Yerli halkta sığınmacılara karşı bazı rahatsızlıklar mevcuttur. Saha araştırması sonucunda yerli nüfus ile sığınmacıların kültürlerin farklı olduğu verisi elde edilmiştir. Kültürler farklı olmakla birlikte Kilis halkı sınır kenti olduğundan Suriye örf ve adetlerine aşina bir yapıdadır. Dil sorunu toplumun kaynaşmasının önündeki en büyük engeldir. Aynı inancın paylaşılması ise toplumda olumlu etki yapmaktadır.

- Şehirde suç örgütü ve çeteleşme gibi yapılara rastlanmamıştır. Her ne kadar yerli halkta 'birlikte geziyorlar' düşüncesi bulunsa dahi bunun organize suç üzerinde bir etkisi tespit edilememiştir.

Genel olarak araştırma sonuçlarından Suriyeli sığınmacıların suç oranlarının sanıldığından çok daha düşük olduğu ve basının Türk toplumunun algısını etkilediği sonucu çıktığı söylenebilmektedir. Kilis'te Suriyeli sığınmacıların suç oranı yüksek olmasa dahi toplumda böyle bir ön yargı oluşmuştur. Sığınmacıların suça eklemlenme oranı tolere edilebilir seviyede olup yerli nüfusa oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Toplumda sığınmacılarla ilgili bir takım sorunlar yaşanmakla birlikte genel manada bir konsensüs olduğu söylenebilmektedir. Haber söylemi toplumsal algıyı etkilemekle birlikte sığınmacılara karşı kitleleri harekete geçiren sonuçlara neden olmamaktadır. Basın algısının etkisi ve bir takım kültürel uyuşmazlıklara rağmen yerli halk ile Suriyeli sığınmacıların birarada yaşama kültürüne sahip oldukları sonucu çıkarılabilmektedir. Suç olgusu ile göçmenlik arasında pozitif bir veri elde edilememiştir fakat ekonomik durumun suça etkisinin reddedilemez bir faktör olduğu görülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre, Türkiye'de, Suriyeli sığınmacıların suç oranı yüksek gibi algılanmakta ise de yerli halka göre çok daha düşük suç oranına sahip oldukları düşünülmektedir. Ayrıca, Suriyeli sığınmacıların işlediği suçların çoğunlukla birbirlerine

karşı işlediği varsayılmaktadır. Bununla birlikte Suriyeli sığınmacıların kendi aralarında işlediği suçlar adli mercilere yansıtılmadan kendi aralarında çözülmeye çalışıldığı için suç oranının düşük görüldüğü düşünülmektedir. Bu bağlamda ilk kuşak Suriyeli sığınmacıların suç oranı çok düşük olup, ikinci kuşak Suriyeli sığınmacıların suç oranı yükselmiştir. İlk kuşak Suriyeli sığınmacıların suç çeşitlemesi ve suça eklemelenmesi düşük düzeydedir, ikinci kuşakta suça eklemelenme ve çeşitleme daha da yaygınlaşmıştır. Ayrıca, Suriyeli sığınmacılar suçu genellikle birbirlerine karşı işlemelerine rağmen olayların çoğunlukla adli mercilere yansıdığı tespit edilmiştir. Kimi olayları kendi aralarında çözmeye çalıştıkları anlaşılmakla birlikte bunun suç oranlarının düşük görünmesine dair anlamlı bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Kilis halkı ile Suriyeli sığınmacıların kültür yapılarının farklı olduğu tespit edilmekle beraber kültür uyumsuzluğu olarak ifade edilebilecek bu durumun kültür çatışması şiddetinde olmadığı ve suç olgusuna etkisinin sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırmanın varsayımlarından olan kültür benzerliği nedeniyle topluma kolay entegre olmanın suç oranını düşürdüğü tezi doğrulanamamış olup, aksine Suriyeli sığınmacıların topluma entegre olunca suç oranının ve çeşitlemesinin arttığı sonucu elde edilmiştir. Suriyeli sığınmacıların hukuki statüsünün geçici koruma altında olmaları, bu nedenle sınırdışı edilmemelerinin suç oranına etkisine dair veri elde edilememiştir. Araştırmadan çıkan sonuçlara göre suç olgusunun daha çok ekonomiyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

Bu araştırma Kilis'te yayın yapan internet haber sitelerinin analizi ile Kilis'te görev yapan kamu kurumu personeliyle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Doğrudan Suriyeli sığınmacılara yönelik bir araştırma yapıldığında nasıl bulgular elde edileceği bilinmemektedir. Araştırma her ne kadar uluslararası bir göçmen grubu olan Suriyeliler üzerinde yapılmış olsa dahi Kilis kent ölçeğiyle sınırlı yapıldığından ulusal veya küresel çapta veriler sunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alpman, P. S. ve Yarcı, S., (2018) Suç, Göç ve Kimlik: Suç Teorilerinde Göç Olgusu, **Turkish Studies Social Sciences**, Cilt: 13, Sayı: 18, ss. 143-158.
- Alptekin, İ., (2005) **Uluslararası Göç Sempozyumu Kitabı**, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi.
- Aycan, Z. ve Berry, J. W., (1996) Impact of Employment-Related Experiences on Immigrants' Psychological Well-Being and Adaptation to Canada, **Canadian Journal of Behavioural Science**, Cilt: 28, Sayı: 3, ss. 240-251.
- Aydın, O., (2018) **Sultanbeyli'de Yaşayan Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyon Süreçlerine İlişkin Niteliksel Bir Araştırma**, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aydoğan, İ., (Ekim 2020) Sayılarla Göç, **Kırlangıç Dergisi**, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayını, Sayı: 1, ss. 18-19.
- Battal, K., (2018) **Suriyeli Göçmenlerin Temsili: Türk Basınında Suriyeli Göçmenlere Dönük Yapılan Haberlerin Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Berry, J. W., (1997) Immigration, Acculturation, and Adaptation, **Applied Psychology**, Cilt: 46, Sayı: 1, ss. 5-34.
- Böhürler, A., (2017) **Mülteci Parfümü**, İstanbul: Erdem Yayınları.
- Bui, H. N., (2009) **Immigration and Crime, 21st Century Criminology: A Reference Handbook (21st Century Reference)**, Edit. J. Mitchell Miller, New York: SAGE Publications.
- Bulak, A., (2015) **Göç Olgusuna Teorik Bir Bakış**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2018) **Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Creswell, J. W., (2002) **Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative**, New Jersey: Prentice Hall Upper Saddle River.

- Creswell, J. W., (2020) **Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni**, çev. ed. M. Bütün ve S. B. Demir, Ankara: Siyasal Kitabevi, 5. Baskı.
- Çayır Yakut, M. ve Sarıtaş, M. T., (2017) Computer Assisted Qualitative Data Analysis: A Descriptive Content Analysis (2011 – 2016), **Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)**, Cilt: 11, Sayı: 2, ss. 518-544.
- Demirel, P., (2017) **Yetişkin Suçluluğuna Neden Olan Sosyoekonomik Faktörler**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirhan, Y. ve Aslan, S., (2015), Türkiye'nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi, **Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, ss. 23-62.
- Döner, H., (2016) **Suriyeli Göçmenlerle Yaşanan Sorunlar Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Hatay İli Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Ekşi, N., (2016) **Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku**, Beta Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, M., (2019), **Türkiye’de Suriyeli Mülteciler**, www.kas.de/documents/283907/7339115/T%C3%BCrkiye%27deki+Suriyeliler.pdf/aca9d37-7035-f37c-4982-c4b18f9b9c8e?version=1.0&t=1571303334464, Erişim Tarihi: 25/11/2020.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), (2019) **İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı, İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı**, www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Temel-Belgeler/Iltica-Ve-Goc-Ulusal-Eylem-Plani.pdf, Erişim Tarihi: 15/01/2021.
- Güneş Aslan, G. ve Güngör, F., (2019) Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Göç Sonrası Yaşadığı Sorunlar: İstanbul Örneği, **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 11 (18), ss. 1602-1632 .
- Gürsoy, M., (2019) **Göç ve Kentleşme Bağlamında Suç**, Ankara: Gece Akademi Yayınları.

- Hanpolat, Z., (2019) **“Göç, Uyum, Sorunlar Başakşehir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenler Örneği”**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeniüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- International Crisis Group (ICG), (2016) **Türkiye’nin Mülteci Sorunu Kalıcılığın Siyaseti**, ICG, Rapor No: 241, 30 Kasım 2016, Brüksel. d2071andvip0wj. Cloud front.net/241-turkey-s-refugee-crisis-the-politics-of-permanence-turkish_0.pdf, Erişim Tarihi: 23/09/2020.
- Işıkkaya, A. D. ve Önel, H., (2008) Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanım, **Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi Elektronik Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 2, ss. 155-180.
- İnan, E. C., (2016) Türkiye’de Göç Politikaları: İskân Kanunları Üzerinden Bir İnceleme, **Göç Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 3, ss. 10-33.
- İnce, C., (2018) **Uluslararası Göç Bağlamında Türkiye’deki Suriyeli Göçmenlerin Mekânsal Yoğunlaşması**, Adıyaman: İKSAD Yayınları.
- Jung, M. S, (2017) **The Relationship Between Immigration and Crime: 1976-2011**, Doktora Tezi, Centre for Criminology and Sociolegal Studies University of Toronto, Toronto.
- Karasar, N., (2013) **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasinitz, P., Mollenkopf, J. H., Waters, M. C. and Holdaway, J., (2008) **Inheriting the City: The Children of Immigrants Come of Age**, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kavas, A., Avşar, İ., Kadkoy, O. ve Çağdaş Bilgiç, E., (2019) **İstanbul’da Suriyeliler ve Savaş Sonrası Suriye Gittoları**, Ankara: Tepav Raporu.
- Kaya, İ. ve Yılmaz-Eren E., (2015) **Türkiye’deki Suriyeliler’in Hukuki Durumu**, İstanbul: SETA.
- Kaya, Y. ve İnan, K., (2020) Suça ve Suçluya Toplumsal Damga: Niğde İli Örneği, **Milli Kültür Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 4, Özel Sayı, ss. 45-61.
- Kaypak, Ş. ve Bimay, M., (2016) Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 1. ss. 84-110.

- Kılıçaslan, S. C., (2016) **Toplumsal Cinsiyet ve Efsaneden Gerçeğe Türkiye'de Kadın**, Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Kırlangıç, (Ekim 2020) **Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayını**, Sayı: 1, ss. 18-19.
- Kızmaz, Z., (2005) Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 29, No:2, ss. 149-174.
- Kızmaz, Z., (2018) Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var Mı? Bütüncül Bir Bakış, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 562-599.
- Kızmaz, Z., (2018) Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 292-431.
- Marshall, G., (1999) **Sosyoloji Sözlüğü**, çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Özer, Ö., (2015) Teun Adrian Van Dijk Örneğinde Eleştirel Söylem Çözümlemesi, **İletişim Araştırmalarında Yöntemler (Ed. Yıldırım, B.)**, Konya: Literatürk Yayınları.
- Özer, O. M. ve Beyazıt, Eylem., (2020) **Kent Kuramı Bağlamında Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar**, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 46, ss. 545-562.
- Özgöker, U. ve Doğan, G., (2019) **Uluslararası Göç ve Mülteci Krizi**, İstanbul: Der Yayınları.
- Öztürk, M. ve Altuntepe, N., (2008) Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması, **Journal of Yasar University**, Cilt: 3, Sayı:11, ss. 1587-1625.
- Polat, Y., (2017) **Türkiye'deki Suriyeli Göçmen Gençlerin Entegrasyonu Bağlamında Üniversite Eğitimi Sorunsalı**, Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi IV: Küresel Siyaset Yeni Yönelimler, www.researchgate.net/publication/324702874_Turkiye'deki_Suriyeli_Gocmen_Gencleri_n_Entegrasyonu_Baglaminda_Universite_Egitimi_Sorunsali, Erişim Tarihi:14/12/2020.

- Serter, G., (2013) Şikago Okulu Kent Kuramı: Kentsel Ekoloji Kuramı, **Planlama Dergisi**, Cilt:23, Sayı:2, ss. 67-76.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G., (2018) **Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taş, H. Y. ve Özcan, S., (2013) Türkiye’de İç Göçün Yoksulluğa ve İstihdama Etkileri, **Conference on Eurasian Economies**, Session B, ss. 145-169.
- Taş, H. Y. ve Özcan, S., (2018) Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi, **HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 17, ss. 36-54.
- Taştan, C., Çolpan Kavuncu, A., Akbulut A. M., İrdem, İ., Osmanoğlu, E., Özkaya, Ö. ve Yıldız, A. K., (2016) **Uluslararası Kitleli Göçler ve Türkiye’deki Suriyeliler, Uluslararası Göç ve Güvenlik Konferansı Sonuç Raporu-5**, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Taştan, C., Haklı, S. Z. ve Osmanoğlu, E., (2017) **Suriyeli Sığınmacılara Dair Tehdit Algısı Önyargılar ve Gerçekler**, Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Tekindal, M. ve Uğuz Arsu, Ş., (2020) Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme, **Ufkun Ötesi Bilim Dergisi**, Cilt: 20 (1), ss. 153- 182.
- Tunca, H. ve Karadağ, A., (2020) Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Toplumun Güvenlik Algısı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması, **Güvenlik Bilimleri Dergisi**, Cilt: 9 (2), ss. 525-554.
- Tunca, H., (2018) Suriye’den Türkiye’ye Göç: Tehditler ve Fırsatlar, **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi**, 28 (2), ss. 47-68.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (1988) **Türkçe Sözlük**, Cilt: 1, Ankara: TDK Yayını.
- Uluslararası Göç Örgütü, (2009) **Uluslararası Göç Örgütü Sözlüğü (İkinci Baskı)**, (Ed. Richard Perruchoud ile Jillyanne Redpath – Cross), publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf, Erişim Tarihi: 12/02/2021.
- Ülken, H. Z., (1969) **Sosyoloji Sözlüğü**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Wade, C. ve Tavris, C., (1990) *Psychology*, New York: Harper & Row Publishers, 2nd ed.

Yayak, A., (2015) **Göçmenlerin Ayrımcılık ve Kimlik Algılarının Nefret Suçları Kapsamında İncelenmesi**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013) **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, L. Y., (2017) **Yerel Halkın Türkiye'deki Suriyeliler'e Bakışı: Killis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve Adana Örnekleri**, Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, N. Ö., (2007) 5543 Sayılı İskân Kanunu Hükümleri Uyarınca Türk Vatandaşlığının Kazanılması, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 68, ss. 241-264.

Yurdakul, H., (2019) **Damgalama ve Çerçeveleme Boyutlarıyla Yazılı Basında Suriyeli Göçmenler**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), (4 Nisan 2013) Resmi Gazete (Sayı: 28615).

5326 Sayılı Kabahatler Kanunu, (31/03/2005) Resmi Gazete (Sayı: 25772 Mükerrer).

sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 29/12/2020.

www.unhcr.org/tr/siginmacilar, Erişim Tarihi: 29/12/2020.

www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar, Erişim Tarihi: 02/01/2021.

www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyede-5-yilda-1-milyon-219-bin-duzensiz-gocmen-yakalandi/1698552, Erişim Tarihi: 10/01/2021.

www.hurriyet.com.tr/egitim/dunyanin-dort-yanindan-turkiyeye-okumaya-geldiler-41705083, Erişim Tarihi: 10/01/2021.

www.goc.gov.tr/goc-tarihi, Erişim Tarihi: 15/01/2021.

www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler, Erişim Tarihi: 20/01/2021.

www.unhcr.org/tr/wp, Erişim Tarihi: 15/02/2021.

www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.unhcr.org/tr/kamp-destegi, Erişim Tarihi: 08/03/2021.

hukukmerkezi.blogspot.com/2009/10/turk-hukukunda-vatanszlar-haymatlos.html,
Erişim Tarihi: 18/02/2021.

multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/, Erişim Tarihi: 26/03/2021.

www.icisleri.gov.tr/bakanimiz-sn-soylu-terorle-mucadelede-ilk-kez-tunelin-ucuna-bu-kadar-yaklastik, Erişim Tarihi: 29/03/2021.

datatr.net/home_tr, Erişim Tarihi: 18/11/2020.

21yyte.org/tr/merkezler/suriyeli-siginmacilar-baglaminda-suc-goc-i-liskisi#_ftn1,
Erişim Tarihi: 25/11/2020.

21yyte.org/tr/suriye/suriyeli-siginmacilar-ve-suc, Erişim Tarihi: 01/04/2021.

magdurbilgi.adalet.gov.tr/298/Suc-Nedir?, Erişim Tarihi: 08/01/2021.

[www.kriminoloji.com/Sucun_Nedenleri_Sosyolojik_ve_Sosyopskolojik_Nedenler-Timur_Demirbas.htm#:~:text=K%C3%BClt%C3%BCr%20%C3%A7at%C4%B1%C5%9Fmas%C4%B1%20teorisi%2C%20her%20insan%C4%B1n,ve%20de%C4%9Fer%20sistemlerinin%20farl%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1na%20dayanmaktad%C4%B1r.&text=Bu%20i%C5%9Faret%2C%20k%C3%BClt%C3%BCrel%20\(din%2C,ba%C5%9Fka%20bir%20%C5%9Fekilde%20ortaya%20%C3%A7at%C4%B1kmaktad%C4%B1r.](http://www.kriminoloji.com/Sucun_Nedenleri_Sosyolojik_ve_Sosyopskolojik_Nedenler-Timur_Demirbas.htm#:~:text=K%C3%BClt%C3%BCr%20%C3%A7at%C4%B1%C5%9Fmas%C4%B1%20teorisi%2C%20her%20insan%C4%B1n,ve%20de%C4%9Fer%20sistemlerinin%20farl%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1na%20dayanmaktad%C4%B1r.&text=Bu%20i%C5%9Faret%2C%20k%C3%BClt%C3%BCrel%20(din%2C,ba%C5%9Fka%20bir%20%C5%9Fekilde%20ortaya%20%C3%A7at%C4%B1kmaktad%C4%B1r.), Erişim Tarihi: 11/04/2021.

www.thebrandage.com/teun-a-van-dijk-elestirel-soeyle-coezumlemesi, Erişim Tarihi: 15/04/2021.

www.tccb.gov.tr/haberler/410/51196/firat-kalkani-operasyonunun-amaci-teror-orgutlerinin-ulkemiz-icin-bir-tehdit-olmaktan-cikarilmasidir.html, Erişim Tarihi: 18/04/2021.

www.kkk.tsk.tr/baris-pinari.aspx, Erişim Tarihi: 20/04/2021.

Analiz Edilen Haber Linkleri:

www.kilispostasi.com/konteynir-kentte-kalan-suriyeliler-polise-tasla-saldirdi/10669/,
Erişim Tarihi: 15/02/2021.

- www.kilispostasi.com/suriyelilerin-bulundugu-aracta-askeri-malzeme-yakalandi/1200006/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/trafikte-kural-tanimayan-suriyelilere-ceza-yagdi/1200917/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/cocuk-kaciran-suriyeliler-yakalandi/1201469/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyelilerin-aracinda-silah-yakalandi/1201740/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/kilis-te-sigara-kacakciligi/1201889/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyeliler-birbirine-saldirdi/1202321/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyeliyim-diye-dilencilik-yapanlarin-sayisi-artiyor/1206060/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/sigara-satan-suriyeli-cocuk/1206285/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyeliler-ucuz-is-gucu-sagliyor/1206710/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/kilisliler-ve-suriyeliler-birbirine-girdi/1206796/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyeliler-kavgaya-karisti/1207135/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyelinin-uzerinden-silah-cikti/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- kentgazetesi.biz/askeri-yaralayan-suriyeliler-tutuklandi/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- kentgazetesi.biz/esrar-yakalatan-suriyeliler-tutuklandi/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- kentgazetesi.biz/3-suriyeli-uyari-atesiyle-yaralandi/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-sahis-kalesnikof-tufekle-yakalandi/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyeliler-av-tufegi-ile-yakalandi/1208006/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyeli-sinirda-silahla-yakalandi/1208043/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyeli-silahla-yakalandi/1208106/, Erişim Tarihi: 15/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyelilerin-protestosu-tepki-cekti/1208246/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyeliler-binlerce-hapla-yakalandi/1209101/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/suriyelilerden-agac-katliami/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/kacakcilik-yapan-4-suriyeli-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/suriyeli-silah-kacakcilari-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/suriyeli-cocuklar-dileniyor-2/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/askerin-sinirda-vurdugu-suriyeli-oldu-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyeliler-kuyumcuyu-soydu/1209305/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyelinin-ustunden-ilac-cikti/1210076/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyelinin-aracindan-akilli-telefon-cikti/1210315/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/tarihi-konak-suriyelilerce-harabeye-cevrildi/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/suriyeli-dilencilere-operasyon-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/cinsel-icerikli-hap-satan-suriyeli-serbest-birakildi/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

kentgazetesi.biz/evlilik-vaadiyle-dolandiran-suriyeliler-tutuklandi/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/suriyelilerin-evinden-kacak-ilaclar-cikti/1210536/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

www.kilispostasi.com/gasp-suphelisi-4-suriyeli-yakalandi/1210777/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.

- www.kilispostasi.com/kilis-te-suriyelilerin-bulusmasi-kanli-bitti/1211550/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-sahis-kacak-telefonla-yakalandi/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-cep-telefonu-kacakcisi-yakalandi/, Erişim Tarihi: 17/02/2021.
- kentgazetesi.biz/evlilik-vaadiyle-dolandiricilik-yapan-suriyeli-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-meyve-ve-sebze-hirsizlari-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-bicakli-4-hirsiz-tutuklandi/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- www.kilispostasi.com/suriyelilerden-zeytin-dalina-destek-gosterisi/1212314/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/yakit-deposunda-2-suriyeli-yakalandi/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/turk-ve-suriyeli-cocuklar-birbirine-girdi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/kiliste-agac-kesen-suriyeliye-ceza/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/esini-olduren-suriyeli-kiliste-yakalandi/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyelilerin-kacak-kesimhanesine-baskin/, Erişim Tarihi: 20/02/2021.
- www.kilispostasi.com/kilis-te-ruhsat-almayan-suriyelilerin-isyerleri-muhurlendi/1215431/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyelilerde-uyusturucu-hap-yakalandi/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsiz-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-araniyor-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-tutuklandi/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/cinayet-isleyen-suriyeli-ulkesine-kacmak-isterken-kiliste-yakalandi/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/uyusturucu-satan-suriyeliler-yakalandi-asayis-haberleri/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/kilise-gelen-14-suriyeli-gozaltina-alindi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeliler-birbirlerini-darp-etti-intihara-tesebbüs-etti/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/suriyeli-hirsizlar-yakalandi/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.
- kentgazetesi.biz/84-suriyeli-gocmen-yakalandi-asayis-turu/, Erişim Tarihi: 23/02/2021.

EK**Ek 1. Görüşme Soruları****SURİYELİ SİĞİNMACILARA YÖNELİK SUÇ ALGISI ÖLÇEĞİ**

Değerli Katılımcılar;

Bu görüşme formu Suriyeli sığınmacılara yönelik suç algısı konulu bir araştırmada veri toplamak amacıyla uygulanmaktadır. Görüşmede yer alan sorulara içtenlikle cevap vermeniz, gerçek durumu saptayabilmek açısından önem taşımaktadır. Görüşmede verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak, bu araştırmanın amaçları dışında başka herhangi bir amaçla kesinlikle kullanılmayacak, başka kimseyle paylaşılmayacaktır. Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkürler.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıdaki soruları size en uygun gelen seçeneğin başındaki parantezin içine (X) işareti koyarak ve/veya boş yerlere yazarak yanıtlayınız.

1- Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

2- Yaşınız:.....

3- Medeni durumunuz?

() Bekar () Evli () Dul ve boşanmış

4- Eğitim durumunuz nedir?

() Okur-yazar değil

() İlkokul mezunu

() Ortaokul mezunu

() Lise mezunu

() Üniversite mezunu (önlisans, lisans)

() Yüksek lisans

() Doktora

5- Gelir durumunuz nedir?

(0-2500 TL)

(2500-5000 TL)

(5000-10000 TL)

(10000 ve Üzeri)

6- Suriyeli göçmenlerin suça eklemlenmelerinde etki eden faktörler ve sorunlar nelerdir?

7- Kiliste Suriyeli göçmenlerin en çok işlediği suçlar nelerdir? Sıralayınız.

8- Kiliste yaşayan Suriyeli göçmenlerin Kilis'te yaşayan Türklere kıyasla suç oranlarını karşılaştırır mısınız?

9- İlk gelen Suriyelilerle Türkiye'de iken çocukluktan yetişkinliğe geçen Suriyeliler arasında suç işleme konusunda farklar var mı? Varsa ne gibi farklar bulunmaktadır sizce suç oranı düştü mü yoksa arttı mı?

10- Suriyelilerin işlediği suçları göz önünde bulundurarak, bunları daha çok birbirlerine karşı mı yoksa Türk vatandaşlarına mı karşı işledikleri konusunda bilgi verir misiniz?

11- Suriyeli göçmenlerin kendi aralarında işlemiş oldukları suçları adli mercilere yansımadan kendi aralarında çözdükleri hususunda deneyimlerinizden yola çıkarak bilgi verir misiniz?

12- Yerli vatandaşlar içinde Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğuna Suriyelilerin devamlı suç işlediğine yönelik şikâyetler alıyor musunuz? Alıyorsanız bu şikâyetler nelerdir? Söz konusu şikâyet/sorunlar için çözüm öneriniz var mı? Varsa nedir?

13- Suriyeliler ile komşuluk yapmaktan rahatsız olan mahalle sakinleri var mı? Varsa nedeni nedir?

- 14- Kilis'e yerleşen Suriyelilerin Kilis halkının kültürüne, örf ve adetlerine yakın olduğunu düşünüyor musunuz? Kültür farklılığının suç üzerinde etkisi olduğunu düşünür müsünüz? Açıklayınız.
- 15- Kilis'te yaşayan Suriyeli göçmenlerin ağırlıklı olarak yaşadığı mahallelerde gruplaşarak suç örgütü oluşturma, ya da çeteleşme olaylarına şahit oldunuz mu?
- 16- Ayrımcılık ve damgalamanın Suriyelilerin suç işlemesi üzerindeki etkisi konusunda fikriniz nedir?
- 17- Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçlar konusunda basın ve medyanın etkisi var mıdır? Varsa ne kadar etkilidir açıklar mısınız?
- 18- Yerel halkın Suriyelilere karşı kötü muamele ve ayrımcılık yaptığına şahit oldunuz mu? Bunun suç üzerinde etkisini tecrübelerinizden yola çıkarak açıklayınız.
- 19- Suriyelilere karşı Türk vatandaşları tarafından işlenen suçların nefret suçu kapsamında olup olmadığı konusunda bilgi verir misiniz?
- 20- Şiddete ve istismara uğrayan özellikle kadın ve çocuk Suriyelilerin korunmasına yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?
- 21- Kilis'te Suriyelilerin yaşadığı sorunlar var mı? Varsa nelerdir?

Görüşme bitti. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.